

SHALLAGO

ROSAANOTE MAXAAFA

3^{ki} Kifile

QIXXEESSANONNA BUUXAANO

- › Addunya Amenu (BSc, MA)
- › Pheexiroosi Nennero (BSc)
- › Alemayewu Buxxa (BSc, MA)
- › Taammiru Harqa (MSc)

Buuxisiisaanchu

- › Addunya Amenu (BSc, MA)

Gaamote Massagaancho

- › Abbebe Zedaagim Naare

Amaalaano

- › Alibiray Gabiremaariyaami (M.Sc, in Mathematics)
- › Girma Danbi (M.Sc, in Mathematics)

Suudisaancho:

- › Sisay Taaggasa Buusooro

ITIYOPHIYU FEDERAALITTE
DIMOKIRAASITTE MOOTIMMA ROSU
MINISTERE

SIDAAMU DAGOOMU
QOQQOWI MOOTIMMA ROSU
BIIRO

Galaxxo

Kuni maxaafi rosunna qajeelshu kaimu-kaarta amaalote hedo xintinni Itophiyu Federaal'e Dimokiraasittee Rippaabilike (IFDR) Rosu Ministeere qixxaabbe shiqqino rosu budi maxaaffa qixxeessate tajubba kaima assatenni Sidaamu Dagoomu Qoqqowu Mootimma (SDQM) Rosu Biironni qixxawinoha ikkanna qixxeessatenna attamate fulino woxi SDQMna IFDR Rosu Ministeere Xaphoomu Rosu Buuxote Piroogiraame – I /GEQIP-E/ widoonni baatamino.

© Hinkiilote Qoosso

Konni maxaafiti hinkiilote qoosso 2016 M.D Itophiyu Federaalitte Dimokiraasitte Rippaabilike Rosu Ministerenna Sidaamu Dagoomu Qoqqowu Mootimma Rosu Biiro Jajja Ikkanna Seeraancho Hinkiilote Qoosso Agarantinote.

Umi Attamo - 2016 M.D

Sidaama / Hawaasa

Furcho

FOOLIISHSHO 1

1. 10,000 GEESHSHA NOO WO'MA KIROTE AANTE. 1

1.1 1000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiro Marro Qola.....	2
1.2 10,000 Geeshsha Noo 100 Nna 1000 Batishshoota.....	6
1.3 10,000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiro	9
1.4 10,000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiro Aantisanna Heewisiisa	12
Umi Fooliishsho Xaphishsha.....	18
Xaphishshu Rosiishsha	19

FOOLIISHSHO 2

2. 10,000 GEESHSHA NOO WO'MA KIRO LEDANNA XEISA22

2.1 10,000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiro Leda	23
2.2 10,000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiro Xeisa	31
2.3 Ledatenna Xeisate Mereero Noo Xaadooshshe.....	39
2.4 10,000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiro Ledanna Xeisa Amadino Barrubarru Heeshsho Leellishshanno Qaalu Pirobileemma.....	40
Fooliishshoo Lamete Xaphishsha	42
Fooliishsho Lamete Xaphishshu Rosiishsha.....	42

FOOLIISHSHO 3

3. 1000 GEESHSHA NOO WO'MA KIRO BATISA44

3.1 100 Batishshoota Mitte Dijite Kiironni Batisa	45
---	----

3.2 1000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro Mitte Dijite Kiironni Batisa
(Batishshinsa Gumi 1000 Woro Ikkitinota)48

3.3 1000 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro Aana Batisa Amaddino Qaalu
Pirobileemma Tira.....51

Fooliishsho Sasete Xaphishsha.....53

Xaphishshu Rosiishsha53

FOOLIISHSHO 4

100 GEESHSHA NOO WO'MA KIIRO BEEHA55

4.1 20 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro 2ho Beeha (Gato Afidhinokkita) 56

4.2 100 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro 2honna 10ho Beeha.....57

4.3 100 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro 1ho Beeha60

4.4 100 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro 3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8honna
9ho Beeha (Gato Afidhinokkita).....61

4.5 100 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro 2ho,3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8ho,
9honna 10ho Beeha (Gato Afidhinota)70

4.6 100 Geeshsha Noo Wo'ma Kiirro Amaddino Qaalu Pirobileeme Tira
.75

Fooliishsho Shoolete Xaphishsha.77

Xaphishshu Rosiishsha77

FOOLIISHSHO 5

BEEHANSHSHOOTA80

5.1 $\frac{1}{2}$ Kayse $\frac{1}{10}$ No Mittu Beehanshoota.....81

5.2 Wo'ma Kiirro Boconna Bocu- Boco.....91

5.3 Beehanshootu Xawishsha.....95

Fooliishsho Ontete Xaphiishsha 99

Xaphishshu Rosiishsha.....100

FOOLIISHSHO 6

DIRAMMETE HA’RINSHO..... 103

6.1 Leddanni Hadhanno Dirammete Ha’rinsho Bada104

6.2 Misilete Uynoonni Leddanni Hadhanno Dirammete Ha’rinsho . 106

6.3 Marro Higgannonna Leddanni Hadhanno Dirammete Ha’rinsho.
.....110

6.4 Dirammete Ha’rinsho Amaddino Qaalu Probileemma114

Fooliishsho Leete Xaphishsha.....116

Xaphishshu Rosiishsha.....116

FOOLIISHSHO 7

TAJETE AMADOOSHSHE118

7.1 Taje Gamba Assa, Qineessanna Shota Giraafe Loosa.....119

7.2 Misilete Giraafe Tiro Aa, Nabbawanna Xawisa122

Fooliishsho Lamalate Xaphishsha.....126

Xaphishshu Rosiishsha.....126

FOOLIISHSHO 8

JIOMEETIRETE MISILLA 128

8.1 Isilayide, Kamballonna Dowaa.....129

8.2 Saymetirennna Saymetire Ikkinokkire.....131

8.3 Mimmito Tayse Sa’anno Xuruura, Addeennanna Hossoota Xuruurra	135
8.4 Jiometirete Misilla Midaaddansa Batinyi Garinni Su’manna Xawisa	137
8.5 Sasu Ragi Jiomeetirete Misilla Su’manna Akkata.....	145
Settikki Fooliishsha Xaphishsha.....	152
Xaphishshu Rosiishsha	154

FOOLIISHSHO 9

BIKKAANO 157

9.1 Seendille Mili Meetirete (Mm), Senti Meetirete (Sm), Meetirete (M) Nna Kiilo Meetirete (Km) Bikka	158
9.2 Mittu Dani Boosuwa Ikkitino Seendilli Bikko Ledanna Xeisa ...	164
9.3 Qelpheepho Mili-Giraamete, Giraamete, Kilo-Giraametenna Kuntaalunni Bikka	166
9.4 Mittu Dani Boosuwa Ikkitino Qelpheephote Bikko Ledanna Xeisa	168
9.5 Amadooshshe Mili Litirete (Ml), Litire (L) Nna Gaaloonete Bikka	170
9.6 Mittu Dani Boosuwa Ikkitino Amadooshshu Bikko Ledanna Xeisa	171
9.7 Seendille, Qelpheephonna Amadooshshe Amaddino Qaalu Probleemma	174
Fooliishsha Honsete Xaphishsha	175
Xaphishshu Rosiishsha	176

FOOLIISHSHO 10

ITOPHIYU WOMAASHSHA 178

10.1 Womaashshu Booso Mitte Boosonna Wole Boosora Soorra 179

10.2 Barru Barru Heeshshonke Ledo Xaaddanno Itophiyu Womaashshu
Pirobileemma Tira..... 183

Fooliishsho Tonnete Xaphishsha 185

Xaphishshu Rosiishsha 185

FOOLIISHSHO 11

ITOPHIYU YANNATE BIKKAANO 186

11.1 Saate Nabbawa 187

11.2 Saatenna Daqiiqa..... 189

11.3 Barra, Lamala, Agananna Diro..... 193

11.4 Shota Itoophiyu barru kiiraancho..... 194

11.5 Barru Barru Heeshsho Ledo Xaadanore Itophiyu Yanna Horoonsi’ne
Tira..... 196

Fooliishsho Tonnaa Mittete Xaphishsha..... 197

Xaphishshu Rosiishsha 198

FOOLIISHSHO

1

10,000 GEESHSHA NOO WO'MA
KIIROTE AANTE

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu.

- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir 100nna 1000 battishshoota bada.
- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir kiira, nabbawanna borreessa
- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir aantensanni woranna heewisiisa
- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir barru hoshsho led 0 xaadisse horoonsira.

Bitima

Sa'u kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiir kiira, nabbawanna, borreessa, heewisiisa, aantisanna kirote mine riqiwo xawisa rossinoonni. Tini fooliishsho illachishshanohu kayinni 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir 100nna 1000 batishshoota bada, 10000 geeshsha noo wo'ma kiir kiira, nabbawanna borreessa, 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir aantensanni woranna heewisiisa ikkitanno. Tennera kaa'lano gede Wo'naalsha, gaamote loosonna rosiishsha mitte mitte cinaancho rosu amado woroonni woroonni.

1.1

1000 geeshsha noo wo'ma kiirro marro qola

1.1.1 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro kiira, nabbawanna borreessa

Layinki kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro kiira, nabbawanna borreessa rossinoonni. Xa kayinni rossinoonniha qaagate woroonni noo wo'naalsha wo'naal'e.

Wo`naalsha 1.1.1

Konni woroonni kiirote malaatinni borreessantino kiirro fidaletenni borreessi.

- a. 536
- b. 492
- c. 871
- d. 108

Lawishsha

Konni worronni fidaletenni borreessantinota kiirotenni wori

- a) Sette xibbenna ontawo
- b) Lee xibbenna lamalawo
- c) Honse xibbenna settayna onte
- d) Lamala xibbenna sajjiina lame

Tiro	Aleenni fidalatenni borreessantinota kiirotenni borreessinanni woyte
	a) Sette xibbena ontawo = 850
	b) Lee xibbenna lamalawo = 670
	c) Honse xibbenna settayna onte = 985
	d) Lamala xibbena sajjiina lame = 732

1.1.2 Sase dijite geeshsha afidhino wo'ma kiirro

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro kiira rossinoonni. Rossinoonni roso kaajjishate konni woroonni uynoonni wo'naalsha gaamotenni wo'naalle.

Gaamote loosoo

1. Konni woroonni noo shae lai.

12	9	180	6	19	307
101	16	7	99	48	20

- a) Mitte dijite afidhino kiir shaete giddonni fushshite borreessi.
- b) Lame dijite afidhino kiir shaete giddonni fushshite borrees.
- c) Sase dijite afidhino kiir shaete giddonni borreessi.

Qaagiishsha:

- » Mitte dijite kiir yineemori mittu kirote malaatinni calla borreessantanno kirooti. Lawishshaho 0,1,2,3,...9
- » Lame dijite kiir yineemori lame kirote malaatinni calla borseessantanno kirooti. Lawishshaho 10,11,12,33,...99
- » Sase dijite kiir yineemori sase kirote malaatinni calla borrees-santanno kirooti. Lawishshaho 100,101,102,...999

1.1.3 1000 geeshsha noo wo'ma kiir 10nna 100 batishshoota

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiir 10nna 100 batishshoota bandanni gara rossinoonni. Xa kayinni rossinoonni roso qaagate woroonni uynoonni wo'naalsha wo'naalle.

Wo'naalsha-1.1.3

10 batishshoota 100 geeshsha nooreenna 100 batishshoota 1000 geeshsha noore dafitarikkira borreessite rosiisaanchikkira leellishshi.

Qaagiishsha:

» 10 batishshootaati yineemmori mitte goofimarchu dijitensa zeero ikkiturooti.

Lawishshaho;

10,20,30,...

» 100 batishshoota yineemmori lame goofimarchu dijitensa zeero ikkiturooti.

Lawishshaho;

100,200,300,....

1.1.4 1000 geeshsha noo wo’ma kiir

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo’ma kiir aantensanni woranna heewisiisa rossinoonni. Xa kayinni rossinoonni roso qaagate woroonni noo wo’naalsha wo’naalle.

Wo’naalsha 1. 1.4

2. Konni woroonni uynoonni wo’ma kiir shiimiidi kiironni jawiidi kiir widira qoltine borreesse. 421, 262, 978, 920, 573, 623, 327

3. Aante noo wo’ma kiir “<”, “>” woy “=” yitanno malaatta horoonsidhe heewisiisi.

a) 170 _____ 265

b) 398 _____ 119

c) 824 _____ 862

Lawishsha

1. Worronni uynonni wo’ma kiir shiimiiditenni jawiidite widiranna jawiiditenni shiimiidite widira qolte borreessi. 231, 789, 341, 890, 452, 765, 901, 531.

2. Konni woroonni noo kiiror “<”, “>” woy “=” yitanni heewisiisi.
- a) 321 _____ 432

b) 956 _____ 673

c) 909 _____ 909

Tiro

1. » Uynonni wo’ma kiiror shiimiiditenni jawiidite widira qolle borreessiniro aane noo gara ikkitano. 231, 341, 452, 531, 765, 789, 890, 901

» Jawiiditenni shiimiidite widira borreessinanni woyte 901, 890, 789, 765, 531, 452, 341, 231

2. Uynonni xa’mo malaata horoonsi’ne heewisiinsummoro aane noo gara ikkitanno

a) 321 < 432

b) 956 > 673

c) 909 = 909

Rosiishsha:-1A

1. Konni woroonni fidalet borreessantino kiiror kirote malaate horoon-sidhe borreessi.
- a) Sase xibbenna honse

b) Sette xibbenna ontayna mitte

c) Lee xibbe

d) Lamala xibbenna sette

e) Lamayna onte
2. Konni woroonni noo kiiror dijitensa garinni shaete giddo wori.
- 223, 12, 4, 999, 602, 700, 259, 17, 1, 76, 8, 55, 9, 36, 6

Mitte dijiteta	Lame dijiteta	Sase dijiteta

3. Konni woroonni shiqqino xa’mo dawari

- a) Mitte dijite afidhino kiirro batinyi me”eho?
 - b) Mitte dijite afidhino kiirro giddo jawiiditi ayeti?
 - c) Lame dijite afidhino shimiidi kiirro ayeti? Jawiiditina?
 - d) Sase dijite afidhino shimiidi kiirro ayeeti? Jawiiditina?
4. Aante noo wo’ma kiirro shiimiiditenni jawiidite widiranna, jawiiditenni shiimidite widira qolte aantensanni borreessi.
- 762, 459, 444, 267, 823, 600, 324
5. Konni woroonni noo wo’ma kiirro “<”, “>” woy “=” malaatta horoon-sidhe heewisiisi.
a) 241 _____ 321	d) 993 _____ 909
b) 134 _____ 134	e) 897 _____ 789
c) 548 _____ 685	

1.2.1 10,000 geeshsha noo 100 batishshoota

1.2 10,000 geeshsha noo 100 nna 1000 batishshoota

Albiidi kifilera 1000 geeshsha noo 100 batishshoota rossinoonni. Xa kayinni 10,000 geeshsha noo 100 batishshoota rossinanni.

Wo’naalsha 1.2.1

1. Lewuu dhibbi geeshsha noo wo’ma kiirro 100 batishshoota borreessi?
2. Lamu dhibbinna mittunni kayisse kumu mereero heedhannori 100 batishshooti mageeshsha ikkitanno?

Lawishsha;

1. 1000 geeshsha noo 100 batishshoota xawisi.

Tiro

Mittunni tonnu geeshsha noo wo'ma kiir xibbunni batisatenni xibbu batishshoota aane noo garinni xawisa dandiinanni.
Konni daafira ,100, 200, 300,...1000 geeshsha noo 100 batishshootaati.

1.2.2 10,000 geeshsha noo kiir 1000 batishshoota

Lame kifilera 1000 geeshsha noo 100 batishshoota rossinoonni. Xa kayinni 10,000 geeshsha noo 1000 batishshoota rossinanni.

Wo'naalsha 1.2.2

Waaxo waaxo ikkine loonsanni looso

- 1. 3000 nna 10,000 mereero heedhannori1000 batishshooti mageeshsha ikkitanno?

Lawishsha;

Konni woroonni noori 1000 batishshootaati.

1× 1000	=	1000	6×1000	=	6000
2×1000	=	2000	7×1000	=	7000
3×1000	=	3000	8×1000	=	8000
4×1000	=	4000	9×1000	=	9000
5×1000	=	5000	10×1000	=	10,000

Konni daafira , 1000,2000,3000,...10,000 geeshsha nooti 1000 batishshootaati.

Qaagiishsha:

- » Goofimarchu dijitensa sase zero ikkitino kiir baala 1000 batishshootaati.
- » Aye wo’ma kiir zeerotenni “0” batinsiro gumu zeerate

Rosiishsha 1B

1. 3000 kayise 9000 geeshsha noo 100 batishshoota hasi.

2. Konni woroonni uynoonni kiir “p ×1000” daninni borreessi.
- Lawishsha:
- 5000 = 5 × 1000

a) 4000 =

c) 9000 =

b) 7000 =

d) 6000 =

3. 2000 kayse 10,000 geeshsha noo 1000 batishshooti me’’eho?

4. Aane shiqino kirote xuruuri aana 10,000 geeshsha noo 1000 batishshoota wori.
-
- 1.2.3 10,000 geeshsha noo 100nna 1000 batishshoota mittunni, tonnunni, xibbuninna kumunni kiira*
- Sa’u cinaancho rosu amadora 10,000 geeshsha noo wo’ma kiir 100nna 1000 batishshoota rossinoonni. Xa kayinni 100nna 1000 batishshoota kiira rossinanni.
- Wo’naalsha 1.2.3**
- 1000, mittunni, tonnunni, xibbuninna kumunni hiissine kiirranniro hasaabbe.
- | 8
- Fooliishsho 1 | 10,000 geeshsha noo wo’ma kirote aante

Lawishsha ,

Aante noo kiirro mittunni, tonnunni, xibbunninna kumunni kiiri

- a) 100
- b) 2000

Tiro	a) 100
	» 100, xibbe mitto afidhino.
	» 100 kiirro, tonne tonnoota afidhino
	b) 2000
	» 2000,kiirro 2 kume mittoota afidhino
	» 2000 kiirro, 20 xibboota afidhino
	» 2000 kiirro, 200 tonnoota afidhino
	» 2000 kiirro 2 kumma afidhino

Rosiishsha 1C

1. Aante noo kiirro mittunni, tonnunni nna xibbunni kiiri.
- a) 300

c) 700

b) 600

d) 900
2. Konni woroonni noo kiirro mittunni, tonnunni, xibbunninna kumunni kiiri.
- a. 5000

b. 7000

c.8000

d. 9000

1.3

10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro rossinoonni. Xa tenne kifilera 10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro rossinanni.

Wo’naalsha-1.3

1. 2000nni kayse 10,000 geeshsha noo wo’ma kiir kume kume kubbitanni qaalunni kiiri .
Aleenni xawinsi kiir qiniitinni gurara qolte kiiri.
2. Konni worroonni noo wo’ma kiir me’etero nabbabbinanni rosiisaan-chi’nera kulle.
a. 2001 b. 6893 c.8970 d. 9000

Lawishsha;

1000nni kaynse 10,000 geeshsha noo wo’ma kiir kiirrannihu shaete worroonni garinniiti.

1000	Mitto kume	2000	Lame kume	3000	Sase kume
1001	Mitto kumenna mitto	2001	Lame kumenna mitto	3001	Sase kumenna mitto
1002	Mitto kumenna lame	2002	Lame kumenna lame	3002	Sase kumenna lame
1003	Mitto kumenna sase	2003	Lame kumenna sase	3003	Sase kumenna sase
1004	Mitto kumenna shoole	2004	Lame kumenna shoole	3004	Sase kumenna shoole
1005	Mitto kumenna onte	2005	Lame kumenna onte	3005	Sase kumenna onte
1006	Mitto kumenna lee	2006	Lame kumenna lee	3006	Sase kumenna lee
:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:

Konni garinni 10.000 geeshsha noo wo’ma kiir kiirranni.

Gaamote looso

1. Woroonni borreessinoonni kiir fidaletenni borreesse.

a) 1782	c) 6892
b) 5000	d) 9000
2. Konni woroonni noo fidalet kiir kiirotenni borreesse.
 - a) Sette kume honse xibbenna lemiina sase.
 - b) Onte kume lamala xibbenna sajjiina mitte.
 - c) Honse kume onte xibbenna sajjiina mitte.
 - d) Lamala kume lamala xibbenna lamalayna lamala

Lawishsha;

Woroonni noo kiir fidaletenni borreessinanni woyte konni garinni ikkanno

- a) 8000 = Sette kume.
- b) 9780 = Honse kume lamala xibbenna settawo .
- c) 4957 =Shoole kume honse xibe ontayna lamala.

Rosiishsha 1D

1. Aante noo kiir kirote malaatinni borreessi.
 - a) Onte kumenna shoole xibbe =
 - b) Sase kumenna onte =
 - c) Lamala kumenna settayna lamala =
 - d) Honse kumenna honse xibbe honsayiina honse =
2. Aante noo wo'ma kiir fidaletenni borreessi.

a. 8607	b. 1001	c.9068	d. 3333
---------	---------	--------	---------

10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro aantisanna heewisiisa

1.4.1 10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro aantisa

Layinki kifilera 1000 geeshsha noo wo’ma kiirro aantensanni worranni gara rossinoonni. Xa kayinni 10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro aantensanni worranni gara rossinanni .

Gaamote loosoo

- 1. Konni woroonni uynonni wo’ma kiirro la’e.
5001, 2620 , 4978 , 4920, 9273, 6237
 - a) Jawiidi kiironni shiimiidi kiirro widira qoltine borreesse.
 - b) Shiimiidi kiironni jawiidi kiirro widira qoltine borreesse .
- 2. 5480nni kayisse 5489 geeshsha me’’e wo’ma kiirro nooro kultinihu gedensaanni kiirro shiimiiditenni jawiidite widira qoltine borreesse.

Lawishsha:1

Aante noo wo’ma kiirro shiimiiditenni kayisse jawu widiranna jawiidi kiironni shiimiidite widira qolte borreessi.

4295, 2346 , 4887, 9636, 2468

Tiro

- ▶ Aleenni xawinsoonni kiirro shiimiiditenni kayisse jawiidite widira borreessinanni woyte konni garinni borreessinanni.
2346, 2468, 2887, 4295, 9636
- ▶ Jawiidi kiironni shiimiidi kiirro widira borreessinanni woyte konni garinni borreessinanni
9636, 4295, 2887, 2468, 2346

1.4.2. 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir balaxaanchonna aantaancho

La'miitu! 2345 kiir balaxaanchonna aantanncho ayyeeti?

Duguna! 2345 kiir balaxaanchoncho 2344, aantanchose kayinni 2346 ikkitanota diafootto?

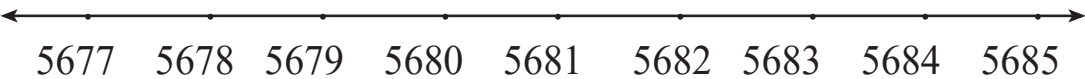
Layinki kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiir balaxaanchonna aantaancho rossinoonni. Xa kayinni 10,000 geeshsha noo wo'ma kiir balaxaanchoonna aantaancho rossinanni.

Wo'naalsha 1.4.2

1. Konni woroonni noo wo'ma kiirora balaxaanchonna aantaancho borreessi.
- a. 2571 b. 3899 c.9000 d. 8660
2. Ani wo'ma kiirrooti; balaxaanchon'ya 9999te. Ani ayeti? Antaancho'ya ayeti?

Lawishsha;

Konni woroonni nooha kiirrote xuruura la'e.

- a) 5680 kiir balaxaanchon 5679 ikkitanno.
5680 kiir aantaancho 5681 ikkitanno.

- b) 5678 kiir balaxaancho 5677 ikkitanno.
5678 kiir aantaaancho 5679 ikkitanno.

Rosiishsha- 1 E

- Aante noo wo'ma kiir shiimiiditenni hanaffe aantensanni borreessi
8762, 4595, 1333, 2678, 7823, 6000
- Aante noo wo'ma kiir jawiidiitenni hanaffe aantensanni borreessi.
8641, 1501, 3974, 4615, 19 4, 9277
- Konni woroonni noo wo'ma kiir mitte mittente kiirora balaxaanchonna
aantaancho borreessi.

a) a) 9999

b) 5000

c) 4800

d) 6871
- Konni woroonni noo xa'mora halaaleho woy xaraho yite dawari.

a) Aye wo'ma kiirora balaxaanchonna aantaancho noose .

b) Honsu kumira balaxaanchose honse kumenna mittoho.

c) Sase kumenna shoole xibbe ontayina honse kiirora aantaanchose
sase kumenna shoole xibbe leyawote .
- Aante noo shae giddo fano darga wonshi.

Wo'ma kiir	Balaxaancho	Aantaancho
	7777	
2798		
		5672
	8490	
7100		
		4299
	9000	

1.4.3. 10.000 geeshsha noo wo’ma kiiro, kiirote mini riqiwo

Lame kiflera 1000 geeshsha wo’ma kiiro, kiirote mini riqiwo woranni gara rossinoonni. Xa kayinni 10,000 geeshsha noo wo’ma kiiro kiirote mini riqiwo worranni gara rossinanni. Konni daafira woroonni noo wo’naalsha wo’naalle.

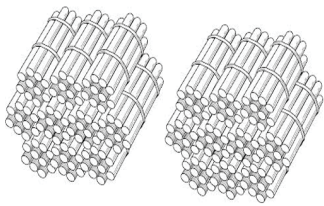
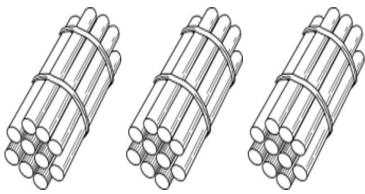
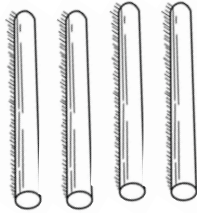
Wo’naalsha 1.4.3

Konni woroonni noo shae giddo noo kiirora kiirote mini riqiwaancho borreessi.

Wo’ma kiiro	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
967				
3457				

Lawishsha1

► Hanni tenne misile la’e

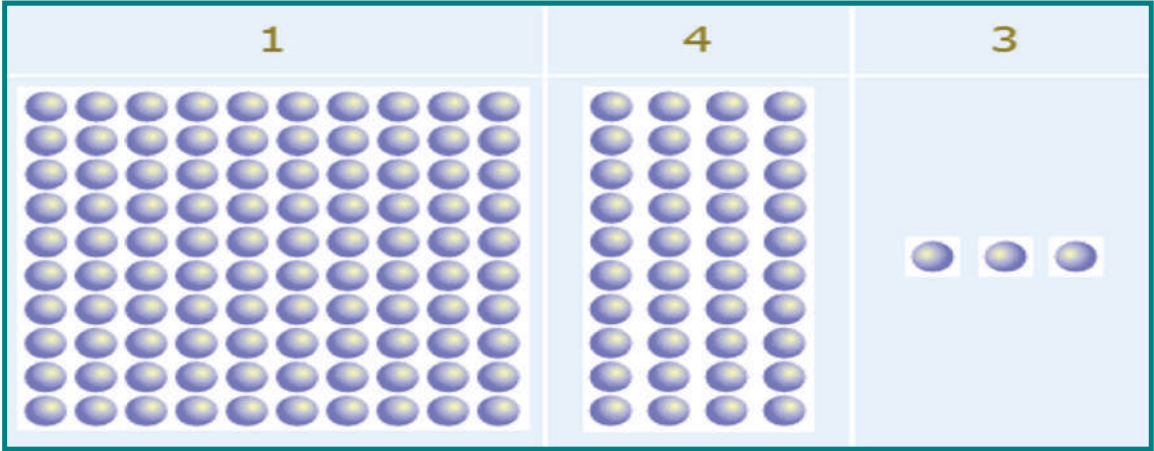
		
Lamu usuri xibbe xibbe amadino	sasu usuri tonne tonne amadino	ontu mittu mittu kuti no

Tiro	Tenne aleenni noo misile garinni
	» Xibbu mine kulannohu lame usuraati
	» Tonnu mine kulannohu sase usuraati
	» Mittu mine kulannohu onte kutaati
	Sasenta misile xaphi assine xawinsiro , $200 + 30 + 5 = 235$ ikkitano

Lawishsha2 ;

Konni woroonni noo kiirora, kirote mini riqiwaancho la’e.

a) 143

Konni daafira

1 “xibbu” mine riqibbanno

4 “tonnu” mine riqibbanno

3 “mittu” mine riqibbanno

b) 6 1 9 3
↓ ↓ ↓ ↓
↓ ↓ ↓ Mittu mine
↓ ↓ Tonnu mine
↓ Xibbu mine
Kumu mine

Konni daafira

3 “Mittu”mine riqibbanno.

9 “Tonnu” mine riqibbanno

1 “Xibbu” mine riqibbanno

6 “Kumu ”mine riqibbanno

1.4.4. 10,000 geeshsha noo wo’ma kiir heewisiisa.

Layinki kifilera 1000 geeshsha noo wo’ma kiir heewinsiinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni 10,000 geeshsha noo wo’ma kiir heewisiinsanni gara rossinanni .

Wo’naalsha; 1.4.4

1. Aante noota wo’ma kiir “<”, “>” woy “=” yitanno malaatta horoon-sidhine heewisiissinihu gedensaanni korkaatunni xawisse.
- a) 6170 _____ 7265

b) 1298 _____ 1199
- c) 3470 _____ 3046

d) 8624 _____ 8625

Lawishsha;

- a) 4200 > 2400; korkaatuno 4 > 2 daafiraati.

b) 240 < 8500; korkaatuno 240 kiir sase dijite ikkitanna 8500 kiir kayiinni shoole dijite ikkitinohuraati.

Qaagiishsha:

- » Taalo dijite afidhino wo’ma kiir heewisiinsanni woyte hanan-fannihu jawiidi kirote mininniiti. Jawiidi kirote mine noo kiir taalo ikkituro aante noo shiimiidi kirote minira sa’ne heewisiisa dandiineemmo.

» Roore dijite afidhino kiir aye woyteno jawiidi kirooti.

Rosiishsha; 1F

1. Konni woroonni hundase xururroonni kiir kirote riqiwo borreessi.
- a) 1912 _

b) 7345

c) 2680

d) 5907

2. 3057; kiir minise riqiwo garinni shaete gid do borreessi.

Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine

3. Konni woroonni noo wo’ma kiir “<”, “>” woy “=” malaatta horoon-sidhine heewisiisse.

- a) 3241 _____ 4321

b) 1254 _____ 1245
- c) 5486 _____ 6851

d) 9999 _____ 9999

4. Konni woroonni noori gid do hiitti kiir roortanno? Mayira?

- a) 1241 woy 3421

b) 3040 woy 3004
- c) 5670 woy 5041

d) 8921 woy 9670

5. Aantino xa’mora fano saaxine gid do “0,1,2,3,...9” noo wo’ma kiir gid donni mitte kiir calla horoonsidhe xa’mo halaale assi.

- a) 4052 < 405

b) 541 < 54
- c) 4018 < 401

d) 6099 > 609

Umi fooliishsho Xaphishsha

- ▶ Mitte dijite wo’ma kiir yinanniri 0---9 geeshsha noo wo’ma kiirrooti.
- ▶ Lame dijite wo’ma kiir yinanniri 10---99 geeshsha noo wo’ma kiirrooti.
- ▶ Sase dijite wo’ma kiir yinanniri 100---999 geeshsha noo wo’ma kiirrooti.
- ▶ Shoole dijite wo’ma kiir yinanniri 1000---9999 geeshsha noo wo’ma kiirrooti.
- ▶ Tonnu kumi onte dijite kiir afi’rino.
- ▶ Kiirrote mini riqiwaano chaarte ;

Tonnu kumi mine	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
10,000	1000	100	10	1

- ▶ “0” agurranna aye wo’ma kiirro balaxaanchonna aantaancho afidhinno.
- ▶ Baalanti 1000 batishshooti wo’ma kiirro xibbu batishshoota ikka dandiitanno.
- ▶ Lame waaxo kiirro heewisiisate “>” , “<” woy “=” malaatta horoonsi’nanni.
- ▶ Lame wo’ma kiirro heewisiinsanni yannara kirote mini riqiwonsa heewisiinseeti.
- ▶ Lame wo’ma kiirro dijitensa batiny addi addiha ikkiro roore dijite afidhinoti roortanno.
- ▶ Balaxaancha wo’ma kiirrooti yineemmoti uynonni wo’ma kiironni mittunni ajjanno.
- ▶ Aantaancho wo’a kiirrooti yineemmoti uynonni wo’ma kiironni mittunni roortanno.

Xaphishshu Rosiishsha

1. Konni woroonni noo coyfooliishsho adda ikkituro “addaho” kapho ikkituro “xaraho” yitanni dawari.
 - a) Tonnu kumi onte dijite kiirrooti.
 - b) 9999-te kiirora balaxaancha 10,000.
 - c) 8,000 nna 9,000 kumu batishshootaati.
2. Aante shiqqino xa’mora halaalanya dawaro qoli.
 - A) Konni woroonni noori giddo 1000 batishsha ikkinokkihu hiikkonneeti?

a. 1000	b. 100	c. 7000	d. 2000
---------	--------	---------	---------
 - B) 5555-te kiirro balaxaancha hiittenneeti?

a. 5553	b. 5556	c. 5554	d. 5557
---------	---------	---------	---------
 - C) Konni woroonni noori giddo adda ikkinohu hiikkonneeti?

a) 7999 > 8000	c) 9999 > 9998
b) 6000 < 5888	

3. Aante noo wo'ma kiirro fidaletenni borreessi.
a. 888 b. 749 c. 6852 d. 9999
4. Aante noo wo'ma kiirro kiirotenni borreessi.
a) Shoole kumenna mitte = _____
b) Honse kume kumenna lee xibbe lamalayna sette= _____
c) Lee kumenna lee xibbe layna lee= _____
d) Lamala kumenna sette xibbe honsayna mitte= _____
5. Aante noo shae giddo balaxaancho, mereeronsa noo wo'ma kiirro woy aantaancho kiirro borreessi.
a)

Balaxaancho	Wo'ma kiirro	Aantaancho
	3451	
	4000	
	8899	

b)

Balaxaancho	Wo'ma kiirro	Aaantaancho
306		308
490		492
747		749
6. Aante noo wo'ma kiirro mereero noo wo'ma kiirro borreessi.
a) 349 nna 361 c) 7893 nna 7915
b) 8880 nna 8889
7. Konni woroonni uynoonni kiirro
349, 1230 ,881 ,9721 ,5430 , 2453 , 609 , 4447
a) shiimiidi kiironni hanaffe aantensanni borreessi
b) jawiidi kiironni hanaffe aantensanni borreessi
8. Mitte fayyimmate mine mittu barrinni 456 manna koroonu dhibbi laabo-raatoore lao assiniro, 343 manna shekkeereete dhibbi laaboraatoore lao assiniro, 423 manna eedisi dhibbi laaboraatoore lao assinironna 323 manna ussu dhibbi laaboraatoore lao assiniro; shiimiidi kiirro laabora-toorete buuxo assinoonni dhibbi hiikkonneeti? jawiidi buuxo assinoonni dhibbi hiikkonneeti?

- 9. 1000 geeshsha noore 100 batishshoota borreessi.
- 10. 3000 kayisse 9000 kumi geeshsha noo 1000 batishshooti me’eha?
- 11. Aante shaete giddo noo wo’ma kiiro kiirote mininsa riqiwo borreessi.

Wo’ma kiiro	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
3421				
5637				
6984				

- 12. Konni woroonni noo wo’ma kiiro “<”, “>”, woy “=” malaatta horoon-sidhine aante noo wo’ma kiiro heewisiisse.
 - a) 486_____682
 - b) 9880_____8980
 - c) 6993_____7320
 - d) 1000_____909
- 13. Konni woroonni noo wo’ma kiiro mayra roortannoro woy ajjannoro korkaata uy.
 - a) 3690 < 3691
 - b) 5689 > 4799
 - c) 6897 < 6990
 - d) 6945 > 987
- 14. Konni woroonni fano kiirote mini riqiwo e’e halaale assitanno 0, 1, 2, 3,...9 geeshsha noo wo’ma kiiro aye eooti?
 - a) 8921 > 892
 - b) 6919 < 899
 - c) 788 > 7888
 - d) 888 > 8888
- 15. Haxiso mittu olliira dureessa manchooti. Kuni manchi 8990 birrinni adde, 2300 birrinni meicho, 6870 birrinni gulufi farashsho, 1200 birrinni shoole lukkittenna 5600 birrinni ge’rechu goco hi’dhiro ;
 - a) Haxiso jawu birrinni maricho hi’dhino?
 - b) Haxiso shiimu birrinni maaricho hi’rino?
 - c) Haxiso saada hi’dhate fushshino birra shiimunni hanaffe borreessi

FOOLIISHSHO

2

10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro ledanna xeisa

Hexxo

Konni rosi gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:-

- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro leda
- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro xeisa.
- ▶ 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro ledanna xeisa amaddinno barru barru heeshsho leellishshanno qaaluu p'robileemma tira

Bitima

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiiro ledanna xeisa rossinoonni. Xa kayinni tenne fooliishshora 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro 1000 batishshoota leda, 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro ledo mittenna lame dijite wo'ma kiiro leda, taalo dijituwa afidhino wo'ma kiiro woy mittunni ajjano dijituwa afidhino kiiro leda, nooe hoodisidhanno wo'ma kiiro leda rossinanni. Qoleno, 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro 1000 batishshoota xeisa, 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro aaninni mittenna lame dijite wo'ma kiiro xeisa, taalo dijite wo'ma kiiro woy mittunni ajjano wo'ma kiiro xeisa, liqoo hasidhanno wo'ma kiiro xeisa, 10,000 geeshsha noo wo'ma kiiro ledanna xeisa amaddino qaaluu p'robileemma tiranna ledatenna xeisate mereero noo xadooshshe rossinanni.

2.1 10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro leda

2.1.1 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro leda marro gola

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro lendanni gara rossinoonni. Xa kayinni rossinoonni roso kaajjishate aane noo wo'naalsha wo'naalle.

Wo'naalsha 2.1.1

Konni woroonni noo kiirro ledi.

a) $300 + 100 = \underline{\hspace{2cm}}$

c) $441 + 453 = \underline{\hspace{2cm}}$

b) $461 + 30 = \underline{\hspace{2cm}}$

d) $581 + 317 = \underline{\hspace{2cm}}$

Lawishsha

Woroonni noo kiirro shallagi

a) $650 + 140$

b) $765 + 234$

Tiro

a) $650 + 140 =$

Farsheesse leda

$$650 = 600 + 50 + 0, 140 = 100 + 40 + 0$$

$$650 + 140 = 600 + 50 + 100 + 40$$

$$= 600 + 100 + 50 + 40$$

$$= 700 + 90$$

$$= 790$$

wororritte leda

$$650$$

$$+140$$

$$\hline = 790, \text{ ikkanno}$$

b) 765+234

Farsheesse leda

765 = 700+ 60 + 5, 234 = 200 + 30 + 4

765 + 234 = 700 + 60 + 5 +2 00 + 30 + 4

= (700 + 200) + (60 + 30) + (5 + 4)

= 900 + 90 + 9

= 999

wororritte leda

765

+ 234

= 999 , ikkanno

Rosiishsha-2A

1. Aante noo kiirro farsheessite woy wororritte sha’lagi.
- a) 230 + 130

b) 471 + 307

c) 562 + 235

d) 877 + 120
2. Aante noo shae giddo noo wo’ma kiirro lawishshu garinni sha’lagi.

b	b+120
207	327
701	
860	
879	

3. Ledamo oososira 250 birrinni dafitara, 111 birrinni kayinni biire hiri, dafitaranna biire hirate fushshino birri me’eho?

2.1.2 10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro 1000 batishshoota leda

Layinki kifilera 1000 geeshsha noo wo’ma kiirro rossinoonni. Xa kayinni 1000 batishshoota leda rossinanni .

Wo’naalsha; 2.1.2:

Aante noo wo’ma kiirro qaalunni ledi.

- a) 4000nna 2000
- b) 3000nna 4000
- c) 1000nna 5000

Qaagiishsha:

- ▶
- Lame 10,000 geeshsha noo 1000 batishshoota wo’ma kiirro qaalunni lendanni woyte kumu mine riqibbino kiirro woy dijite ledatenni qiniiti widoonni sase zeero noota ledatenniiti.

Lawishsha ;

Konni woroonni noo kiirro qaalunni ledi.

- a) 2000nna 7000
- b) 3000nna 6000

Tiro

a)

2000, tenne kiirora kumu mine riqibbinoti 2te.
7000, tenne kiirora kumu mine riqibbinoti 7te.
2 + 7 = 9, konni daafira 2000 + 7000 = 9000.

b)

3000, tenne kiirora kumu mine riqibbinoti 3te.
6000, tenne kiirora kumu mine riqibbinoti 6te.
3 + 6 = 9, konni daafira 3000 + 6000 = 9000

2.1.3 10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro aana mittenna lame dijite wo’ma kiirro leda

Dumaara! $181+6$ hiissine shallan-ganni?

Galfato! $181 + 6$ yaa, $100 + 80 + 1 + 6 = 187$, ikkitanno.

Wo'naalsha 2.1.3:

Konni worooni noo sasenna shoole dijite roortannokki wo'ma kiirro aana mitte dijite wo'ma kiirro ledole.

a) $210+5$

c) $4530+34$

b) $431+6$

d) $6031+62$

Lawishsha;

Konni woroonni noore shallagge.

a) $4081 + 8$

b) $4562 + 37$

Tiro

a) Farsheessine lendanni woyte

$$4081+8 = 4000+0+80+1+8$$

$$= 4000+80+9$$

$$= 4000+89$$

$$= 4089$$

c) Haawiittote farsheessine lendanni woyte

$$4562+37=4000+500+60+2+30+7$$

$$= 4000+500 +60+30+2+7$$

$$= 4000+500+90+9$$

$$= 4000+500+99$$

$$= 4000+599$$

$$= 4599$$

Wororritte Ledi

$$4562$$

$$+37$$

$$= 4599 , \text{ikkano}$$

Rosiishsha 2B

1. Aante noore qaalunni leddanni dawaro qoli.

a) 2000 nna 1000

c) 3000 nna 7000

b) 4000 nna 3000

d) 1000 nna 5000

2. Aante noo xa'mo ledi.

a) $4561 + 8 =$ _____

c) $7777 + 22 =$ _____

b) $6780 + 9 =$ _____

d) $9821 + 61 =$ _____

3. Konni worooni noo xa'mo haawiitto farsheessite ledi.

a) $8662+32 =$ _____

c) $4251+47 =$ _____

b) $9871+12 =$ _____

d) $6132+45 =$ _____

4. Aante noo xa'mo wororritte ledi.

a) 5531

b) 7770

c) 7861

d) 9811

$$+ 24$$

$$+ 21$$

$$+ 36$$

$$+ 64$$

5. Konni woroonni noo wo'ma kiirro shaete noo lawishshi garinni ledi.

a)

b	b + 8
3670	3678
4261	
6460	
7211	

b)

y	y + 32
4608	4640
	5792
	8890
	1064

2.1.4 Taalo dijite afidhino wo’ma kiirro woy mittunni ajjano dijite afidhino kiirro leda.

Aleenni noo cinaancho rosu amadora lame dijite wo’ma kiirro sasenna shoole dijite wo’ma kiirro ledi lendaanni gara rossinoonni. Xa kayinni taalo dijite woy mimmituwiinni mitte dijiteni ajjanno wo’ma kiirro lendaanni gara rossinanni.

Wo’naalsha 2.1.4 :

Waaxo waaxo ikkitine mimito’ne xa’mitinanni loosse

Ladawe!
2610+3234 Hiissine
lendaanni?

Dafursa! Hiissine
lendaanni mitteenni
la’nossiya.

Lawishsha:

Aante noo kiirro kiirote mini riqiwonsa la’inanni wororritte lendiro.

a) $5254 + 442$

b) $2645 + 6132$

Tiro

Kiirote mini riqiwonsa la’nanni aanino garinni leda dandiinanni

a.

Wo’ma kiirro	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
$5674 + 442$	5	2	5	4
		4	4	2
Ledo	5	6	9	6

Konni dafira $5254 + 442 = 5696$

b.

Wo’ma kiirro	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
$2645 + 6132$	2	6	4	5
	6	1	3	2
Ledo	8	7	7	7

Konni daafira $2645+6132=8777$

Rosiishsha 2D

1. Konni worronni noo kiirro kiirote mini riqiwonsa la’inanni ledde
- a) $3271 + 401$

b) $4236 + 2762$

c) $2791 + 7207$

d) $1690 + 8209$
2. Daarimo loosi’re galino manchooti. Buna dikko fushshe 8902 birranna gaashetenni 1096 birra hiri. Daarimo xaaphoomunni me’’e birra bunun-ninna gaashetenni hirino?

2.1.5 Nooe hoodisidhanno kiirro leda

Nooe hoodisidhanno kiirro lendanni woyte mittu mine hanafatenni lende afi’noonni guma mittu mine borreessine gatinoha nooe yinanni aane noo lowiidi kiirro mini dijite ledole lende afi’noonni gumi aana lendanni shallangeemmo. .

Wo’naalsha 2.1.5 :

Aante noo wo’ma kiirro wororritte ledi.

a)

376

+129

b)

8276

+8276

Lawishsha:

Aante noo wo’ma kiirro wororritte ledi.

a)

a. 7845 + 606

b)

7243 + 2357

Tiro

a)

7845 + 6067

7845

+ 606

8451

b)

7243+2357

7243

+ 2357

9600

5+6=11, tenne kiirorra 1 borreessine mittu nooe yine aantino kiirro mini gumi ledole lendanni woyte (4+0) +1=5 ikkanno. Woleno 8+6= 14 xaano 4 borreessi’ne 1 nooe yine aanino mini kiirro lende affinemmo gumi ledole lendeemmo woyte 7+1 =8

3+7= 10 ikkano zeero borreessi’ne 1 nooe yine aanino mine noo kiirro lende afi’neemmo gumi ledole lendeemo woyte 4+5+1 =10 xaano zeero borreessi’ne 1 nooe yine aanino minira lendeemmo yaano (2+3)+1= 6 ikkanno

Rosiishsha 2E

1. Aante noo wo'ma kiirro haawiitto ledi.

a) $365 + 3234$

c) $4678 + 2211$

b) $476 + 523$

d) $6792 + 3107$

2. Aante noo wo'ma kiirro wororritte kirote mini riqiwo la'anni ledde.

a. 3409

b. 5671

c. 3681

d. 7632

$+209$

$+324$

$+4217$

$+2344$

2.2 10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro xeisa

2.2.1 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro xeisa marro qola

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro xeinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni rossinoonni roso kajjishshate aane noo wo'naalsha wo'naalle.

Wo'naalsha 2.2.1;

Konni woroonni noo kiirro xeisi.

a) $400 - 200 =$ _____

c) $557 - 251 =$ _____

b) $472 - 40 =$ _____

d) $581 - 310 =$ _____

Lawishsha

$552 - 120 = ?$

Tiro

Aleenni uynoonni kiir farsheessine woy wororritte worre xeisa dandiinanni.

Farsheesse xeisa

$$552=500+50+2, 120= 100+20+0$$
$$552 - 120=500+50+2 - (100+20)$$
$$=500+50+2 - 100 - 20$$
$$=500-100 +50-20 +2-0$$
$$=432$$

Wororritte xeisa

$$\begin{array}{r} 552 \\ - 120 \\ \hline = 432 \end{array}, \text{ikkano}$$

Rosiishsha-2F

1. Aante noo kiir farsheessite woy wororritte xeisi.
- a) 470 – 140

b) 589 – 307

c) 768 – 135

d) 877 – 120
2. Aante noo shae gido noo wo’ma kiir lawishshu garinni shallagi.

a	a – 120
445	325
478	
569	
761	

2.2.2 10,000 geeshsha noo wo’ma kiir 1000 batishshoota xeisa.

Lame kifilera 1000 geeshsha noo wo’ma kiir xeinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni 1000 batishshoota qaalunni xeisa rossinanni.

Wo’naalsha 2.2.2.

Aante noo kiirora xei.

- a) 4000 - 1000
- b) 5000 - 2000

Lawishsha

Konni woroonni noo kiirora qaalunni xei.

- a) 6000 aaninni 3000
- b) 7000 aaninni 2000

Tiro

a)

6000, tenne kiirora kumu mine riqibbannotti 6te
3000, tenne kiirora kumu mine riqibbannotti 3te
 $6-3 = 3$,konni daafira
 $6000-3000 = 3000$

b)

7000, tenne kiirora kumu mine riqibbannotti 7te
2000, tenne kiirora kumu mine riqibbannotti 2te
 $7-2 = 5$, konni daafira
 $7000-2000 = 5000$

Qaagiishsha:

» Lame 10,000 geeshsha noo batishshoota wo’ma kiirora qaalunni xeinsanni woyte 1000 mine riqibbino kiirote dijite xeinsi gedensaanni qiniiti widoonni sase zeero borreessinanni.

2.2.3 10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro aaninni mittenna lame dijite wo'ma kiirro xeisa

Tenne fooliishshora albiidi rosu amadora 10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro ledo mittenna lame dijite lendanni gara rossinoonni. Xa kayinni tenne cinaancho rosu amadora 10,000 geeshsha noo wo'ma kiirro aaninni mittenna lame dijite wo'ma kiirro xeinsanni gara rossinanni.

Gaamote loosoo

Aantete noo kiirro xeisse

a) $2368 - 5$

b) $3989 - 70$

Lawishsha

Aante noo wo'ma kiirro farsheessatenni woy wororritte xeisi.

a) $9899 - 8$

b) $8749 - 37$

Tiro

a) $9899 - 8 = 9000 + 800 + 90 + 9 - 8$

$$= 9000 + 800 + 90 + 1$$

$$= 9000 + 800 + 91$$

$$= 9000 + 891$$

$$= 9891$$

b) $8749 - 37$

$$= 8000 + 700 + 40 + 9 - (30 + 7)$$

$$= 8000 + 700 + 40 + 9 - 30 - 7$$

$$= 8000 + 700 + 40 - 30 + 9 - 7$$

$$= 8000 + 700 + 10 + 2$$

$$= 8000 + 700 + 12$$

$$= 8000 + 712$$

$$= 8712$$

Worroritte kirote mini riqiwo la’nanni xeisa dandiinanni

W.kiiri	Kumu mine	Xibbu mine	tonnu mine	Mittu mine
8749	8	7	4	9
- 37			3	7
Badooshshe	8	7	1	2

Konni daafira $8749-37= 8712$

Qaagiishsha:

▶ “a”, “b”, nna “c” wo’ma kiiri ikkituronna “a” > “b”, $a-b=c$ yitanno coyfooliishsho giddo “a”-xeaanchote, “b” xeisaanchote, “c” kayinni badooshsheho yinanni.

▶ Taalo dijite afidhino wo’ma kiiri ise isewiinni xeinsiro badooshshu zeero ikkanno.

Rosiishsha 2G

1. Aante noo wo’ma kiiri qaalunni xeisi.
- a) 8000nna 2000

b) 9000nna 5000

c) 7000nna 4000

d) 6000nna 6000
2. Aante noo shae wonshi.

Lawishsha

Xeaancho 7859, xeisaancho 58 ikkiro

Badooshshu kayinni $7859 - 58 = 7801$

Xeaancho	Xeisaancho	Badooshshe
8995	25	
9999	88	
4230	20	
1568	26	

3. Konni woroonni noo wo’ma kiiro farsheessatenni xeisi.
- a) 9786 - 44

b) 7675 - 42
- c) 8769 - 30

d) 7898 - 67
4. Hayyeesso bunu daddalaanchooti. Hayyeesso Itophiyu Daddalu Baankera 8983 suuqi’rinohu giddonni 50 birra horoonsiro, baankete meu birri gatisi?

2.2.4 Taalo dijite wo’ma kiiro woy mittunni ajjanno wo’ma kiiro xeisa

Albaanni sa’u cinaancho rosu amadora mittenna lame dijite wo’ma kiiro, sasenna shoole dijite wo’ma kiiro ledo xeinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni taalo dijite afidhinonna mimmituwi’nni mittunni ajjanno dijite wo’ma kiiro ledo xeisa rossinanni.

Wo’naalsha 2.2.4

Aante noo wo’ma kiiro xeisi.

- a) 6784 - 373

b) 8776 - 4624

Lawishsha :

Aante noo xa’mo xeisi.

- a) 6598 - 274

b) 9294 -7183

Tiro

Tenne kiirro xeinsanni woyte wororritte kirote mini riqiwo leellishshanno shae qixxeessine xeisa dandiinanni.

a) 6598 – 274

Wo'ma kiirro	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
6598 – 274	6	5	9	8
		2	7	4
Badooshe	6	3	2	4

Konni daafira 6598-274 = 6324

b) 9294-7183

Wo'ma kiirro	Kumu mine	Xibbu mine	Tonnu mine	Mittu mine
9294-7183	9	2	9	4
	7	1	8	3
Badooshe	2	1	1	1

Konni daafira 9294-7183=2111

2.2.5 Liqoo hasidhanno wo'ma kiirro xeisa

Albaanni sa'u cinaancho rosu amadora jawiidi wo'ma kiironni shimiidi wo'ma kiirro xeinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni xeaancho wo'ma kiirro shiima ikkiteenna, xeisaancho wo'ma kiirro roortanno woyte hiissine xeinsanniro rossinanni.

Wo'naalsha 2.2.5

Konni woroonni noo kiirro xeisi.

a) 495- 317

b) 4514- 2406

Lawishsha:

Aante noo wo’ma kiirro shallagi.

- a) 697-78
- b) 6782-3494

Tiro	Aleenni uynoonni kiirro farsheessine woy wororritte worre xeisa dandiinanni.	
	a) 697 -78 =619 konni daafira 697 - 78 = 619	▶ 7 aaninni 8 xeinse dandiinannikki daafira aanino mininni mitto tonne liqiirratenni 10+7=17 ikkitanno. konni daafira 17-8=9 , ikkitanno. Aaneno tonnu mini kiironni kayinni mittu tonne liqii’neenna 8tu tonni gatanno 8-7=1 ikkanno.
Tiro	a) Konni daafira 6782 - 3494 = 3288	▶ 2 aaninni 4 xeinse didandiinanni. Konni daafira aanino mininni mitto tonne liqii’niro 10+2= 12 ikkanno. ▶ Tenne kiirro aaninni 12-4= 8, qole-no aanino kirote mininni mitto tonne liqii’noommo daafira 7 tonni noonke. Xaano 7 tonni aaninni 9 tonne xeisa dandiinannikki daafira aanino xibbu mininni mitto xibbe liqii’nanni woyte 17 tonne ikkitanno ▶ Tenne kiirro aaninni 17-9 = 8 tonni gatanno

Qaagiishsha:

▶

Lame wo’ma kiirro xeinsanni woyte xeaancho kiirro xeisaancho kiironni ajjuro aane noo mininni liqii’ne xeisa dandiineemmo.

▶

Aye wo’ma kiirro xeinsanni yannara badooshshu aye woyteno xeaanchotenni ajanno.

Rosiishsha 2H

1. Aante noore shal’agi.
- a) 5643-3432

c) 1239- 128

b) 9273- 4162

d) 10,000-200
2. Xeaancho 8642, badooshshu 3678 ikkiro, xesaancho me’’e ikkitanno?
3. Konni woroonni uynoonni shae wonshi.

Xeaancho	Xeisaancho	Badooshshe
8667	718	
3978	2342	
9834		1232

2.3

Ledatenna xeisate mereero noo xaadooshshe

Sa’u rosu yannara 10000 geeshsha noo wo’ma

Wo’naalsha 2.3

Aante noo kiiri badooshshe hasitto gedeensaanni dawarokki ledatenni buuxi.

- a) 257-23
- b) 4568-134

Qaagiishsha:

- ▶

“a”, “b” nna “c” wo’ma kiiri ikkituro , $a > b$, $a-b=c$ yitanno coy-fooliishsho giddo “a” xeaancho,”b”xeisaanchonna “c” badooshe yinanni
- ▶

Qoleno $a-b = c$, woy $a = b+c$, konni daafira xeisa ledate galchame sha’lagooti/ Shallagote ikkitooti.

Lawishshaho

1. Aante noo wo’ma kiirro ledde dawarokki xeisatenni buuxi.

a) $123 + 264$

b) $4631 + 327$

Tiro

a)

123
 $+ 264$
 $= 387$. Xeisatenni buunxumoro,
 $387 - 264 = 123$, $387 - 123 = 264$

b)

4631
 $+ 327$
 $= 4958$ xeisatenni buunxumoro
 $4958 - 327 = 4631$, woy $4958 - 4631 = 327$.

Konni daafira leda xeisate galchame shallagooti.

2.4

10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro ledanna xeisa amadino barrubarru heeshsho leellishshanno Qaalu Pirobileeme

Konni albaanni noo lame cinaancho rosu amadora 10,000 geeshsha noo wo’ma kiirro ledanna xeisa rossinoonni. Tenne egenno’ne kaima assatenni ledatenna xeisate loosama dandi’tanno qaalu pirobileemma tirtinanni.

Wo’naalsha 2.4

1. Adaare Hosipitaalera 4250 koroonu dhibbi buuxo assinoonniri giddo 250 manni koroonu dhibbinni amadamino. Koroonu dhibbinni amadami-nokki manni me’eho?
2. Sai diro mittu woradira 1240 kuntaala qamade nna 1450 kuntaala gaaste wixi shiqino. Xaphoomunni woradaho meu kuntaali qamadetenna gaashete wixi shiqino?

Qaagiishsha:

- ▶ Qaalu piroobileemma tirate aante noo loosu hayyo horoonsi’ra dan-diinanni.
 - » Umo pirobileeme marro marro qolle nabbawatenni huwata
 - » Layinkita uynoonnireнна hasi’nannire bada.
 - » Aanchine hasi’nanniha loonse afi’ranna dawaro buuxa.

Lawishsha

1. Mittu umi dirimi rosi mine labballu rosaano 1420 ikkitanna seennu rosaano kayinni 1409 ikkitano. Xaphoomunni konni rosi mini rosaano meeho?

Tiro

Uynonniri- labba’lu rosaano = 1420, seennu rosaano = 1409
xa’minoonniri- xaphoomunni rosu mini rosaano batinye?
Xaphoomu kiir afi’rate labba’lunna seennu rosaano lendeemmo
woyte $1420 + 1409 = 2829$. Konni daafira konni rosi mini rosaano
xaphoomunni 2829 ikkitanno

Lawishsha-2

2. Ladawehu aganu damoozi 4000 birraati. Konni giddonni 432 birrinni qaaquullisera uduunne hirturonna 2200 birra sagaletе fushshituro, Ladawera meu birri gatanno?

Tiro

Ladawehu aganu damoozi = 4000
Ladawe xaphoomunni fushshitino birri = $432 + 2200 = 2632$
ikkanno
Gatinose birri me’’eho? Gatinoseha afi’rate
 $4000 - 2632 = 1368$, korkaatuno $4000 = 2632 + 1368$ birra ikkanno

Rosiishsha 2 I

1. Mittu rosu mine 3^{ki} kifile rosaano sai diro 4250 bunu chiginyenna 995 hoonchu chigginye kaassuro, xaphoomunni me’’e chigginye kaassino?
2. Mittu manchira gootaaraho 670 kuntaali badala noosi, 230 kuntaala bade hiri, meu kuntaali badala gattusi?
3. Mittu suuqete daddalaanchi lamu quuphu daddalaanowiinni quuphe hidhi. Umi daddalaanchiwiinni 580 quuphe, layinki daddalaanchiwiinni 670 quuphe hidhironna hidhino quuphi giddonni 120 quuphi giddosi baino, baikki gatinohu me’’eho?

Fooliishshoo Lamete Xaphishsha

- ▶ Lame 1000 batishshoota qaalunni ledate, kumu mine afi’nanni kiir dajitara ledatenni gumu qiniiteenni sase zeero noota hedatenniiti.
- ▶ Lame dijite wo’ma kiir sase dijite wo’ma kiir led nooe hasidha-nonna hasidhannokki kiir leda dandiinanni.
- ▶ Qarriweelo kiir ledate doogo kiir kirote mini waaginsanni woror-ritti borreessatenni kirote mininsanni ledate. Noe hoodissanno le-damaano ikkituro mittu mininni hanafate minnate afi’neemore lende “nooe” yinanni aante noo kirote mini dijite led lendanni.
- ▶ Sase dijite wo’ma kiir aaninni lame dijite wo’ma kiir xeisate aleen-ni ledate horoonsi’nummo doogo garinni kiir kirote mine waagin-sanni wororritte borreessine xeisa dandiinanni.
- ▶ Lame wo’ma kiir ledatenni afi’nanni dawaro xeisatenni buuxa dan-diinanni.

Fooliishsho Lamete Xaphishshu Rosiishsha

1. Farsheessite borreessatenni ledi.

a) $836 + 53$

c) $8891 + 1107$

b) $1109 + 7880$

d) $2257 + 7742$

2. Aante noo kiir farsheessite xeisi.

a) 398 - 6	c) 5678 - 467
b) 4978 - 62	d) 8492 - 6480
3. Aante noo kiir wororritte borreessite badooshshe hasi.

a) 467 - 55	c) 4678 - 2460
b) 6438 - 236	d) 9875 - 2655
4. Aante noo kiir badooshshe hasi, dawaro ledatenni buuxi.

a. 452	b. 5467	c. 7880	d. 8036
- 46	-172	-2970	-2049
5. Mittu umi dirimi rosi mini giddo 1600 labballunna 1596 seennu rosaano no. Xaphoomunni me'e rosaano no?
6. Qarqaru fayyimma agarranni gara qajeelate 4632 manni Iirgaalamete Quchumira qajeelsha beeqqituro, hattono 5347 Alatta hondi Quchummira qajeelsha beeqqituro, Xaphoomunni qajeelsha beeqqino manni me'eho?
7. Mittu baatto loosi're galino manchi hawadi yannara 3678 kume chigginye kaasino. Kuni manchi arri yannara shuqunanna waa hayikkisa hoogeenna 36 chigginye moolturo me'e chigginye gattino?
8. Mitte fayyimma mine 4456 daallasi no. Wole yannara 433 daallasa hirte ledduro, xaphoomunni fayyimma mine meu daallassa hee'ranno?
9. Mittu umi dirimi rosi mini giddo 3489 maxaaffa heedhuronna mittu barri giddo 149 maxaaffa nabbawate rosaano liqiidhuro me'e maxaaffa gattanno?

FOOLIISHSHO

3

1000 geeshsha noo wo'ma kiirro
batisa

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ 100 batishshoota ikkitino wo'ma kiirro mitte dijite wo'ma kiironni batisa.
- ▶ 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro mitte dijite wo'ma kiironni batisa.
- ▶ Batisate sha'laga horoonsi'ratenni qaalu pirobileeme tira.

Bitima

Lame kifilera 100 geeshsha noo wo'ma kiirro batinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni tenne fooliishshora 100 batishshoota mitte dijite kiironni batisa, 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro mitte dijite kiironni batisanna, 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro batisa amaddino qaalu pirobileema tirranni gara rossinnanni.

Qaagiishsha:

- ▶ Mitte zeero ikkitinokki wo'ma kiir qiniiteenni mitte zeero lendiro afi'nanniti haaro kiir umitenni tonne erooti.
- ▶ Mitte wo'ma kiirora qiniiteenni lame zeero lendiro afi'neemmoti haaro wo'ma kiir umitenni xibbu erooti woy mitte wo'ma kiir xibbunni batinsiro kiirote qiniiteenni lame zeero lexitanno.

Wo'naalsha 3.2 :

Konni woroonni noo kiirora tonnu ero hasi.

- a) 48te
- b) 50te

Lawishsha 42-te tonnu eronna xibbu ero hasi.

Tiro

a) 42te tonnu ero afi'rate 42 tonnunni batisate woy 42te qiniiteenni mitte zeero worate.

Yaano $42 \times 10 = 420$. Tini 420 kiir 42te tonne erooti

b) 42-te xibbu ero afi'nannihu 42 xibbunni batisatenniiti woy qiniiteenni lame zeero woratenni afi'ra dandiinanni, yaano $42 \times 100 = 4200$ ikkano.

Konni daafira 4200, 42te xibbe erooti yaate.

Gaamote looso

Konni woroonni noo 100 batishshoota uynoonni mitte dijite kiironni batisi.

- a) 100×2
- b) 200×3

Lawishsha:

Konii woroonni noo 100 batishshoota uynoonni mitte dijite kiironni batisi.

- a) 200×4
- b) 400×3

Tiro

c) 200×4 , tenne kiirro batisate balanxe 2nna 4 batinse qiniiteenni lame zeero worranni.

Yaano, $200 \times 4 = (2 \times 4) \times 100 = 8 \times 100 = 800$

d) 400×3 , tenne kiirro batisate balanxe 4nna 3 batinse qiniiteenni lame zeero worranni.

Yaano, $400 \times 3 = (4 \times 3) \times 100 = 12 \times 100 = 1200$

Qaagiishsha:

- ▶ 1000 ajjano 100 batishshoota mitte dijite wo'ma kiironni batinsanni woyte xibbu mine heedhanno kiirro woy dijite batinse afi'nanni gumi aana qiniiteenni lame zeero borreessinanni.
- ▶ Ayee wo'ma kiirro zeerotenni batinse afi'nanni gumi ayee woyteno zeerate.
- ▶ Aye wo'ma kiirro mittunni batinsiro afi'nanni gumi kiirro umoseeti

Rosiishsha 3A

- Konni woroonni noo wo'ma kiirro 100 batishshoota ikka dandiitanno? Mayra?

a) 80×10

c) 40×20

b) 90×10

d) 30×30
- Aante noo kiirora tonne eronsanna xibbe eronsa hasi.

a. 36^{-te}

b. 45^{-te}

c. 78^{-te}

d. 80^{-te}
- Aante noo batishshu shae wonshi

x	100	200	300	400	500	600	700	800	900
3		600				1800			
5	500							400	
7			2100				4900		
8		1600						6400	

3.2

1000 geeshsha noo wo'ma kiirro mitte dijiite kiironni batisa (batishshinsa gumi 1000 woro ikkitinota)

3.2.1 Nooe hoodissannokki wo'ma kiirro mitte dijite kiironni batisa

Sa'u cinaancho rosu amadora 100 batishshoota mitte dijiitenni batisa rossinoonni. Xa kayinni nooe hoodissanokki wo'ma kiirro mitte dijiitenni batisa (batishshinsa gumi 1000 woroonni ikkinore) rossinanni. Konni daafira hanni woroonni noo wo'naalsha wo'naalle.

Wo'naalsha 3.2.1:

Aante noo kiirro batisi

a.

221

x 3

b.

332

x 2

c.

102

x 4

Lawishsha:

Aante noo kiirro batisi.

a.

333

x 3

b.

432

x 2

Tiro

a.

333

x 3

= 999

b.

432

x 2

= 864

Qaagiishsha:

- ▶ Wo'ma kiir mitte dijite wo'ma kiironni batinsanni woyte balanxe mittu mine riqibbino kiir uynoonni mitte dijite kiironni batinse afi'noonni guma mittu mini woroonni borreessinanni.
- ▶ Tonnu mine noo dijite hattonni batinse tonnu mini woroonni borreessinanniha ikkana sayikkitanna wole dijitenoo uynoonni kiironni batinse xibbunna kumu mine worreemmo yaate.

Rosiishsha 3B

1. Aante noo kiir batisi
- a. 444×2

b. 331×3

c.234×2

d. 111×9

2. Konni woroonni shaete gidoo noo wo'ma kiir batisi.

x	102	132	203	330
1				
2				
3				

3. Sase dijite afidhino jawiidi wo'ma kiir mittunni batinsiro afi'nanni gumi me'e ikkanno?
4. Mittu loosi're galino manchi 3 kuntaala badala dikkote hi'rironna mittu kuntaali waagi 300 birra ikkiro, xaphoomunni meu birrinna hi'dhanno?

3.2.2 Nooe hoodissanno wo'ma kiir mitte dijite kiironni batisa.

Albiidi cinaancho rosu amadora nooe hoodissannokki wo'ma kiir mitte dijiite kiironni batinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni nooe hoodisaano wo'ma kiir mitte dijiite kiironni batinsanni gara rossinanni.

Wo'naalsha 3.2.2

- Aante noo wo'ma kiir batisi
- a. 425x2

b. 307x3

c. 185x5

Qaagiishsha:

- ▶ Nooe hoodissannota sase dijite afidhino wo'ma kiirro mitte dijite wo'ma kiironni batisate.
- ▶ Mittu mini dijite batinse afi'noonniha mittu mini waaga mittu mini woroonni borreessine tonnu mini waaga nooe yine amaxxineemmo.
- ▶ Aanchine tonnu mini dijite batinse afi'noonni guma wona "nooe" yinummohu ledole lendeemmo. Konne ledote guma tonnu mine borreessine xibbu mini waaga "nooe" yineemmo.
- ▶ Jeefoteno xibbu mini dijite afi'noommo guma wona "nooe" yinum-mohu ledole lendeemmo.
- ▶ Konne ledote guma xibbu mini woroonni woy xibbunna kumu mini woroonni borreessineemmo

Lawishsha :

Aante noo kiirro batisi.

a) 224x4

b) 187x5

Tiro

224

x 4

=448

4x4 = 16 ikkitanno. Tenne kiirro mittu mine 6 borreessine, mittu nooe yine aanino tonnu mine noo kiirro batinse afi'neemmo gumi ledole lendummoro 4x2 = 8, konni aana mitto tonne lendiro yaanno 8+1 = 9 ikkitano. jeefoteno 2x4 = 8 yaate.

Konni daafira, 224x4 = 896

187

x 5

= 935

7x5=35 ikkitanno, 5 mittu mine borreessine 3 nooe yineemmo. Tonnu mini kiirro batinse afi'noommo kiirro ledole nooe yinummoaha lendeemo, yaano 8x5=40 tenne kiirro aana 3 lendanni woyte 40+3=43, xaano tonnu mine 3 borreessine 4 nooe yine aanino xibbu mine batinse afi'noommo kiirro ledole lendeemmo woyte 1x5=5 nooe lendummoro 5+4=9, ikkitanno yaate.

Konni daafira 187x5 = 935 ikkanno.

Rosiishsha 3C

1. Konni woroonni noo wo’ma kiirro shallagi.
- a. 436

b. 5671

c. 3681

d. 7632
- $\times 2$

$\times 3$

$\times 7$

$\times 9$

2. Konni woroonni noo shae giddo noo kiirro lawishshu garinni loosi.

a	a×116
2	232
4	
6	
8	

3. Sase dijite afidhino shiimiidi wo’ma kiirro settunni batinse afi’neemo gumi me’e ikkanno?

3.3

1000 geeshsha noo wo’ma kiirro aana batisa amaddino Qaalu Pirobileeme tira

Aliidi cinaancho rosu amadora 1000 geeshsha noo wo’ma kiirro nooe hoodis-sanokki kiirro mitte dijiitenni batisanna nooe hoodisidhanno wo’ma kiirro mitte dijitenni batinsanni gara rossinoonni. Xa tenne rosu amadora kayinni 1000 geeshsha noo wo’ma kiirro batisa amaddino qaalu pirobileemma tirranni gara rossinanni.

Wo’naalsha 3.3

1. Mittu loosi’re galino manchi sase meichu goco; mitto mittonka 260 birrinni hire misiisate allaaliro, sasunku meichi waagi me’e ikkanno?
2. Haxisora 8 hekitaare baatto noosi. Mitte hekitaare baatto aana 120 awukaatote chigginye kaasiro, xaphoomunni 8 hekitaare aana me’e awukaatote chigginye kaasanno?

Lawishsha

- 1. Way boombe diriirsitanno ogeeyye barrunni 125 meetire boombe suffuro, 7 barrinni me’’e meetire boombe suffanno?
- 2. Mittu umi dirimi rosi mine maxaaffate minira 8 shallagote maxaafa hirriro mittu maxaafi waagi 105 birra ikkiro, xaphoomunni shallagote maxaafa hirate meu birri fulino?

Tiro

1. Uynoonihu; barrunni 125 meetire (m) boombe sufa.
Hansannihu; 7 barrinni me’’e meetire boombe sufanno?
1 barrinni = 125 meetire suffuro
7 barrinni = _____?

Konni daafira, $125m \times 7$ barrinni =875m ikkitanno yaate

2. Uynoonnihu; mittu shallagote maxaafi wagi 105 birrinni hiroonni
Hansoonnihu; 8 shallagote maxaafa hirate mageeshshi birri hasiisanno?

105

× 8

840

Rosiishsha 3D

- 1. Mittu leu bunni dadalaanchi mittu barrinni 123 kiilo giraame buna hidhi-ronna mitte kiilo giraama waagi 8 birra ikkiro, xaphoomu waagi me’’e birra ikkanno?
- 2. Dooyymo mittu olliira dadda’le galino dureessa manchooti. Kuni manchi 9 rosi minira taashshe mitto mittoho 102 dafitara kaa’lo hasidhanno rosaanora uyro, honsu rosi minira mageeshshi dafitara kaa’lo assanno?
- 3. Ha’riso lamala kuntaala burtukaane gatisinni xinqi. Mittu kuntaali giddo 120 burtukaane heedhuro, lamalu kuntaali giddo me’’e burtukaane heedhanno?

4. Mittu suuqete daddalaanchi lamala kaartoone saamunna hidhi. Mitte kaartoone saamuni waagi 132 ikkiro, lamala kaartoone saamuni waagi me’’e ikkanno?
5. Mitte lukkuwu quuphe quchumaho hirtanno uurrinsha, onte saaxine quuphe quchumaho hirate murtu. Mitte saaxine 175 quuphe amaddanno ikkiro, onte saaxine me’’e quuphe amaddanno?

Fooliishsho Sasete Xaphishsha

- ▶ Mitte zeero ikkitinokki wo’ma kiir qiniiteenni mitte zeero lendiro afi’nanni haaro kiir umitenni tonne erooti.
- ▶ 100 batishshoota mitte dijite wo’ma kiironni batinsanni woyte 100 mine riqibbanno kiir woy dijite uynoonni mitte dijiteni batinse afi’nanni gumi aana qiniiteenni lame zeero boreessinanni.
- ▶ Ayee wo’ma kiir ‘1’ batinsiro gumu umose wo’ma kiir ikkanno.
- ▶ Nooe hoodissannota sase dijite afidhino wo’ma kiir mitte dijite wo’ma kiironni batisate. Mittu min dijite batinse afi’noonniha mittu mini waaga mittu mini woroonni borreesinne tonnu mini waaga nooe yine amaxxineemmo. Aanchine tonnu mini dijite batinse afi’noonni guma wona “nooe” ledo lendeemmo. Wole ha’runsitino ha’rinshono tenne garinni ha’nanni.

Xaphishshu Rosiishsha

1. Konni woroonni noo kiirora tonne ero hasi.

a. 32	b. 68	c. 58	d. 37
-------	-------	-------	-------
2. Konni woroonni noo kiirora xibbu ero hasi.

a. 36	b. 48	c. 83	d. 99
-------	-------	-------	-------
3. Konni woroonni noo 100 batishshoota uynoonni mitte dijite kiironni batisi.

a) 300 x 3	c) 100x8
b) 400x2	d) 700x5

4. Aante noo kiir batisi.

$$\begin{array}{r} \text{a) } 111 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{b) } 218 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{c) } 102 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{d) } 126 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

5. Mittu irsaasete faabiriki barrunni 120 kaartoone irsaase loosanno. Kuni faabiriki settu barrinni me’’e kartoone irsaase loosanno?
6. Mittu ashshangoonni 1 litire way waagi suuqete 9 birra ikkiro, 110 ashshangoonni 1 litire way waagi me’’e birra ikkanno?
7. Mittu rosi mine maxaaffate kifilera lamala maxaaffa dirranni xaawuli woy madardari no mittu mittunku xaawuli aana 130 maxaaffa heedhuro maxaaffate mine xaphoomunni me’’e maxaaffa no?
8. Mittu mannimmate guunte rosiisaanchi mittu daqiiqi giddo 276 meetire dodi 3 daqiiqi giddo taalo rankenni me’’e meetire dodanno?

100 GEESHSHA NOO WO'MA
KIIRO BEEHA

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ Gatiweelo beehantanno 20 geeshsha noo wo'ma kiirro 2ho beeha.
- ▶ Gatiweelo beehantanno 100 geeshsha noo wo'ma kiirro 2honna 10ho beeha.
- ▶ 100 geeshsha noo wo'ma kiirro 1ho beeha.
- ▶ 100 geeshsha noo wo'ma kiirro gato nookkita, 3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8honna 9ho beeha.
- ▶ 100 geeshsha noo wo'ma kiirro gato afidhinota, 2ho, 3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8ho, 9honna 10ho beeha.
- ▶ 100 geeshsha noo wo'ma kiirro beeha amaddino qaalu pirobileemma tira.

Bitima

Fooliishsho sasete aana batishshu guminsa 1000 geeshsha ikkitino wo'ma kiirro batisa, 100 batishshoota mitte dijitenni batisanna batisa amaddino qaalu pirobileemma tira rossinoonni. Xa kayinni tenne fooliishshora 20 geeshsha noo wo'ma kiirro 2ho beeha, 100 geeshsha noo

wo'ma kiirro 2honna 10ho beeha, 100 geeshsha noo wo'ma kiirro gatiweelonna gato noore 3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8honna 9ho beehanna 100 geeshsha noo wo'ma kiirro beeha amaddino qaalu pirobileemma tira rossinanni. Tini fooliishsho mitte mittente cinaancho rosu amado hundaanni lawishshuwa, wo'naalsha, gaamote loosonna rosiishshuwa amaddino.

4.1 20 Geeshsha noo wo'ma kiirro 2ho beeha (gato afidhinokkita)

Fooliishsho sasete 1000 geeshsha noo wo'ma kiirro mitte dijitenni batinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni tenne cinaancho rosu amadora 20 geeshsha kiirro 2ho beeha rossinanni

Wo'naalsha 4.1

- Konni worooni noo kiirro 2ho beehi
 - $4 \div 2$
 - $10 \div 2$
- Baalanti lamu batishshooti wo'ma kiirro lameho beehantanno?

Lawishsha:

Aante noo kiirro beehi.

- $6 \div 2$
- $8 \div 2$

Tiro

- $6 \div 2$, yaa meu lami lee ikkanno yaasnoha afa hasiis-sanno.

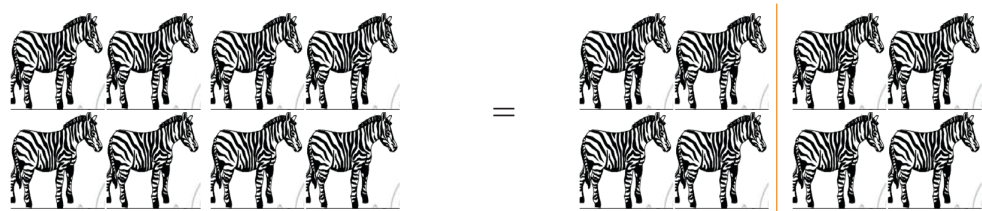
Konni daafira lee ikkannohu lame saseeti yaate.

$6 \div 2 = 3$

Lee awawa lame madawera taashshine worriro mitte mitte madawera
sasuu awawi heerano yaate.

b. $8 \div 2$, yaa meu lami sette ikkanno yaannoha afa hasiissanno. Konni
daafira $8 \div 2$, 8 ikkannohu lame shooleeti yaate.

$8 \div 2 = 4$

8 xawu harricho lame booso assine worriro mitte boosora 4 xawu
harrichi hee’ranno yaate.

Rosiishsha 4A

3. Aleenni uynoonni lawishshi garinni fano baycho wonshi.

- a) $2 \div 2 =$ _____
- b) $12 \div 2 =$ _____
- c) $18 \div 2 =$ _____
- d) $20 \div 2 =$ _____

4.2

100 geeshsha noo wo’ma kiirro 2honna
10ho beeha

Sa’u cinaancho rosuu amadora 20 geeshsha noo wo’ma kiirro 2ho beeha
rossinoonni. Xa kayinni 100 geeshsha noo wo’ma kiirro 2honna 10ho beeha
rossinanni.

Wo'naalsha 4.2

Aante noo kiir 2ho woy 10ho beehi.

a) $24 \div 2$

b) $30 \div 10$

Lawishsha

1. Aante noo kiir 2honna 10ho beeha

a) $36 \div 2$

b) $80 \div 10$

Tiro

a) $36 \div 2$, yaa sajiinna leewu me'e lame ikkanno, yaannoha afa hasiissanno

$$36 \div 2 = 18, \text{ dawaro halaale ikkase buuxate } 2 \times 18 = 36$$

b) $80 \div 10$, yaa settawoho meu tonni noosiro afa hasiirsanno.

Konni daafira $80 \div 10 = 8$, ikkanno. Korkaatuno $8 \times 10 = 80$, ikkinohuraati.

Qaagiishsha:

- ▶ Goofimarchose zeero ikkitino lame dijiite afidhino wo'ma kiir 10ho beenkanni woyte lamente kiir 2ho goofimarchu zeero agurre albiidi dijiitera calla beeha dandiinanni.
- ▶ 'a', 'b' nna 'c' aye wo'ma kiir ikkituronna $a \div b = c$, ikkituro, "a" beehamaanchote, "b" beehaanchonna "c" beehache yinanni.

Lawishsha

$$12 \div 2 = 6$$

$$12 = \text{beehamaanchote}$$

$$2 = \text{beehaancho}$$

$$6 = \text{beehache yaamantanno.}$$

Rosiishsha 4B

1. Konni woroonni noo kiirro beehi.
- a) $28 \div 2$

b) $80 \div 2$

c) $98 \div 2$

d) $78 \div 2$
2. Aante noo kiirro shallagi.
- a) $10 \div 10$

b) $20 \div 10$

c) $70 \div 10$

d) $50 \div 10$
3. Duguninna Doorite mitteenni ce'ino lukkuwi 88 quuphe qalino. Konne quuphe lamunku taalo beeqqituro, mitto mittoho meu quuphi iil'an-nonsa?

Wole beehate hayyo

Lawishsha

Aante noo kiirro shalagi.

a) $62 \div 2$

b) $20 \div 2$

Tiro

a) $62 \div 2$

31

2

62

-6

2

-2

0

Konni daafira $62 \div 2 = 31$

b) $20 \div 2$

10

2

20

2

0

0

Konni daafira $20 \div 2 = 10$

Qaagiishsha:

- ▶ Aleenni noo lawishsha horoonsi’noonni beehate malaattanni beenkanni woyte jawiidi mine riqibbino kiironni hananfe aantetenni shiimiidi mini widira hinge uynoonni kiirora beenkanni ha’nanni.
- ▶ Zeero aye wo’ma kiirora beenkiro gumu zeerate
- ▶ Aye wo’ma kiiro zeerate beeha didandiinanni.

Rosiishsha 4C

1. Aante noore shalagi

a)

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 44} \end{array}$$

b)

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 54} \end{array}$$

c)

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 84} \end{array}$$

d)

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 92} \end{array}$$

2. Aante noore shalagi

a)

$$\begin{array}{r} 10 \overline{) 60} \end{array}$$

b)

$$\begin{array}{r} 10 \overline{) 100} \end{array}$$

c)

$$\begin{array}{r} 10 \overline{) 60} \end{array}$$

d)

$$\begin{array}{r} 10 \overline{) 50} \end{array}$$

3. Hawisi oososira 16 dafitara hiri. Konne dafitara lameho taashshe beehiro, meu dafitari mitto mittoho iillannonsa?

4.3

100 geeshsha noo wo’ma kiiro 1ho beeha

Sa’u cinaancho rosu amadora 100 gashsha noo wo’ma kiiro 2honna 10ho beeha rossinoonni. Xa kayinni 100 geshsha noo wo’ma kiiro 1ho beeha rossinanni.

Wo’naalsha 4.3;

Konni woroonni noo kiirro mittoho beehi

- a. $15 \div 1$
- b. $26 \div 1$
- c. $56 \div 1$

Lawishsha

Aante noo kiirro beehi.

- a) $32 \div 1$
- b) $41 \div 1$

Tiro

- a) $32 \div 1$

Dawaro

$32 \div 1 = 32$, ikkitanno

- b) $41 \div 1$

Dawaro

$41 \div 1 = 41$ ikkitanno.

Qaagiishsha:

» Aye wo’ma kiirro 1ho beenkiro dawaro kiirro umose ikkitanno.

Rosiishsha 4D

1. Konni woroonni noo kiirro sha’lagi.

- a. $66 \div 1$
- b. $86 \div 1$
- c. $94 \div 1$
- d. $89 \div 1$

4.4

100 geeshsha noo wo’ma kiirro 3ho,
4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8honna 9ho beeha
(gato afidhinokkita)

4.4.1 100 geeshsha noo wo’ma kiirro 3honna 4ho beeha
(gato afidhinokkita)

Sa’u cinaancho rosu amadora 100 geeshsha noo wo’ma kiirro 2honna 10ho beeha rossinoonni. Xa kayinni 100 geeshsha noo wo’ma kiirro 3honna 4ho beeha rossinanni .

A/ 3ho beeha

Wo'naalsha 4.4.1

1. Aante noo xa'mo dawari.
 - a) Baalanti sasu batishshooti wo'ma kiiri 3ho beehantanno?
 - b) Zeerotenni hanaffine sase, sase leddinanni sajjuu(30) geeshsha wo'ma kiiri borreessi.

Lawishsha

Aante noo kiiro beehi

a) $12 \div 3$

b) $21 \div 3$

- a) $12 \div 3$, yaa meu sasi 12 ikkannoro afira hasiissanno
konni daafira sasu shooli tonaa lame ikkanno
yaano $12 \div 3 = 4$

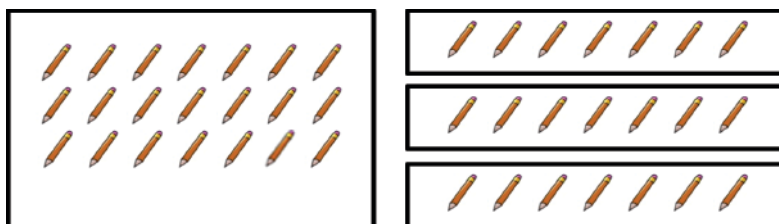

$$12 \div 3 = 4$$

Tiro

Tonaa lame(12) daraarcho taashshe 3 madawera kaasiro mitte mitte madawera shoolu daraarchi kaasamanno

- b)** $21 \div 3$, yaa meu sasi 21 ikkanno yaannoha hasa hasiis-sanno.

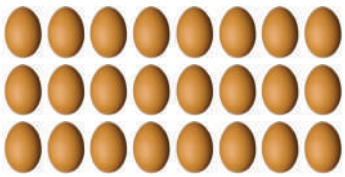
$$21 \div 3 = 7$$

Konni daafira sase lamali 21 ikkanno. Yaano 21 irsaase 3 rosaanora taashshine beenkiro mittu mittu rosaanora 7 irsaase iillitannonsa

Rosiishsha 4E

1. Aante noo kiiri lawishshu garinni beehi.

a)

24 ÷ 3 = _____

b)

36 ÷ 3 = _____

2. Aante noo shae lawishshu garinni wonshi.

b	27	33	39	42	48	51	60	66	72	93
b÷3	9									

3. Hammeessora 66 birri noosi. Konne birra 3 oosora taashshe beehi, mitto mittoho meu birri iillanno?

B/ 4ho beeha

Wo’naalsha 4.4.2

Aante noo kiiri beehi

- a. 16÷4
- b. 24÷4
- c. 64÷4

Lawishsha:

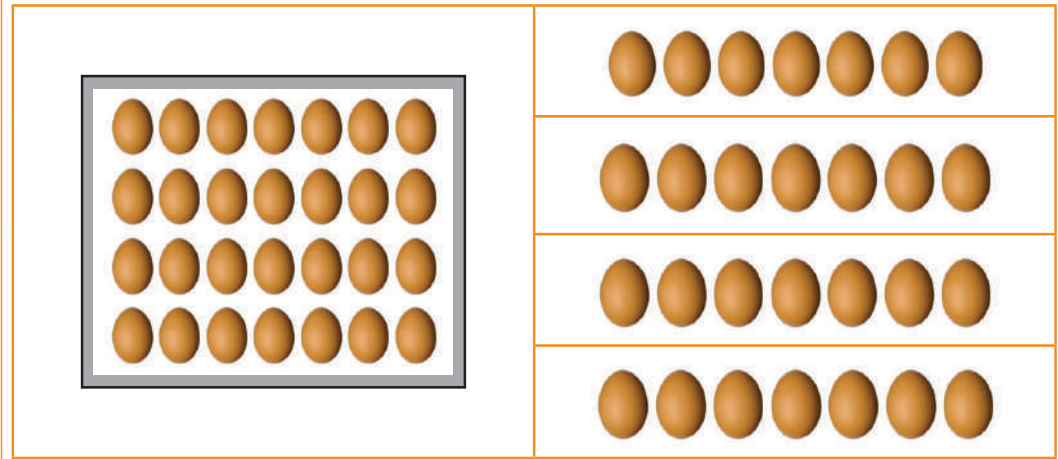
Konni woroonni noo kiir beehi.

a) $28 \div 4$

b) $84 \div 4$

a) $28 \div 4$, yaa meu shooli 24 ikkanno yaannoha hasa hasiisano. Konni daafira $28 \div 4 = 7$, ikkanno. Yaano 28 quuphicho 4 qummichora taashshine worriro mitte mitte qummichora lamalu quuphichi heerranno. Korkaatuno $7 \times 4 = 28$, ikkanno daafiraati.

Tiro

$28 \div 4 = 7$

b) $84 \div 4$, yaa meu shooli, settayna shoole ikkanno yaannoha hasa hasiissanno.

Konni daafira $84 \div 4 = 21$ ikkanno.

Korkaatuno $21 \times 4 = 84$, ikkanno daafiraati.

Rosiishsha 4F

1. Aante noo kiir lawishshu garinni beehi.

$16 \div 4 = 4$, korkaatuno $4 \times 4 = 16$, ikkanno daafiraati.

a) $32 \div 4$

c) $84 \div 4$

b) $64 \div 4$

d) $52 \div 4$

2. Konni woroonni noot shae wonshi.

a	20	28	36	44	88	92	96
a÷4							

3. Sase kifilera kifilete giddo 44 rosaano no. Rosiisaanchinsa mitte mitte gaamora shoole rosaano woriro mee gaamo kifilete giddo heedhanno?
4. Mitte kaameelu hoowera, noo kaameeli aana 52 kaameelu goommi no, mittu mittu kaamelira shoolu hee'riro, xaphoomunni meu kaameeli hoowete giddoonni no?

4.4.2 100 geeshsha noo wo'ma kiirro 5honna 6ho beeha (gato afidhinokkita)

A. 5ho beeha

Wo'naalsha 4.4.2

1. Aante noo kiirro beehi
- a. 15÷5

b. 25÷5

c. 40÷5
2. Baalanti 5 batishshooti onteho beehantanno?

Lawishsha

Aante noo kiirro 5ho beeha.

- a) 45÷5

b) 70÷5

Tiro

a) 45÷5, yaa shoyilliina ontu mee 5 ikkanno yaannoha afa hasiissano. Konni daafira $45 \div 5 = 9$ ikkanno yaate. Korkaatuno $5 \times 9 = 45$ ikkanno daafiraati

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

$45 \div 5 = 9$

Fooliishsho 4 | 100 geeshsha noo wo'ma kiirro beeha

65 |

b) $70 \div 5$, yaa 70 meu 5 ikkannoro afa hasiissanno.
Konni daafira $70 \div 5 = 14$ ikkanno. Korkaatuno $14 \times 5 = 70$,
ikkanno daafiraati.

Qaagiishsha:

▶ Aye wo’ma kiirro umisera qolle beenkiro afi’nanni gumi mitto calla
ikkanno. Lawishsha $5 \div 5 = 1$, $10 \div 10 = 1$, ..

Rosiishsha 4G

1. Konni woroonni noo kiirro 5ho beehi.

a) 20

b) 35

c) 15

d) 45
2. Aante noo shae lawishshu garinni 5ho beeha
- Lawishsha

$x = 20, \quad 20 \div 5 = 4$

x	20	30	40	50	60	70	80	90
$x \div 5$	4							

3. Konni woroonni noo fano saaxine e’ano kiirro hasi

a) $35 \div \square = 7$

b) $75 \div \square = 15$

c) $\square \div 5 = 5$

d) $\square \div 5 = 8$
4. Duchishora 85 awukaatote chigginye heedhusironna mittu mittu dirira onte chigginye kaasiro me’’e chigginye kaansanni diri hasiisanno?
5. Sase kifilera 100 rosaano no. Rosu mini fonqoloho 5 rosu kifile waalcho qixxeessiro, mittu mittu waalchira taashshine rosaano beenkiro, mittu waalchira me’’e rosaano fonqoloho eanno?

B/ 6ho beeha

Wo’naalsha 4.4.2

Aante noo xa’mo woy kiiri 6ho beehi

- a. $36 \div 6$
- b. $12 \div 6$
- c. $24 \div 6$

Lawishsha

Aante noo kiiri 6ho beeha

- a) $18 \div 6$
- b) $30 \div 6$

Tiro

a) $18 \div 6$, yaa tonaa sette meu ley ikkannoro afa hasiissano
Yaanno $18 \div 6 = 3$. Korkaatuno $3 \times 6 = 18$, ikkanno yaate

 $16 \div 6 = 3$ b) $30 \div 6$, yaa 30 me’’e 6 ikkannoro afa hasiissanno
Konni daafira $30 \div 6 = 5$, korkaatuno $5 \times 6 = 30$, ikkino daafiraati.

Rosiishsha 4H

1. Konni woroonni noo kiiri 6ho beehi.

- a. 42
- b. 48
- c. 60
- d. 72

2. Aante noo shae wonshi

b	54	66	78	96
$b \div 6$				

3. Aante noo kiir xamora fano saaxine wonshi.

a) $\square \div 6 = 7$

c) $30 \div \square = 5$

b) $\square \div 6 = 9$

d) $42 \div \square = 8$

4. Shaamaru mittu qarqarira dureette manchooti. 90 shallagote maxaaffa hirte taashshite 6 rosi minnara beekkuro, mittu mittu rosi minira meu maxaafi iillanno?

4.4.3 100 geeshsha noo wo'ma kiir 7ho, 8honna 9ho beeha (gato afidhinokkita)

A) 7ho beeha

Wo'naalsha 4.4.3

» Aante noo kiir 7ho beehi.

a) 14

b) 28

Lawishsha

» Konni woroonni noo kiir 7ho beehi.

a) 21

b) 35

Tiro

a) $21 \div 7$, yaa lemiina mittu me'e lamala afi'rino yaannoha afa hasiissanno. Konni daafira $21 \div 7 = 3$, ikkanno. Korkaatuno $3 \times 7 = 21$, ikkino daafiraati.

b) $35 \div 7$, yaa sajiina ontu me'e lamala afi'rino yaannoha afa hasiissanno. Konni daafira $35 \div 7 = 5$, ikkanno. Korkaatuno $5 \times 7 = 35$, ikkitanno daafiraati

Rosiishsha 4I

1. Konni woroonni noo kiir beehi.

a. $56 \div 7$

b. $70 \div 7$

c. $77 \div 7$

d. $91 \div 7$

- 2. Mittu mannimate guunte rosiisaanchi 42 rosaano mannimate guunte rosira kaase godo’linanni xawo fushshe diri. Mittu mittu dirira 7 rosaano uurrituto, tenne rosaano kiirora meu diri hasiisanno?
- 3. 63 dafitara 7 rosaanora taashshine beenkiro, mitte mitte rosaanora meu dafitari iillanno?

B. 8honna 9ho beeha

Wo’naalshsha 4.4.3

Konni woroonni noo kiiro beehi.

- a. $32 \div 8$
- b. $54 \div 9$
- c. $88 \div 8$
- d. $81 \div 9$

Lawishsha

Aante noo kiiro beehi

- c) $56 \div 8$
- d) $72 \div 9$

Tiro

a) $56 \div 8$, yaa meu setti 56 ikka dandaanno yaannoha afa hasiissanno

Konni daafira $56 \div 8 = 7$, korkaatunno $7 \times 8 = 56$,ikkanno daafiraati

b) $72 \div 9$, yaa meu honsi 72 ikka dandaanno yaannoha afa hasiissanno.

Konni daafira $72 \div 9 = 8$, korkaatuno $8 \times 9 = 72$ ikkanno daafiraati

Rosiishsha 4J

- 1. Aante noo kiiro 8ho beehi
 - a. 24
 - b. 48
 - c. 64
 - d. 80
- 2. Aante noo kiiro 9ho beehi
 - a. 18
 - b. 36
 - c. 54
 - d. 63

3. Konni woroonni noo fano saaxine ea dandiitanno kiirro hasi

a) $\square \div 8 = 5$

c) $45 \div \square = 5$

b) $\square \div 9 = 3$

d) $56 \div \square = 7$

4.5

100 geeshsha noo wo'ma kiirro 2ho,3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8ho, 9honna 10ho beeha (gato afidhinota)

Sa'u cinaancho rosu amadora 100 geeshsha noo wo'ma kiirro 3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8honna 9ho beenkanni gara rossinoonni. Xa kayinni 100 geeshsha noo wo'ma kiirro 2ho, 3ho, 4ho, 5ho, 6ho, 7ho, 8ho, 9honna 10ho beenkanni gara rosinanni

4.5.1 100 geeshsha noo wo'ma kiirro 2honna 3ho beeha

A) 2ho beeha /gato afidhinota/

Wo'naalsha 4.5.1

Aante noo kiirro 2ho beehi

a) 17

b) 19

Lawishsha

Konni woroonni noo kiirro 2ho beehi.

a) 29

b) 19

Tiro

a) $29 \div 2 = (28 + 1) \div 2$
 $= (28 \div 2) + (1 \div 2)$
 $= 14 + (1 \div 2), \text{mittu lameho beehama didandaanno}$
 Konni daafira $29 \div 2 = 14$, gatto mitto ikkanno

2. Konni woroonni noo kiir 3ho beehi.

- a. 16 b. 40 c. 34 d. 58

3. Mitte wo'ma kiir 3ho beenkeenna beehachu 24 ikkiro, kiir me'e ikkitanno?

4. Mitte wo'ma kiir 2ho beenkeenna beehachu 42 ikkironna, gato kayinni mitto ikkituro, kiir me'e ikkitanno?

4.5.2 4ho, 5honna 6ho beeha (gato afidhino)

Sau cinaancho rosu amadora 100 geeshsha noo wo'ma kiir 2honna 3ho beeha (gato afidhino) rossinoonni. Xa kayinni tenne rosu amadora 4ho, 5honna 6ho beeha (gato afidhinokkita) rossinanni.

Wo'naalsha 4.5.2

» Konni woroonni noore shallagi.

- a. $25 \div 4$ b. $39 \div 5$ c. $43 \div 6$

Lawishsha

Aante noore shallagi

- a. $30 \div 4$ b. $17 \div 5$ c. $55 \div 6$

Tiro

a) $30 \div 4 = (28 + 2) \div 4$
 $= (28 \div 4) + (2 \div 4)$
 $= 7 + (2 \div 4)$, lamu 4ho beehama didandaanno

Konni daafira $30 \div 4 = 7$, gato 2 ikkanno

b) $17 \div 5 = (15 + 2) \div 5$
 $= (15 \div 5) + (2 \div 5)$
 $= 3 + (2 \div 5)$, lamu ontunni ajanno daafira 5ho beehama didandaanno. Konni daafira $17 \div 5 = 3$, gato 2 ikkanno

c)

$$55 \div 6 = (54 + 1) \div 6$$
$$= (54 \div 6) + (1 \div 6)$$
$$= 9 + (1 \div 6), \text{ mittu 6nni ajanno daafira beeha didandiinanni}$$

Konni daafira $55 \div 6 = 9$, gato 1 ikkanno

Rosiishsha 4L

1. Aante noo kiiri 4ho beehi.

a. 33

b. 26

c. 46

d. 73
2. Aante noo kiiri 5ho beehi.

a. 27

b. 77

c. 62

d. 94
3. Konni woroonni noo kiiri 6ho beehi.

a. 32

b. 85

c. 95

d. 65
4. Mitte kaa’lo uytanno uurrinsha 74 dafitara 4 kaa’lo hasidhanno rosaanora taashshite beekkuro meu dafitari mitte mitte rosaanora iilli? meu gatanno?
5. Mitte lame dijite afidhino wo’ma kiiri 5 beenkiro beehachu 9 ikkanna, gato qolte 4 ikkitanna, uynoonni kiiri me’’ete?
6. 95 burtukaane 6 manni taashshe beeqqiro mittu mittu manchira me’’e iillite? Me’’e gattanno?

4.5.3 7ho, 8honna 9ho beeha (gato afidhinota)

Gaamote loosoo

Waaxo waaxo ikkitine aante noo kiiri 7ho, 8honna 9ho beeha (gato afidhinota)

- a) 33

b) 44

Lawishsha

47 kiiri 7ho, 8honna 9ho beehi.

Tiro

- ▶ $47 \div 7 = (42 + 5) \div 7$
 $= (42 \div 7) + (5 \div 7)$
 $= 6 + (5 \div 7)$, ontu 7 ajanno daafira beehama didandaanno
 Konni daafira $47 \div 7 = 6$, gato 5 ikkanno
- ▶ $47 \div 8 = (40 + 7) \div 8$
 $= (40 \div 8) + (7 \div 8)$
 $= 5 + (7 \div 8)$, lamalu 8 ajanno daafira beehama didandaanno
 Konni daafira $47 \div 8 = 5$, gato 7 ikkanno
- ▶ $47 \div 9 = (45 + 2) \div 9$
 $= (45 \div 9) + (2 \div 9)$
 $= 5 + (2 \div 9)$, lamu 9 ajanno daafira beehama didandaanno
 Konni daafira $47 \div 9 = 5$, gato 2 ikkanno.

Rosiishsha 4M

- Aante noo kiirro 7ho, 8honna 9ho beehi.

a) 37	c) 67
b) 46	d) 75
- Konni woroonni noore shallagi.

a) $39 \div 7$	c) $57 \div 7$
b) $46 \div 7$	d) $62 \div 7$
- Konni woroonni noo kiirro 8ho beehi

a) 65	c) 87
b) 73	d) 92
- Aante noo kiirro 9ho beehi.

a) 37	c) 67
b) 42	d) 88

5. Aante noo shae lawishshu garinni wonshi

a	15	26	38	57	69	75	82
$a \div 7$	2, gato 1						
$a \div 8$	1, gato 7						
$a \div 9$	1, gato 6						

6. 7ho beehanteenna gatonsa

- a) 3 ikkitinota shoole addi, addi kiiro uy
- b) 4 ikkitino lame addi addi kiiro uy

7. Rosi’ne mini spoortete kilawe 99 dafitara hirte 8 rosaanora taashshite uyituoro, mitte mitte rosaanora meu iilli? Meu gati?

4.6

100 geeshsha noo wo’ma kiiro
amaddino qaalu pirobileeme tira

Sa’u rosu amadora 100 geeshsha noo wo’ma kiiro 3ho, 4ho, 5ho, 6ho,7ho, 8honna 9ho (gato afidhinore) beeha rossinoonni. Xa kayinni 100 geeshsha noo wo’ma kiiro beeha amaddino qaalu pirobileeme tira rossinnanni.

Wo’naalsha 4.6

- 1. 50 burtukaane 10 rosaanora taalo beenkiro me’’e me’’e iillitanno?
- 2. 7 rosaanora 84 karameella taalo beenkiro meu meu iillannonsa?

Lawishsha

- 1. Kaayyamo xexxerrisa mitte rankenni oofanni mittu daqiiqinni 4 kiilo-meetire ha’riro mittu dani rankenni 96 kiilo meetre meu daqiiqinni ha’ranno?
- 2. Sase kifile shallagote rosiisaanchi roso xawisate 86 shiimaadda kinna abi. Rosaano horoonsidhanno deske aana taashshe sette sette shiimaadda kinna woriro me’’e shiimaadda kinna angasi gattanno? me’’e deske kifilete giddo heedhanno?

Tiro**1. uynoonnihu**

Mittu daqiiqi = 4 kiilo meetire ha'riro

= 96 kiilo meetire meu daqiiqinni ha'ranno?

Konne daqiiqa afi'rate = 96 kiilo meetire = 24 daqiiqa ikkanno

= 4 kiilo meetire

Konni daafira 96 kiilo meetire 24 daqiiqinni ha'ranno.

2. Uynoonnihu; Rosiisaanchu 86 shiimada kinna abbino

Sette sette shiimaadda kinna deskete worroonni

$86 \div 8 = (80+6) \div 8 = (80 \div 8) + (6 \div 8)$

= $10 + (6 \div 8)$, 6 setteho iilla dandaannokki daafira 10 iille 6 gatanno yaate.

Konni daafira rosaano horoonsidhanno deske 10 ikkitanna angasi gattino kinna kayinni 6 ikkitanno

Rosiishsha 4N

1. Mitte kifile giddo 45 rosaano no. Tenne rosaano onte gaamora beenkiro mitte mitte gaamo giddo me'e rosaano heedhanno?
2. Dawassira 95 quuphi noosi konne quuphe 5 qummichora taalo beehe woriro mitte mittente qummichora meu quuphi hee'ranno?
3. Mitte wo'ma kiirro 3ho beenkeenna beehachu 32 ikkeenna, gato kayinni 4 ikkituro kiirro ayeti?
4. Mittu mittimate loosu uurrinsha 8 miillasira 88 lukkuwa taashshe beehiro, mitto mittoho meu lukkuwi iillannonsa?
5. Duguni lukkuwa ce'e quuphensa dikko shiqishanno manchooti. Lukkuwisi barru barrunni 31 quuphe qalannosiha ikkiro, 96 quuphe meu barrinni qalanno?
6. Mitte uurrinsha gaashete wixa loosi're galino mannira taashshite 11 kuntaala mittu mittu baadiyyete olliira iillishshuro, 99 kuntaala meu olliira iillishshanno?

7. Mitte qummicho 7 quuphe calla amaddanoha ikkironna 73 quuphi hee'rinkero:-
 - a) Me'e qummicho hasiissannonke?
 - b) Mitte mitte qummichora taale iille meu quuphi gatano?
8. Mitte wo'ma kiirora beehamaancha 8 ikkituro beehachisi kayinni 5 ikkiro kiirora ayeti?
9. 87 qocciicho 7wa taalo beenkiro, mittu mittunku baychira mee qocciicho worranni? Gantohuna?
10. Doorite hayxe dikko fushshite 99 birra hirtu. Hirtuhu gedensaanni 5 oosora taashshite beekkuro meu birri angase gatanno?

Fooliishsho shooote xaphishsha.

- ▶ Goofimarchise zeero ikkitino lame dijite afidhino wo'ma kiirora 10ho beenkanni woyte lamenta kiirora goofimarcha agurre albiidi dijite calla beeha dandiinanni.
- ▶ Zeero Aye kiirora beenkiro gumu zeerate
- ▶ Aye kiirora zeerate beeha didandiinanni
- ▶ Aye wo'ma kiirora 1ho beenkiro dawaro kiirora umose ikkitanno.
- ▶ 'a', 'b', 'c' nna 'd' Aye wo'ma kiirora ikkituronna $a \div b = c$, adda ikkituro $a = b \times c$, Aye woyte addaho
- ▶ 'a' beehamaancha, 'b' beehaanchonna 'c' beehache yinanni.
- ▶ $a \div b = c$, gato 'd' ikkituro, $a = b \times c + d$ Aye woyte adda ikkitanno

Lawishsha

$$62 \div 10 = 6, \text{iile gato } 2 \text{ ikkanno}$$

Xaphishshu rosiishsha

1. Aante noore "addaho" woy "xaraho" yitanni dawari.
 - a) Aye wo'ma kiirora 'a', $a \div 1 = a$
 - b) 35, onteho gatiweelo beehantanno kiirooti.
 - c) Mitte wo'ma kiirora 4ho beenkiro beehachu 23 nna gato 2 ikkituro, wo'ma kiirora 94 ikkitanno.
 - d) Zeero Aye kiirora beenkiro gumu mittoho.

2. Konni woroonni noo kiir 2ho beehi.

- a. 34 b. 68 c. 72 d. 88

3. Aante noore beehi.

- a) $\begin{array}{r} 2 \overline{) 38} \end{array}$ c) $\begin{array}{r} 2 \overline{) 92} \end{array}$
 b) $\begin{array}{r} 2 \overline{) 78} \end{array}$ d) $\begin{array}{r} 2 \overline{) 54} \end{array}$

4. Konni woroonni noo kiir 1ho beehi.

- a. 33 b. 42 c. 49 d. 52

5. Konni woroonni noo fano saaxine e'anno kiir hasi.

- a) $27 \div \boxed{} = 9$ c) $\boxed{} \div 4 = 23$
 b) $80 \div \boxed{} = 8$ d) $78 \div \boxed{} = 26$

6. Aante noore beehi.

- a) $21 \div 2$ c) $31 \div 2$
 b) $92 \div 3$ d) $73 \div 3$

7. Aante noore shalagi.

- a) $15 \div 4$ c) $73 \div 4$
 b) $24 \div 5$ d) $96 \div 5$

8. 6ho beehanteenna gatonsa

- a) 2 ikkitinota sase addi addi kiir hasi.
 b) 5 ikkitinota shoole addi addi kiir hasi

9. Konni woroonni noore beehi.

- a) $31 \div 7$ c) $57 \div 8$
 b) $47 \div 8$ d) $63 \div 8$

10. Aante noo kiir 9ho beehi.

- a. 26 b. 73 c. 89 d. 94

11. 87 awukaato taashshine honse oosora beenkiro mitto mittoho me’’e me’’e iillitu ? Me’’e gattu?
12. Duruure kaa’lo hasidhanno rosaanora 55 dafitara qixxeessituro, 7 rosaanora taashshite beekkuro, me’’u dafitari mitte mitte rosaanora iilleenna; angase meu gatanno?
13. Mitte wo’ma kiirro beehaancho 9 ikkituro, beehachise kayinni 9 ikkiro, kiirro Ayeti?
14. Mitte adote saada ce’e hirtanno uurrinsha 87 saada loosidhe galtinno mannira hirate qixxeessitu. 8 loosidhe galtino mannira qixxabbino saada taashshite beekkuro, mitto mittoho me’’e saada iilliteenna, me’’e gattanno?
15. Mitte Hawaasi Garbinni qulxu’me fushshitanno uurrinsha 7 miilla afidhino. Tini uurrinsha mittu barrinni 96 taalo qulxu’me fushshituro lamalanti miilla taalo beeqqituro mitto mittoho me’’e qulxu’me iillitanno? Me’’e uulla gattanno?

FOOLIISHSHO

5

BEEHANSHSHOOTA

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ Mittu wo'murichi boconna bocu-boco taalo assine beeha
- ▶ Beehanshoota $\frac{1}{2}$ kayse $\frac{1}{10}$ geeshsha noore bada
- ▶ Taalcho beehanshoota ikkitanno kiirro bada
- ▶ Beehanshoota heewisiisa
- ▶ Barru-barru heeshsho giddo xaaddanno beehanshootu qalu pirobileemma tira

Bitima

Lame kifilera beehanshoota lainohunni boconna bocu-boci beehanshoota babbaxxitino misillanni irkinsanni lawishshunni, wo'naalshuninna rosiishshunni rossinoonni. Xa tenne fooliishshora kayinni kirote boco, bocu-boco marro qole la'a, beehanshoota $\frac{1}{2}$ kayse $\frac{1}{10}$ geeshsha noo mittu beehanshoota, wo'ma kiirro lamu batishshooti boco bada, wo'ma kiirro shoolu batishshooti bocu-boco bada, taalcho beehanshootanna beehanshoota heewisiisa rossinanni. Tennerano mitte mittente cinaancho amado woroonni wo'naalsha, gaamote looso, lawishshanna rosiishsha worroonni.

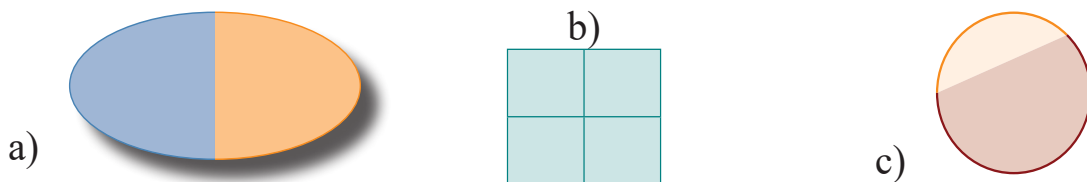
5.1 $\frac{1}{2}$ kayse $\frac{1}{10}$ no mittu beehanshoota

5.1.1 Kirote boconna bocu-boco marro gola

Lame kifilera mittu wo'murichi boconna bocu- boco rossinoonni. Xa tenne cinaancho rosu amadora boconna bocu-boco marro qolatenni rossinanni. Konne roso qaagiissate woroonni noo gaamote looso wo'naalle.

Gaamote looso

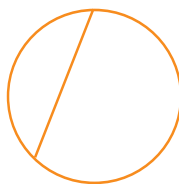
Woroonni noo misilla la'e

Aleenni no misilla taalowa beehantinotanna beehantinokkita baddine rosiisaanchi'nera kulle.

Lawishsha

- a) Konni woroonni noo misile taalowa dibeehantino. Konni daafira beenkoonni mitte kifile boco diikkitino.

- b) Konni woroonni noo burtukaane lame taalo baycho beenkoonnite
Mitte burtukaane lame taalo baycho
beenkiro beenkoonni mitte kifile bocoho
yinanni

- c) Konni woroonni noo tima shoole
taalo baycho beenkoonniho

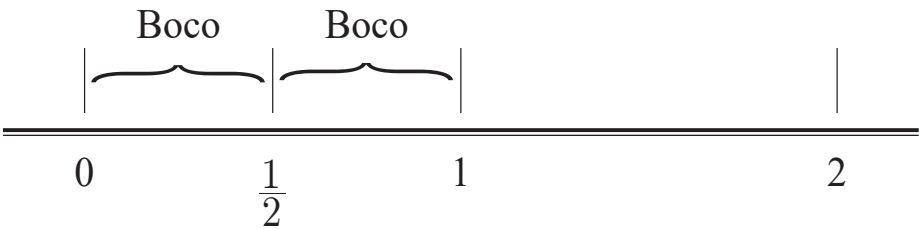
- » Shoole taalo baycho beenke afi'noomo mitte kifile bocu-bocooti yinanni

Qaagiishsha:

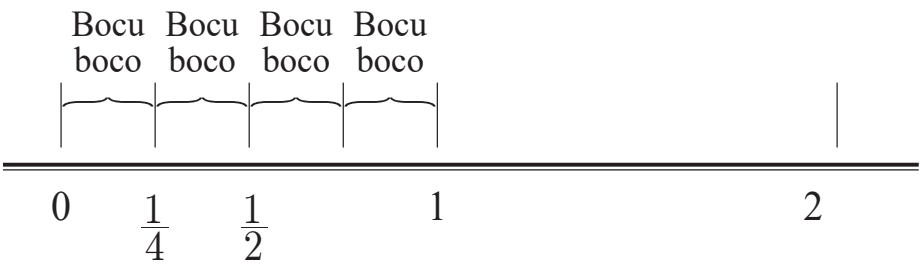
- ▶ Mittu wo'mu uduuni taalowa beehamiro mitte mittenta kifilla beehanshoota yinanni
- ▶ Beehanshoota kirote malaationni borreessinanni gara;
 - » Bocoricho mitto layinkiha yinanni malaatunni $\frac{1}{2}$ assine borreessinanni
 - » Bocu- boco kayinni mitto shoorkiha yinanni malaatunni $\frac{1}{4}$ assine borreessinanni
 - » Kirote malaate $\frac{1}{2}$ aane noo garinni tiro uyinanni. 1 beehanshoota kiiramaanchoho yinanni. Tinino adhinoha beehanshootu geeshsha xawisanno. 2 kayinni kiirancho yinanni. Kunino mittu wo'mu uduunnichi me''e taalowa beehaminoro xawisano. Haawiittote bicamme(-) beehanshootu bicame yinanni.
- ▶ Beehanshootu hedo $\frac{1}{2}$ nna $\frac{1}{4}$ ha kirote xuruuri aana leellisha dandineemmo.

Lawishshaho

Boco woy mitto layinkiha ($\frac{1}{2}$)

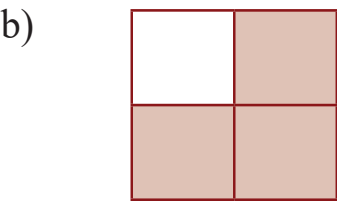
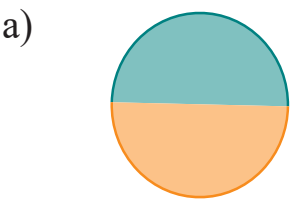

Bocu-boco woy mitto shoorkiha ($\frac{1}{4}$)

Rosiishsha 5A

1. Aante no misilla taalo beehantino. Tenne misilla kaima assatenni woroonni noo xa'mo dawari

- a) “a” misile me”ewa beehantino?_____
- b) “a” misilera buurantino kifile batinyii me”eho?_____
- c) “a” buurantinokki kifile batinyii me”eho?_____
- d) Meu boci mitto wo’ma ikkanno?_____
- e) “b” misile me”ewa beehantinno?_____
- f) “b” misilera buurantinokki kifile batinyii me”eho?_____
- g) Meu bocu-boci mitto wo’ma ikkanno?_____

- 2. Baxiso mitte burtukaancho shoole oososira taashshe beehiro mitto mittoho iillannoha beehanshootunni xawisse.
- 3. Konni woroonni noo mittu beehanshoota fidaletenni borreessite xawisi.
 - a) $\frac{1}{2}$
 - b) $\frac{1}{4}$
- 4. Aantino xa'mo misiletanni xawisi
 - a) Mitto woraqata lame higge taalo assite erittoro me''e boco afiratto?
 - b) Shoole taalo guufo afi'rino shonkoorcho taashshine shoolewa beenkiro wo'mu shonkoorchiha me''e ekki anga ikkanno?

Mitto sayikkiha($\frac{1}{3}$)

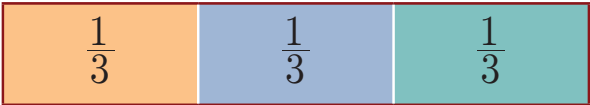
Tenne fooliishshora aleenni noo cinaancho amadora kiirote boconna bocu-boco rossinooni. Xa kayinni mittu wo'murichi mitto sayikiha $\frac{1}{3}$ rossinanni.

Wo'naalsha 5.2

- 1. Mitto paappaayya sase ooso taashshite beeqqituro mitto mittoho iillitan-nonsa paappayya me''e Meu anga ikkitanno.
- 2. Rosiisaanchi'ne kifilete noo kolishsho saleeda sasewa taashshe badi. Badihu gedensaanni mittu beehachira calla borreessiro rosiisaanchi'ne horoonsirino saleedi kifile saleedunniha me''e ekki anga amaddino?

Lawishsha:

- 1. Mitto woraqata sasewa taashshine beenkummoro mittu mittunku beehachi wo'munniha mitto sayikki anga ikkanno. Kiirote malaatinni $\frac{1}{3}$ assine borreessineemmo.

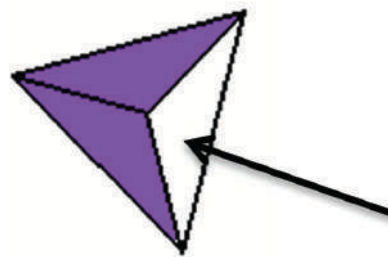

- 2. Mitte giddose taalo sase midaado afidhino misile giddo, mitte misilete kifile wo'matenni mitto sayikixu angaati yaate. Lawishshaho buuranti-nokki kifile $\frac{1}{3}$ yinanni.

Qaagiishsha:

Mittu wo'murichi taalo sasewa beenkiro mittu mittu beehachi mittu sase anga ikkanno. Malaatunni $\frac{1}{3}$ assine borreessineemmo.

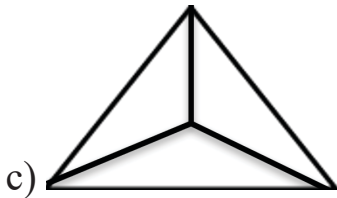
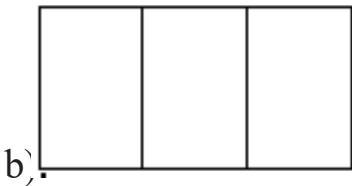
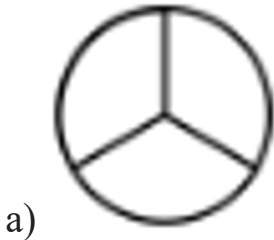
Konni woroonni noo sasi-midaadu misile 3 taalowa beehantinote, beehantino misilete kifile giddo buurantinokki sasi-midaadu kifile $\frac{1}{3}$

Mitto sayikkiho($\frac{1}{3}$)

Rosiishsha 5B

1. Aante noo xa'mora uynoonni misilla la'ine mitto sayikkiha buurre

2. Aante noo misile sase taalo baycho beehantinote. Tenne misile kaima assatenni aantino xa'mo dawarre.

- a) Buurantino misilete kifile beehanshootunni xawisse.
 - b) Meu mitto sayikkihu beehanshooti mitto wo'ma ikkanno?
3. Konni woroonni noo misile la'ine xa'mo dawarre

- a) Beehanshootu batinyii me’’eho?_____
- b) Buurantino kifile batinyii me’’eho?_____
- c) Buuraminoha beehanshootunni xawisse _____

Mitto Ontikkiha ($\frac{1}{5}$)

Tenne fooliishshora sa’u rosu amadora $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ nna $\frac{1}{3}$ misileteninna babbaxxinno lawishshinni rossinoonni. Xa kayinni mitto ontikkiha ($\frac{1}{5}$) rossinanni.

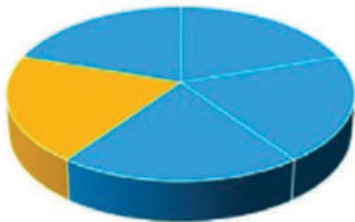
Wo’naalsha 5.3

Mitto doychote garinni loosaminoricho taashshine ontewa beenkiro mitte mitte kifile me’’e meekkiha ikkitanno?

Lawishsha

Aante noo misile mitte mitte kifile taalo ontewa beenkiro mittu mittu beehachi mittoh onte anga ikkanno.

a)

b)

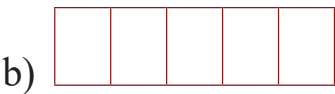
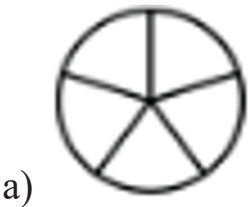

Qaagiishsha:

Mitto wo’maricho taaloho ontewa beenkiro mittu mittu beehachi mittunni onte anga ikkanno yaate. Tenne kirote malaatinni $\frac{1}{5}$ yine borreessineemmo.

Rosiishsha 5C

1. Woroonni noo xa'mora aante noo misile la'inihu gedensaanni mitto ontikkihu anga buurre.

2. Aante noo misile la'e

- a) Beehanshootu batinyi me''eho? _____
- b) Buurantino kifile batinyi me''eho? _____
- c) Meu mittu ontikkihu beehanshooti mitto wo'ma ikkanno? _____
- d) Buurantinota beehanshootunni xawisi _____

Mitto leeyikkiha(¹/₆)

Sa'u yannara ¹/₅ misiletenninna babbaxxino lawishshinni rossinoonni. Tenne cinaancho rosu amadora kayinni mitto leeyikkiha rossinanni.

Wo'naalsha 5.4:

waxxowaxxo ikkine loonsanni looso .

Miito leyikkiha misiletenni hiissine xawisa dandinanni? Hanni hasaabbe.

Lawishsha:

Konni woroonni noo misile aana mitte mittenta kifile taashshine beenkoonnite. Konni daafira beenkoonniti mitte mitte kifile mitto leyikkiha amaddino.

Qaagiishsha:

Mitto wo’maricho taashshine leewa beenkiro, mittunni lee anga ikkitanno. Tenne kiirote malaatinni $\frac{1}{6}$ assine borreessineemmo.

Rosiishsha 5D

1. Wooroonni noo xa’mora aante noo misilla la’inihu gedensaanni mitto leeyikkihu anga buurre.

a)

b)

--	--	--	--	--	--

2. Aante noo misile lee taalo baycho beehantino. Misile la’inanni aante noo xa’muwa dawarre.

--	--	--	--	--	--

- a) Buurantino kifile batinyi me’’eho? _____
- b) Buurantino misilete kifile beehanshootunni xawisi _____
- c) Meu mittu leyikkihu beehanshooti mitto wo’ma ikkanno?

5.1.5 Mitto lamalkiha($\frac{1}{7}$))nna mitto settikkiha($\frac{1}{8}$)

Tenne fooliishshora sa’u yanna rosira mitto leyikkiha rossinoonni. Xa kayinni mitto lamalkiha($\frac{1}{7}$)nna mitto settikkiha($\frac{1}{8}$) rossinanni.

Gaamote looso

Mitte doychote misile loossine lamalawa woy settewa taashshidine beekine, beekkinoonni misile mitte mitte kifile me”e meekkiha ikkitannoro hassabbe.

Lawishsha

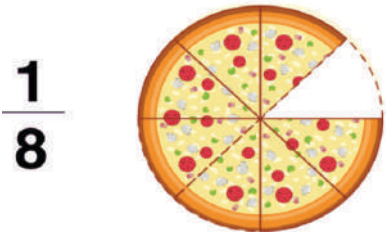
Woroonni no misile mitte mitte kifile taashshine beenkoonite. Konni daafira ‘a’ amadino misile mitte buurantino kifile mitto lamalkkiha amaddino. ‘b’ amadino misile mitte murante fultino kifile kayinni mitto settikkiha ikkitanno.

a)

Buurantino mitte kifile mitto lamalkiho($\frac{1}{7}$)

b) Murre fushshinoonni mitte kifile mitto settikkiho($\frac{1}{8}$)

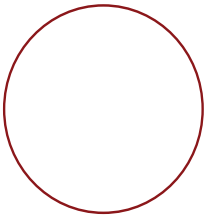
Rosiishsha 5E

Aante ‘a’ amaddino misile lamalawanna ‘b’ amaddino misile settewa taashshitine beenkimhu gedensaanni mitto lamalkihanna mitto settikkiha buurre

a)

b)

5.1.6 Mitto honsikkiha ($\frac{1}{9}$)nna mitto tonnikkiha ($\frac{1}{10}$)

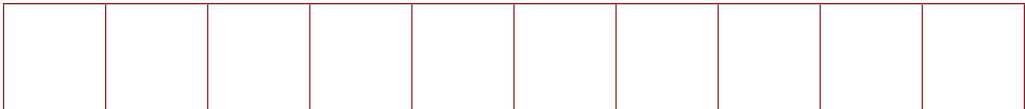
Wo’naalsha 5.5

1. Woroonni noo misile lai

a)

b)

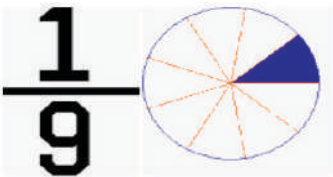
Aleenni noo misilla mitte mitte misile beehanshooti me’eho?

- 1. ‘a’ amaddino misile beehanshooti?
- 2. ‘b’ amaddino misile beehanshooti?

Lawishsha

Konni woroonni no misile mitte mittenti misilete kifile taalo beenkoonnita ikkitanna ‘a’ amadinno misile mitte mittenti kifile mitto honsikkiha ($\frac{1}{9}$) yinanni, ‘b’ amadino misile mitte mittenti kifile kayinni mitto tonnikkiha ($\frac{1}{10}$) ikkitanno.

a)

b)

$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Rosiishsha 5F

- Mittu honsewa taashshine beenkoonni uduunnichi mitte kifile me’’e meekkiha ikkitanno ?
 - $\frac{1}{10}$
 - $\frac{9}{9}$
 - $\frac{1}{9}$
 - $\frac{9}{1}$
- Meu mittu tonnikkihu beehanshooti mitto wo’maricho ikkanno?
 - 5
 - 7
 - 9
 - 10
- Mitte doychote misile nna mitte rekitaangile dafitari’nera kayissinniha gedensaanni doycha honsewa taashshite beeke mitto honsikkiha buuri. Rekitaangile tonne baycho taashshite beekke mitto tonnikkiha buuri.

Wo’ma kiiro boconna bocu- boco

5.2

5.2.1 wo ’ma kiiro lamu batishshooti boco bada

Sa’u rosu amadora $\frac{1}{2}$ kayisse $\frac{1}{10}$ geeshsha no mittu beehanshoota rossinoonni. Xa kayinni tenne cinaancho rosu amadora wo’ma kiiro lamu batishshooti boco bada rossinanni.

Wo’naalsha 5.6

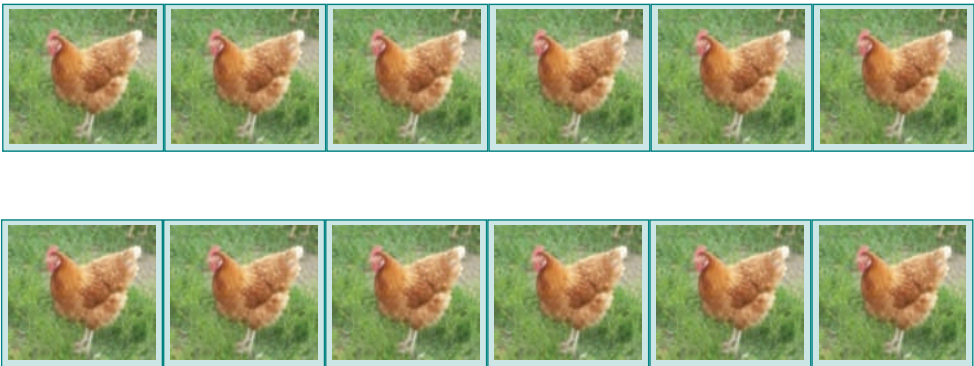
Konni woroonni noo shae la’e

- a) Mangote batinyii xaphoomunnni me’’eho? _____
- b) Taalo mango amaddino kifilla batinyii? _____
- c) Mitte kifile giddo noo batinyii? _____

Lawishsha

1. Konni woroonni no shae la’e

- a) Lukkuwu batinyii xaphoomunni 12
- b) Taalo lukkuwu batinyie amaddino kifilla batinyii 2
- c) Mitte kifile giddo noo lukkuwu batinyii 6ho korkaatuno $12 \div 2 = 6$

Konne yaano 12 boci 6ho yaate.

2. Konni woroonni noo kiirro boco hasi

- a) 18
- b) 34

Tiro

- a) 18 boci yaa = $18 \div 2 = 9$
- b) 34 boci yaa = $34 \div 2 = 17$

Qaagiishsha:

2 batishsha ikkitino wo’ma kiirro 2 beehatenni afi’neemmo gumi wo’ma kiirro bocooti.

Rosiishsha 5G

- 1. Konni woroonni noo wo'ma kiir boco hasi
 - a. 14
 - b. 48
 - c. 72
 - d. 82
- 2. Laalo 4Kg sukkaare hidhitu. Mitte kiilogiraame sukkaarete waagi 16 birraati. 4Kg sukkaare hidhate xaphoomunni fushshitino birri giddo bocu me"eho?
- 3. Daraartu sayikki kifile rosaanchooti shallagote jifora 10 afidhino. Dangiso kayinni Daraartu gumi boco afi'riro, Dangiso me"e afi'rinno yaate?

5.2.2 Wo'ma kiir shoolu batishshi bocu- boco bada

Tenne fooliishshora sa'u cinaancho rosu amadora bocuboci yaa 1/4 ikkinota rossinoonni. Xa kayinni shoolu batishshooti wo'ma kiir bocuboco hitto hasa dandiinanniro rossinanni.

Wo'naalsha 5.7

Konni woroonni no shae la'e

Chigginye

- a) Xaphoomu chigginye batinyii _____
- b) Taalo chigginye amaddino kifilla batinyii _____
- c) Mitte kifile giddo noo chigginye batinyii _____

Lawishshal:

Aante noo shae la'e

Chigginye

- » Chigginyete batinyii xaphoomu = 12
- » Taalo chigginye amaddino kifilla batinyii = 4
- » Mitte kifile giddo noo chiginye batinyii =3 yaano, $12 \div 4 = 3$

Kunino 12 bocu boci 3ho yaate.

Qaagiishsha:

Mitte 4 batishsha ikkitino kiir 4ho beehatenni afi’nanni gumi kirote bocu boco ikkitanno.

Lawishsha 2

Aante noo kiirora bocu boco hasse

- a) 36
- b) 52

Tiro

a) 36 bocu - boci = $36 \div 4 = 9$

b) 52 bocu - boci = $52 \div 4 = 13$

Rosiishsha 5H

1. Aante noo kiirora bocuboco hasi
- a. 16

b. 24

c. 32

d. 64
2. Gobbile 12 mangote chigginye madawe qixxesse kaasi. Daraaro kayinni Gobbile kaasinotenni bocu boco kaassuro, Daraaro me’’e chigginye kaassino?

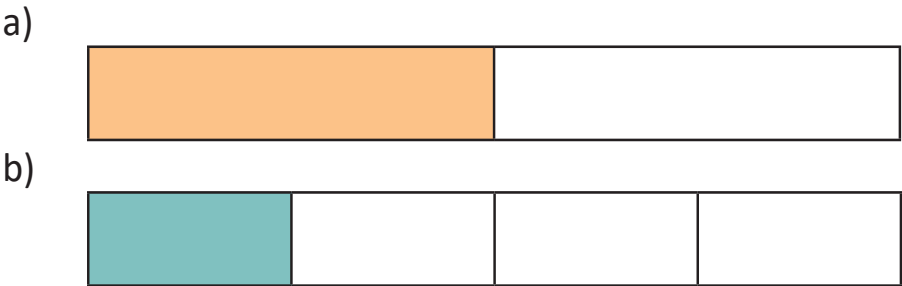
5.3 Beehanshootu xawishsha

5.3.1 Taalcho beehanshoota

Tenne fooliishshora $\frac{1}{2}$ kayisse $\frac{1}{10}$ geeshsha noo mittu beehanshoota rossinoonni. Xa kayinni tenne cinaancho rosu amadora taalcho beehanshoota rossinanni.

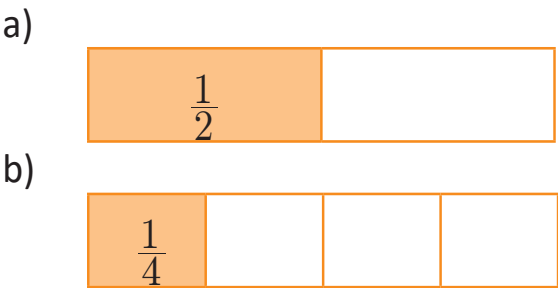
Gaamote looso:

Rosaano, hanni woroonni noo misilla la'ine taalcho ikkitannoronna ikkitannokkire hasaabbe

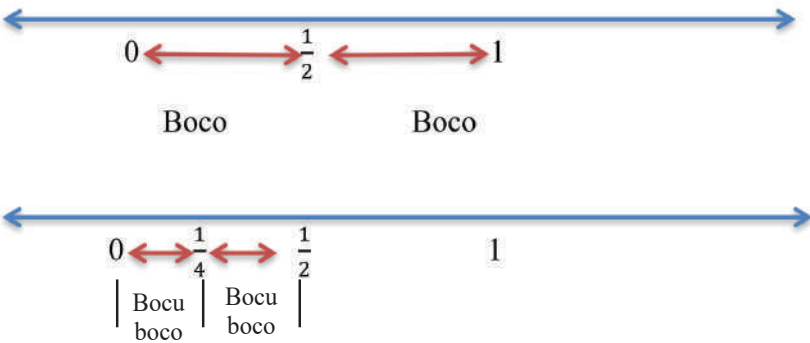
Lawishshal:

Konni woroonni noo misilla taalcho beehanshoota leellishshanno.

Aleenni 'a' amaddino misile mitte buurantino kifile 'b' amaddino lame buurantino misilete kifile ledoo taalo baycho amaddino. Konni dafira $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$ ikkitanno.

Aleenni noo hedoo kirote xuruuri aana leellinsheemmo woyte aane noo gara ikkitanno

Lawishsha 2

$\frac{1}{3}$ hu taalcho ikkitanno lame beehanshoota hasi

Tiro:

$\frac{1}{3}$ ho taalcho ikkitanno kiir yaa taalo baycho woy geeshsha amada dandii-tannote yaate. Konni daafira $\frac{1}{3}$ hu $\frac{2}{6}$ nna $\frac{3}{9}$ taalcho ikkitanno. Korkaatuno $\frac{1}{3} = \frac{2}{6} = \frac{3}{9}$ ikkanno daafiraati.

Qaagiishsha:

Taalcho beehanshootaati yineemmohu beehanshootinsa taalo baycho woy geeshsha amadanno ikkirooti.

Rosiishsha I

- 1. Konni woroonni noo $\frac{1}{4}$ beehanshootu kiirora taalcho ikka dandiitanno beehanshootu kiir hittenneeti?
a. $\frac{2}{4}$ b. $\frac{2}{8}$ c. $\frac{1}{3}$ d. $\frac{1}{2}$
- 2. Konni worooni noori giddo halaale ikkitinoti hittenneeti?
a) $\frac{1}{2} = \frac{1}{4}$ c) $\frac{2}{6} = \frac{3}{9}$
b) $\frac{1}{3} = \frac{1}{4}$ d) $\frac{1}{3} = \frac{2}{3}$

3. Konni woroonni noo misilla taalcho beehanshoota leellishshanno? Dawaro ee ikkituro mitte mittente buurantino misilete kifile me’’e meekkiho?

a)

b)

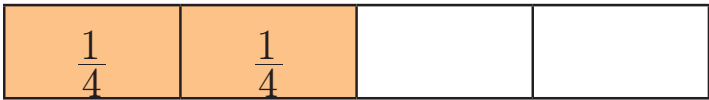
4. $\frac{2}{6}$ kiirora ajanni ajeenna shoole taalcho beehanshootu kiir hasi?

5. Konni woroonni noo misilla taalcho ikkitanno? Dawaro ee ikkituro korkaata kulle.

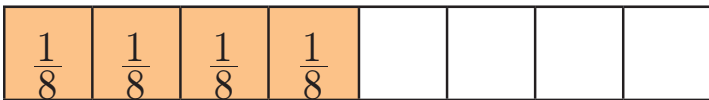
a)

b)

c)

5.3.2 Beehanshoota heewisiisa

Sa’u yannara taalcho beehanshoota rossinoonni. Xa kayinni beehanshoota heewisiinsanni gara rossinanni.

Wo’naalsha 5.8

Konni woroonni noo misilla mitte mittenti taalo baycho beehantino. Buurantino kifilla la’inihu gedensanni shiqqino mittu beehanshoota ‘ > ’ woy ‘ < ’ malaate horoonsi’ratenni heewisiisse.

a)

b)

c)

a. $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ b. $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ c. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$

Lawishsha

Konno woroonni noo misilla mitte mittenti taalo kifillara beehantinote. Buurantino kifilla mittu beehanshoota > woy < malaate horoonsi’ratenni heewisiise.

a)

b)

Tiro

a) $\frac{1}{8} > \frac{1}{10}$,

Korkaatuno kiiro mittu beehanshoota ikkituro shiimidi kiiraancho afidhinoti jawiidi kiiraancho afidhinotenni roortanno.

b) $\frac{1}{10} < \frac{1}{8}$

Qaagiishsha:

► Mittu dani beehanshootira kiiraancho kiiro lexxitanni hadhuro beehanshootu ajanni ha’ranno

- » ‘a’ nna ‘b’ wo’ma kiiro ikkituro, $\frac{a}{b}$ beehanshootaho yinanni.
- » ‘a’ kiiramaanchote
- » ‘b’ kiiraanchote yinanni.

Lawishsha

$\frac{1}{2}$ ra, 1 kiiramaanchote, 2 kayinni kiiraanchote

Rosiishsha 5J

1. Rektaangilete misile dafitari'nera kayissine $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{9}$ nna $\frac{1}{10}$ kifilla buuratenni leellishshe
2. Konni woroonni noo xa' muwa '>' woy '<' malaata horoonsiratenni heewisiisse

a) $\frac{1}{2}$ _____ $\frac{1}{4}$

b) $\frac{1}{7}$ _____ $\frac{1}{8}$

c) $\frac{1}{8}$ _____ $\frac{1}{6}$

d) $\frac{1}{10}$ _____ $\frac{1}{9}$

Fooliishsho ontete xaphiishsha

- ▶ Mitto wo'ma uduunnicho lame woy hakkunni aleenni ikkitino taalo kifillara beehanturo beehanshootaho yinanni.
- ▶ 'a' nna 'b' wo'ma kiiri ikkituronna 'b' zeerotenni baxxitino kiiri ikkituro, beehanshoota a/b borreessine aane noo su'mi tiro uynanni
- ▶ 'a' kiiramaancho yinanni, 'b' kiiraancho yinanni. Qoleno 'a' beehanshootu geeshsha xawissanno, 'b' mittu uduunnichi me"e taalo baycho beehaminoro xawissanno.
- ▶ Kiiramaanchinsa 1 ikkitino beehanshoota wo'manka mittu beehanshoota yinanni. Insano $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$,...
- ▶ Rosantino yaatto garinni bocoho yaa $\frac{1}{2}$, bocu bocooti yaa $\frac{1}{4}$
- ▶ 2 batishsha ikkitino wo'ma kiiri 2ho beehatenni afi'nanni guma wo'ma kiiri boco yinanni.
- ▶ Mitte 4 batishsha ikkitino wo'ma kiiri 4ho beehatenni afi'nanni guma wo'ma kiiri bocu boco yinanni.
- ▶ Kiiraancho shiima ikkitino mittu beehanshooti jawa ikkitino mittu beehanshootinni rortanno.

- Mittu dani beehanshootira kiiraancho kiirro lexxitanni hadhuro beehanshootunni ajjanni hadhanno.

Xaphishshu rosiishsha

I) Aante noo xa'mo halaale ikkituro 'Addaho' kapho ikkituro 'Xaraho' yaatenni dawari

1. Beehanshootu yaa mitto wo'ma ikkinoricho lamewa woy hakkinnino aane suffe beehate
2. Kiiramaanchinsa likkitino beehanshoota wo'manka mittu beehanshoote yinanni
3. Mitte 4 batishsha ikkitinno wo'ma kiirro 4ho beehatenni afi'nanni guma wo'ma kiirro bocu bocooti yinanni
4. 2 batishsha ikkitino wo'ma kiirro 2ho beehatenni afi'nanni guma wo'ma kiirro boco yinanni.

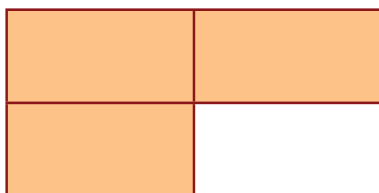
II) Aantino xa'mora garu dawaro amaddino fidale doorte qoli

1. Lamu boci taalo ikkannohu hiikkunni ledooti?
 - a) Shoole bocu-boci ledoo
 - b) Mittu wo'murichi ledoo
 - c) Lamu ledoo
 - d) Bocu ledoo
2. Buuramino baychi beehanshootunni xawinsiro hiikkonne ikkanno?

- a. $\frac{1}{4}$ b. $\frac{1}{3}$ c. $\frac{1}{2}$ d. $\frac{2}{3}$

3. Wooroonni noo misilera buurantinokki kifile me'e meekkiha ikkitanno?

- a. $\frac{1}{2}$ b. $\frac{1}{4}$ c. $\frac{3}{4}$ d. $\frac{2}{3}$

4. Shoolu boci _____ wo'ma kiir o ikkanno.
- a. 2 b. 3 c. 1 d. 4
5. Settu bocu boci _____ wo'ma kiir o ikkanno.
- a. 2 b. 4 c. 8 d. 1
6. $\frac{4}{8}$, taalcho beehanshoota ikkitinoti hittenneeti?
- a. $\frac{5}{10}$ b. $\frac{2}{6}$ c. $\frac{3}{9}$ d. $\frac{1}{4}$
7. Konni woroonni no beehanshootu kiir o giddo halaale ikkitannokkiti hittenneeti?
- c) $\frac{1}{4} = \frac{3}{12}$
 d) $\frac{2}{6} = \frac{4}{12}$
 e) $\frac{1}{5} = \frac{3}{15}$
 f) $\frac{1}{2} = \frac{1}{3}$

III) Konni woroonni noo xa'mora harancho dawaro qoli .

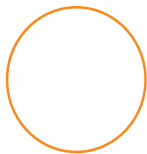
8. $\frac{1}{3}$ ajanni ajeenna shoole taalcho ikkitanno beehanshoota borreessi.
9. Konni woroonni noo mittu beehanshoota '>' woy '<' malaate horoon-si'ratenni heewisiisi.
- a) $\frac{1}{4}$ _____ $\frac{1}{2}$ c) $\frac{1}{6}$ _____ $\frac{1}{3}$
 b) $\frac{1}{5}$ _____ $\frac{1}{3}$ d) $\frac{1}{2}$ _____ $\frac{1}{5}$
10. Konni woroonni noo misilla taalo baycho xa'minoonni garinni beekke buurittuhu gedensaanni beehanshootunni xawisi.

- a) lame taalowa beehi
- b) sasewa taalowa beehi

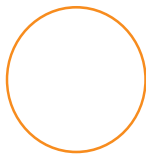
11. Konni woroonni buurroonni misilete kifile la'e beehanshootunni xawisi

12. Konni worooni noo misile xa'minoonni garinni beekke yinoonni misilete kifile buuri

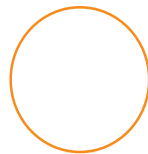
a) $\frac{2}{3}$

b) $\frac{2}{4}$

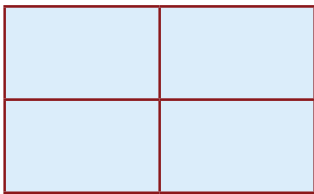

c) $\frac{3}{6}$

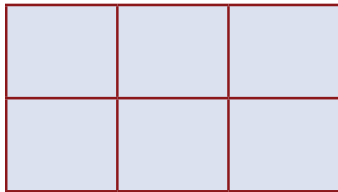
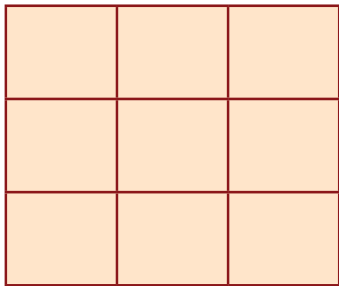

13. Konni woroonni noo misile uynonni lawishshi garinni beehanshootunni xawisi

Lawishshaho

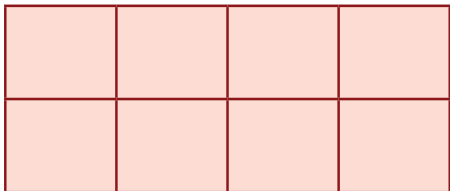

$\frac{4}{4} = 1$

$\frac{\square}{\square} = 1$

$\frac{\square}{\square} = 1$

$\frac{\square}{\square} = 1$

DIRAMMETE HA'RINSHO

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ Leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho bada.
- ▶ Misilete uynoonni leddanni hadhano dirammete ha'rinsho bada.
- ▶ Marro higganni hadhanno dirammete ha'rinsho bada.
- ▶ Dirammete ha'rinsho amaddino qaalu pirobileemma tira.

Bitima

Lame kifilera marro higganni hadhanno dirammete ha'rinshonna kubbi-tanni hadhanno dirammete ha'rinsho rossinoonni. Xa kayinni tenne kifilera leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho bada, misilete uynoonni leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho, marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha'rinshonna dirammete ha'rinsho amaddino qaalu pirobileemma tira rossinanni.

6.1

Leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho bada

Sa’u kifilera dirammete giddo kubbinoonni miilla hansanni gara rossinoonni. Xa kayinni tenne amadora leddanni hadhanno ha’rinsho bada rossinanni.

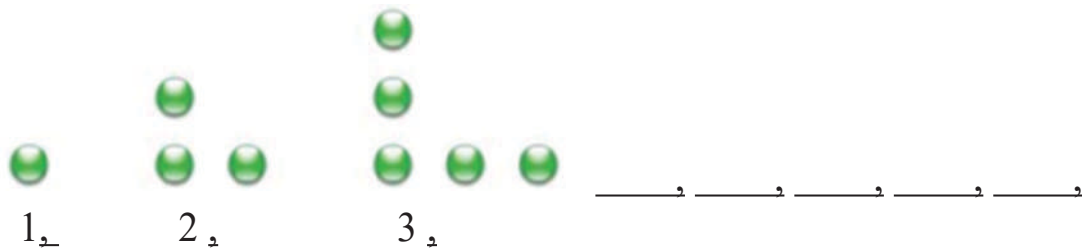
Wo’naalsha 6.1

- 1. 10-nni kayisse lame-lame leddanni hadhanno kiirro 5-te geeshsha dafit-ari’nera borreesse.
- 2. Konni woroonni babbaxxino suude afidhino misilla la’inihu gedensaanni fano baycho wonshe.

Lawishsha

- 1. Konni woronni noo misilla dirronni gara la’inihu gedensanni aaninno fano bayicho darga wonshe.

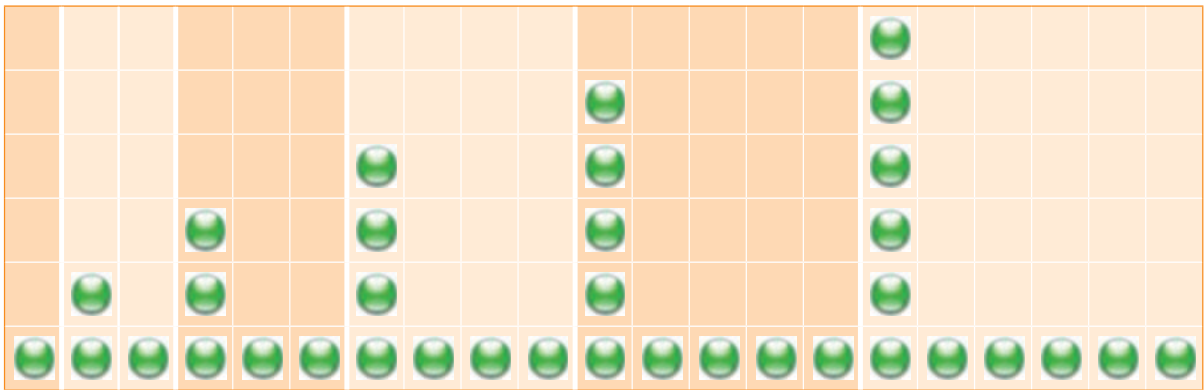

- 2. Konni woroonni noo kiirro dirroonni ha’rinsho la’inihu gedensaanni fano darga wonshe.

13, 15, 17, _____, _____, _____, _____

Tiro

1. Woroonni leellanno diri lame lame lexxanni ha’rano.

2. Kiirro lame lame lexxitanni hadhanno kiirrote diraati.

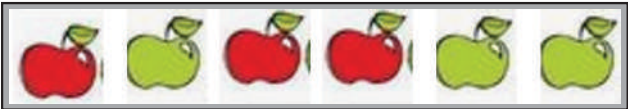
Insano. 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25

Qaagiishsha:

Kiirro woy babbaxxitino suude afidhino misilla dirammete ha’rinsho gara laatenni aane daanno dira woy misile dira dandiinanni.

Rosiishsha 6A

1. Konni woroonni noo misilla dirammete gara la’atenni fano darga wonshi.

a) _____, _____, _____

b) _____, _____

c) _____, _____, _____

d) _____, _____, _____

2. Konni woroonni noo kiirro dirantino gara la’atenni fano baycho wonshi.

- a) 2, 4, 6, _____, _____, _____, _____, _____
- b) 12, 15, 18, _____; _____; _____; _____; _____
- c) 25, 30, 35, _____; _____; _____; _____; _____
- d) 20, 30, 40, _____; _____; _____; _____; _____

3. Konni woroonni noo leddanni hadhanno kirote diramme me’’e leddanni hadhannoro borreessi.

- a) 3, 6, 9, 12,..... c) 10, 20, 30, 40, 50,....
b) 5, 10, 15, 20, 25,..... d) 15, 30, 45, 60,...

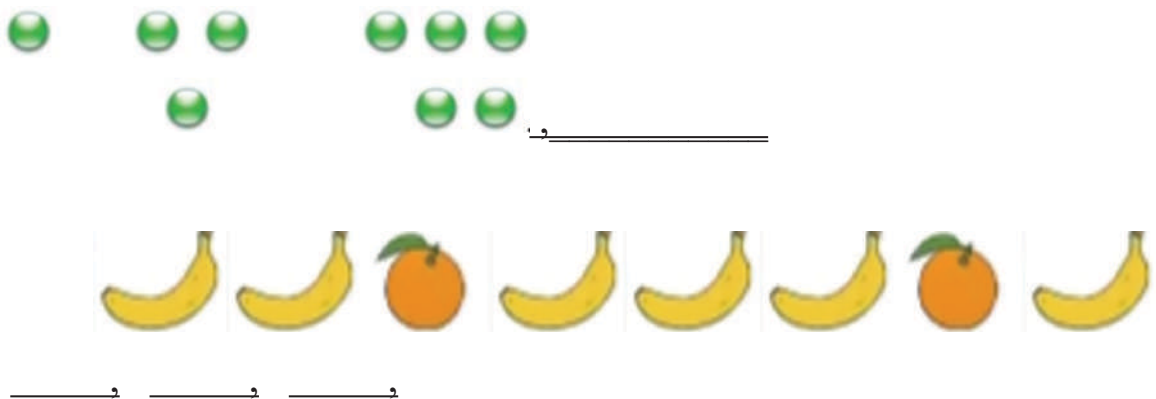
Sa’u cinaancho rosu amadora leddanni hadhanno ha’rinsho bada rossinoonni.

6.2 Misilete uynoonni leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho

Xa kayinni misilete uynoonniti leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho rossinanni.

Gaamote Looso

Konni woroonni noo leddanni hadhanno misilete dira la’anni aante dagganno diramme fano baycho wonshe.

Lawishsha

Konni woroonni noo leddanni hadhanno misile la’inihu gedensaanni aantino dirammenna 9ki dirammera meu dirammete batinyi hee’rannoro hasi

Tiro

a) Aantete noo misile lamunni leddanni hadhanno dira leellishshanno.

» Aantino diramme woroonni noo gara ikkitanno.

9ki dirammera me’’e miillate batinyi hee’rannoro afi’rate lame lame kubbinanni honsikkihura afantanno miilla batinye worate.

1	3	5	7	9	11	13	15	17
---	---	---	---	---	----	----	----	----

Konni daafira 9ki dirammera 17 daraaro heedhanno.

b) Aantete noo misile 3 leddanni hadhannote.

» Aantino diramme woroonni noo gara ikkitanno.

8ki diramera me’’e miillate batinyi hee,rannoro afi’rate sase sase kubbinanni honsikkihura afantanno miilla batinye worate.

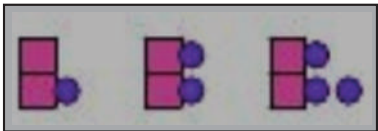
3	6	9	12	15	18	21	24
---	---	---	----	----	----	----	----

Konni daafira 9ki hura heedhanno miilla batinyi 24 ikkanno

Rosiishsha 6B

1. Konni woroonni noo leddanni hadhanno misile la’itto gedensaanni xa’minoanni garinni aantino diramme wonshi

a) _____, _____, _____,

b) _____, _____, _____,

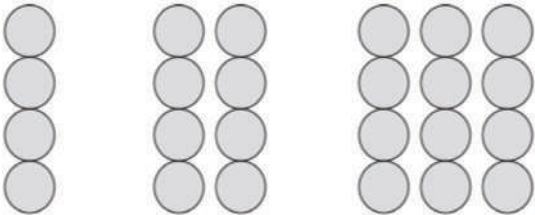
c) _____,

d) _____, _____, _____,

2. Konni woroonni noo leddanni hadhanno misilete diramme laittuhu gedensaanni meunni lexxitanni hadhannoro borreessi.

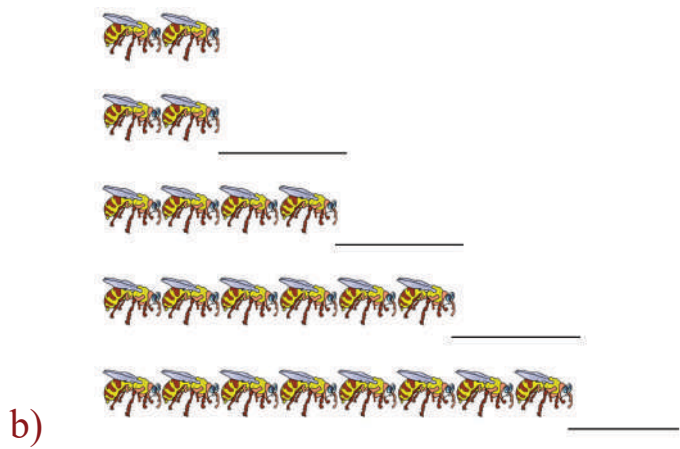
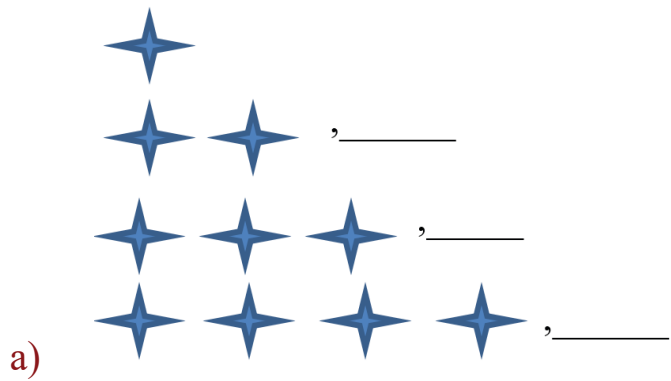
a)

b)

c)

3. Konni woroonni kubbitanni woy leddanni hadhanno misile la’ittohu gedensaanni aantino diramme borreessi.

4. Konni woroonni noo shae rosaanote kiironna illensa batinye leellishshanno.

			
1rosaanch	2 rosaanch	3 rosaanch	4 rosaanch
2 ille	4 ille	6 ille	8 ille

Tini ha’rinsho tenne garinni ha’runsittoro

- a) Tini ha’rinsho me’’e kubbitanni woy leddanni hadhanno?
- b) 10 rosaanno ille me’’e ikkitanno?

6.3

Marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho.

6.3.1 Marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho misiletenni.

Sa'u cinaacho rosu amadora misilete uynoonni leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho rossinoonni. xa kayinni marro higgannonna leddanni hadhano dirammete ha'rinsho misiletenni rossinanni.

Wo'naalsha 6.3.

Konni woroonni noo misilla marro higganni hadhanno dirammate ha'rinsho woy leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho ikkansa baditto gedensaanni marro higganno ha'rinshora 8ki miillanna leddanni hadhanno ha'rinshora 7ki hura heedhanno miilla batinye hasi.

- a)
- b)

Lawishsha

- Konni woroonni 'a' amaddino misilla marro higganni hadhano diramme leellishshanno misilla ikkitanna 8ki miilla hassi. 'b' amadino misilla leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho leellishshanno tenne ha'rinsho garinni harunsituro 8ki hura me'e miillate batinyi hee'rannoro hasi .

- a) Marro higganni hadhanno diramme.

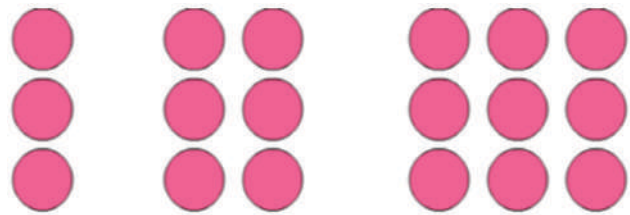

Tenne dirammete ha'rinshora 8ki miilla hanseemmo woyte

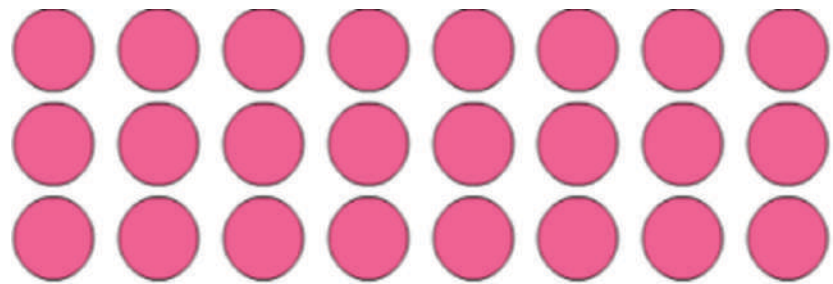

Konni daafira 8ihura marro dagganno misile

b) Leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho leellishshanno

» 8ihura heedhanno miilla batinye afi’rate sase sase lendanni woy dirranni 8ihura afi’nanni miilla batinye worate. Woleno batinse afira dandiinanni. yaano $3 \times 8 = 24$ ikkanno. Konni daafira 8kihura 24 miilla batinyi hee’ranno.

6.3.2 Marro higgannonna leddanni hadhanno dirammate ha’rinsho kiirotenni.

Sa’u cinaacho rosu amadora marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho misiletenni xawinsanni gara rossinooni. Xa kayinni marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho kiirotenni rossinanni.

Wo’naalsha 6.4

a) Konni woroonni noo kiiro la’e.
3, 6, 9, 12, 15, 18,.....

Aleenni noo kiiro meunni leddanni hadhanno?

b) Konni woroonni uynoonni kiiro kiirote diramme ha’rinsho la’anni fano baycho wonshi.
21, 36, 41, 21, 36, 41, 21, 36, ____; ____; ____; ____

Lawishsha

1. Woroonni noo kiirro la’e

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, ...

- a) Aleenni uynoonni kiirro meunni leddanni hadhanno dirammete ha’rinshooti?
- b) Aleenni uynoonni kiirro 10ki kiirote miilla me’e ikkitanno.

Tiro

a) Aleenni uynoonni kiirro 2 leddanni hadhanno kiirote dirammeetii.

b) Aleenni uynoonni kiirro 10ki kiirote miilla afi’neemmohu lame lame kubbinanni hasi’neemo kiirro geeshsha ha’ratenniiti.

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24---
1ki, 2ki, 3ki, 4ki, 5ki, 6ki, 7ki, 8ki, 9ki, 10ki

Konni daafira 10ki hura nooti miillate kiirro 20-te.

2. Aante noo kiirro kiirote diramme la’anni 12kkura hiitti kiirro marro higge dagganno?

232, 246, 567, 232, 246, 567, 232, ----

Tiro

Aleenni uynoonni kiirro umose marro higganni hadhanno dirammete ha’rinshooti. 12 kihura marro higge daggannota afirate uynoonni ha’rinsho garinni dira hasiissanno.

232, 246, 567, 232, 246, 567, 232, 246, 567, 232, 246, 567,---
1kki 2kki 3kki 4kki 5kki 6kki 7kki 8kki 9kki 10kki 11kki 12 kki

Konni daafira 12kihura marro dagganno kiirro 567 ikkitanno.

Woroonni noo shae la’e.

Kiirro	1	2	3	4	5
Miilla	11	22	33	44	55

- a) Aleenni uynoonni shaera kiiru meunni batisantanni hadhinno?
- b) 7ki nna 8ki kiiru miilla me’’e ikkitanno?

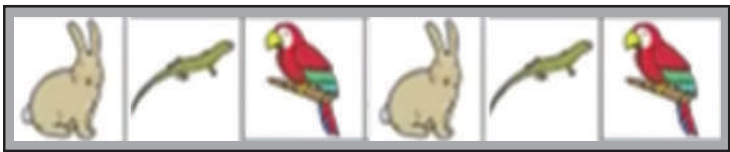
Tiro

- a) Aleenni uynoonni shaera kiiru 11nni batisantanno.
- b) 7ki kirote miilla ikkitannohu.
 $7 \times 11 = 77$
8ki kirote miilla ikkitannohu.
 $8 \times 11 = 88$

Rosiishsha 6C

1. Konni woroonni noo misilla la’anni marro higganni hadhanno ikkiro 10ki miillanna leddanni hadhano ikkiro 10ki dirammera afi’nanni miilla batinyi me’’ehoro hasi

a)

b)

c)

d)

2. Konni woroonni noo kiiru kirote diramme laitto gedensanni fano baycho wonshi.

254, 569, 777, 232, 254, 569, 555, 232, _____, _____, _____, _____

3. Aantete noo kirote diramme ha’rinsho la’e

100, 200, 300, 400, 500, 600, 700,

- a) Aleenni uynoonni kirote ha’rinsho meunni leddanni hadhanno?
- b) 10ki nna 20ki kirote uuro me’’e ikkitanno?

4. Aante uynoonni shae lai.

Kirote miilla	10	20	30	40	50	60	100
Miilla	100	200	300	400	500	600	?

- a) Aleenni uynoonni shaera kiir meunni batisantanni hadhanni no?
- b) 100ki kiir miilla me’’ete?

5. Woroonni noo kirote diramme chaarte la’anni woroonni noo xa’mo dawari

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14		16		18	19	20
21	22	23		25	26	27	28		30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44		46	47	48	49	
51	52	53		55	56	57	58	59	60
61	62	63		65	66	67	68	69	70
71	72	73	74		76	77	78	79	80
81	82	83		85	86	87	88	89	90
91	92	93	94		96	97	98	99	100

- a) Kiir guranni qiniitira higge me’’e leddanni hadanno?
- b) Aliidinni worora higge me’’e leddanni adhanno?
- c) Shaete giddo noo fano baycho wonshi

6.4

Dirammete ha’rinsho amaddino qaalu probileemma

Sa’u rosu amadora marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha’rinsho misiletenna kiirotenni rossinonni. Xa kayinni dirammete ha’rinsho amaddino qaalu pirobileemma tira rosinanni.

Wo’naalsha 6.5:

Danchamo lamalate umikki barra 2 awukaatote chigginye kaasi,layinki barra 4 awukaatote chigginye kaasi, sayiiki barra 6 awukaatote chigginye kaasiro.Tenne ha’rinsho garinni wole lamalate giddo noo barrano ha’runsiro. Lamalate lamalki (7ki) barra me’’e chigginye kaasanno?

Lawishsha:-

Mitte dubbu saada agarranni paarke 2000 M.D kayse 2004M.D geeshsha gamba assinoonni taje diru dirunkunni 5te doobbiicho paarkete giddo leddanno.1999 M.D 26 doobbiichi paarkete giddo hee’riro 2004 M.D meu doobbiichi paarkete giddo hee’ranno?

Tiro

Uynoonnihu; 1999M.D 26 doobbiichi no

Diru dirrunni 5 doobbiicho lendanni

Hansannihu; 2007 M.D meu doobbiichi heeranno?

Diro	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Doobbiicho	26	31	36	41	46	51

Konni daafira 2004 M.D 51 doobbiichi paarkete giddo hee’ranno.

Rosiishsha 6D

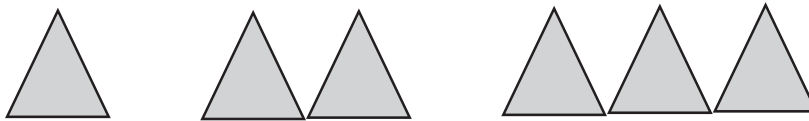
1. Mittu umi dirimi rosi mini dancha millimo kifilete giddo assitanno rosaanora lamala lamalatenni baraarsha aanno. 1ki lamalara 3 rosaanora uyii,2ki lamalara 5 rosaanora uyii,3ki lamalara 7 rosaanora uyironna 4ki lamalara 9 rosaanora uyiirro,tenne ha’rinsho garinni suffino lamalara ha’runsiro 8ki lamalara me’’e rosaanora baraarsha aanno?
2. Mittu suqete daddalaanchi Itophiyu daddalu baankera 1ki aganira 100 birra, 2ki aganira 300 birra, 3ki aganira 500 birranna 4ki aganira700 birra suuqiro, tenne ha’rinsho garinni aantino agannano harunse suuqiro 6ki aganira mageeshshi birra suuqi’ranno?

Fooliishsho leete xaphishsha.

- ▶ Kiironna babbaxxitino suude afidhino misilla dirantino ha'rinsho gara la'atenni aanne dira dandiinanni.
- ▶ Leddanni hadhanno ha'rinsho/dira yineemmoti taalo kiiron woy misile leddanni hadhanno yaate.

Lawishsha

- a) 2, 4, 6, 8, 10 ... Tini kiironn lame-lame leddanni hadhanno ha'rinsho/diraati.
- b)

Tini misile mitte mitte misile leddanni hadhanno diraati.

- ▶ Marro higgannonna leddanni hadhanno dirammete ha'rinsho kirootenni yaa hatti kiiron qolte dagganno woy leddanni dagganno kirooti yaate.

Lawishsha

- a) 44, 44, 44, 44, Tini kiiron 44 marro marro higge dagganno kirooti yinanni.
- b) 10, 12, 14, 16, Tini kiiron lame-lame leddanni hadhanno kirooti yaate.

Xaphishshu Rosiishsha

1. Aane noo dira buuxxine fano darga wonshi

- a)   _____, _____,
- b) 2, 4, 6, _____, _____, _____, _____ 14, _____, _____, _____
- c) 3, 6, 9, 3, 6, 9 _____, _____, 9, _____, _____, _____
- d)   _____, _____,

2. Aante noo xa'mora kubbitanni leddanni hadhanno diramme woy marro higganni hadhanno dirammete ha'rinsho la'anni wonshi.

3. Konni woroonni noo kiir kirote dirammete ha'rinsho la'anni fano baycho wonshi

- a) 5, 12, 7, 5, 12, 7, _____, _____; _____
- b) 4, 6, 9, 12, 4, 6, 9, 12, _____, _____; _____
- c) 3467, 3467, 346 _____, _____, _____
- d) 6, 9, 18, 19, 6, 9, 18, 19, _____, _____; _____

4. Konni woroonni noo kiir la'e

100, 200, 300, 400, 500,.....

- a) Aleenni noo kiir meunni kubbitanni hadhanno?
- b) Aleenni uynoonni kiirora 9ki kirote miila me'e ikkitanno?

5. Aante noo shae kirote diramme ha'rinsho la'ini gedensanni fano baycho wonshe

Kirote milla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Milla	15	30	45	60	75	90	105	?	?	?

6. Mitte fayyimmate urrinsha HIV/ADIS mundeete buuxo 1kki lamalara 3 mannira, 2ki lamalara 5 mannira, 3ki lamalara 8 mannira ,4ki lamalara 12 mannira buuxo assituronna aantano lamala giddo noo barrubba tenne garinni harunsituro lamalate giddo 7ki barara meu mannira buuxo assitanno?

FOOLIISHSHO

7

TAJETE AMADOOSHSHE

Hexxo

- Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:
- ▶ Taje gamba assanna qineessa
 - ▶ Taje kaima assatenni shota misilete giraafe loosa.
 - ▶ Misilete giraafe barru-barru heeshsho giddo horoonsira

Bitima

Lame kifilera taje gamba assa, misilete giraafe la’atenni taje kifillate badanna uduunne horoonsi’ratenni taje qineessa rossinoonni. Xa kayinni tenne fooliishshora taje gamba assanna qineessa, shota misilete giraafe loosa, giraafete tiro aana giraafete misile barru barru hoshsho aana horoonsi’nanni gara rossinanni.

7.1

Taje gamba assa, qineessanna shota
giraafe loosa

7.1.1 Taje gamba assanna qineessa

Sa’u kifilera taje gamba assinanni gara rossinoonni. Xa kayinni tenne cinaancho amadora taje gamba assinanni garanna qineessinanni gara rossinanni.

Gaamote loosi

1. Kifile’ne jaalla roore baxxanno rosu dana xa’mitinanni taje gamba asse?

Lawishsha

Sase kifilera 42 rosaano no. Tenne rosaano giddo mageeshshi rosaano babbaxitino laalo baxxannoro gamba assinoonni taje garinni awukaato 9 rosaano, muuze 11 rosaano, hoophe 6 rosaano nna paappayya 8 rosaano baxxanno. Uynoonni taje garinni hiikkonne laalote dana roore rosaano baxxanno? Shiima rosaano baxxanno laalo dani hiikkonneeti?

Tiro

Tenne kifilera noo rosaano baxxanno laalote dana aante noo shae giddo worroonni.

Laalote dana	Batinye
Awukaato	9
Muuze	11
Mango	8
Hoophe	6
Paappaayya	8
Xaphooma	42

Tenne taje garinni roore rosaano muuze baxxanno. Kiitotenni 11 rosaano muuze baxxanno.

Shiima rosaano baxxanno laalo hoophete. Korkaatuno Uynoonni taje garinni shiima rosaano kirotenni 6 rosaano calla baxxanno daafiraati.

Rosiishsha 7A

2. Kifile'ne giddo noo rosaano kiirtine me''e seennu rosaano nooronna me''e labballu rosaano nooro taje borreesse?
3. Lame kifile rosaano giddo 10 rosaano paappaayyu juuse, 8 rosaano anaanaasete juuse, 11 rosaano mangote juuse, 12 rosaano awukaatote juuse doodhituro xaphoomunni rosaanote kiir me''ete? Roore rosaano baxxanno juusete dani hiikkonneeti? Shiima rosaano baxxanno juusete dani hiikkonneeti?
4. Daraartu sase kifile rosaanchooti, umi woggara shallaggote rosi danira 90, Ingilizete Afii rosira 87, Sidaamu Afii rosira 92, Q/sayinse rosira 91, Amaaru Afii rosira 87 nna Mannimmate Guunte rosira 86 afidhuro. Daraartu, hiikkunni rosu danira jawa guma afidhino? Hiikkuy rosu danira shiima guma afidhino? Rossino rosi dani me''eho?
5. Rosi'ne mine sase kifilera meu waalchi nooro baddinihu gedensaani mittu mittu waalchira noo rosaano giddonni me''e seennu rosaanonna meu labballu rosaano umi woggara kifilete giddo 1-10 geeshsha deerra fultinoro taje gamba assitine rosiisaanchi'nera leellishshe?

7.1.2 Shota misile giraafete loosa

Sa'u kifilera misilete giraafe la''atenni taje bandanni gara rossinoonni .Xa kayiinni tenne cinaancho rosu amadora shota misilete taje giraafete loonsanni gara rossinanni.

Wo'naalsha 7.1

- » Mitte maxaafu suuqe Qawaadu barra 12, Qawaallanku barra 18, Deelu barra 30 nna Dikkote barra 24 maxaafa hirtino. Tenne taje horoosdhine shota misilete giraafe loose? (Mitte misile 6 maxaaffa riqibbanno gede assitine horoossidhe.)

Qaagiishsha:

- ▶ Shota misile giraafenni mitte ikkito leellishate balanxe taje gamba assanna qineessa hasiissanno.
- ▶ Misilete giraafe halaalu ikkito shota doogonni xawinsanni
- ▶ Mitte misilete giraafe babbaxxitino amado (geeshsha) noonsare riqibbara dandiitanno.

Lawishsha:

mitte misile sase, lee, tonne woy roorrericho riqibbara dandiitanno.

Lawishsha:

Sase kifile rosaanowiinni gamba assinoonni taje rosaano baxxanno sagaleta dana leellishshanno. Tenne taje garinni waasa baxxannori 6 rosaano, buddeena baxxannori 4 rosaano, badala baxxannori 10 rosaanonna hayxe baxxannori 8 rosaano ikkitanno.

Tenne taje misilete giraafenni leellinshiro aane noo gara ikkitanna mitte misile lame rosaano riqibbanno.

Sagaleta dana	Rosaanote batinye
Waasa	
Buddeena	
Badala	
Hayxe	

Rosiishsha 7B

- 1. Waaxo waaxo ikkitine mitto birra 40 higgine ale qoltine tugge. Afidhi-noonni taje borreessitine shota misilete giraafenni xawisse?
- 2. Mitte laalo hirranni suuqera 30 burtukaane, 36 muuze, 42 mangonna 48 loome no.Tenne taje horoosidhine shota misilete giraafe loose?(mitte misile 6 richo riqibbanno gedde assitine horoosidhe)'

7.2

Misilete giraafe tiro aa, nabbawanna xawisa

Sa’u cinaancho rosu amadora shota misile giraafete loonsanni gara rossinoonni. Xa kayinni misilete Uynoonni giraafe nabbawanna xawisa woy giraafete tiro aa rossinanni.

Wo’naalsha: 7.2

Konni woroonni shiqqino misilete giraafe waaxo waaxo ikkitine hasaabbine xa’mo dawarre . Giraafe mittu woradi giddo noo 5tu qachira assinoonni haqqu kiiro leellishshanno. (Mitte haqqichote misile 150 haqqicho riqibbanno.)

Qachu su’ma	Haqqete kiiro
Qacha 1	
Qacha 2	
Qacha 3	

Qacha 4	
Qacha 5	

- a) Qacha 2ho me’’e haqqicho no?
- b) Ontunku qachi giddo shiima haqqe noo qachi hiikkonneeti? Meu haqqi no?
- c) Ontukku qachi giddo batinye haqqe noo qachi hiikkonneeti?
- d) Taalo haqqu batinyi noonsa qachubba hiikkoreeti?
- e) Xaphoomunni ontunku olliira noo haqqe batinyi me’’eho?

Qaagiishsha:

► Misilete giraafe uyne xa’minanni xa’mo dawarate,

» Balanxe misilete giraafe may ikkito kultannoro marro marro qolle nabbambe huwata hasiissanno.

» Mitte misile mereero riqibbannore seekke buuxa hasiissanno.

» Jeefote xa’minoonni xa’mora dawaro garunni aa hasiissanno.

Lawishsha:

Konni woroonni noo misilete giraafe mitto birra saantenniha 30 hinge ale qolle tunge afi’nanni taje leellishshanno. Mitte misile onte doobbiichu misile woy bikkaanchu musile riqibbanno.

Misilete dana	Afi’noonni guma
Doobbiichu misile	
Bikkaanchu misile	

- a) Ale qolle tunge afi’noonni doobbiichu misile me’’ete?
- b) Bikkaanchu misile me’’e hinge afi’noonni?
- c) Batinye hinge afi’noonni misile hiittenneeti?

Tiro

- a) Mitte misile 5 doobbiichu misile amaddino. Lama doobbiichu misile 10 doobbiichu misile amaddino. Konni daafira 10 doobbiichu misile amaddino
- b) 20 hinge afi’noonni. Korqaatuno mitte bikkaanchu misile onte riqibbanno daafiraati. Togo yaano $5 \times 4 = 20$ ikkanno.
- c) Bikkaanchu misileeti.

Lawishsha-2

Aantete noo misile aana worroonni taje rosaano rosu mininni kayisse mininsa geeshsha noo xeertinyeeti. Tenne misile nabbabbanni me’’e rosaano mageeshshi xeertinye hadhe rosu minira daggannoro borreesse. (mitte misile 2 rosaano riqibbanno).

Xeertinye	Rosaanote batinye
1 kiilo meetire woroonni	
1 kiilo meetire	
2 kiilo meetire	

- a) Me’’e rosaano 1 kiilo métier woroonni mininsanni rosu mini geeshsha hadhanno?
- b) Me’’e rosaano 1 kiilo meetire mininsanni rosu mini geeshsha hadhanno?
- c) Me’’e rosaano 2 kiilo meetire mininsanni rosu mini geeshsha hadhanno?
- d) Xaphoomunni me’’e rosaanowiinni taje gamba assinoonni?

Tiro

a)

1 kiilo meetire woroonni mininsanni rosu mini geeshsha hadhanno rosaano $8 \times 2 = 16$. Korqaatuno, mitte misile 2 rosaano riqibbanno.

b)

1 kiilo meetire hadhanno rasaano $7 \times 2 = 14$ rosaano

c)

2 kiilo meetire hadhe rosu mine dagganno rosaano $6 \times 2 = 12$ rosaano.

d)

Xaphoomunni rosaanote batinyi $= 16 + 14 + 12$
 $= 42$ rosaano

Rosiishsha 7C

1.

Mitte fayyimmate uurrinsha giddu koroonu vayrese buuxo assinoonni. Tenne assinoonni buuxo giddonni amadamino manni Sanyote barra 80 , Maakisanyo 120, Roowe 100, Hamuse 60nna Arbe 80 koroonu vayre-senni amadamino.Tenne taje horoosidhe misilete giraafenni xawisse. Mitte misile 10 manna riqibbanno garinni misilete giraafe loosse
2.

Mittu rosi mine noo rosaano baxxanno godo’le dana xa’minoonni. Angate kaase 250, lekkate kaase 200 rosaanonna teenise 100 rosaano baxxannota borreessinoonni. Mitte misile 25 rosaano riqibbanno garinni misilete giraafe loose.

3.

Mitte mittimmate loosi uurrinsha shoolu barrinni millasira madaabbara hirte beekkino. Aante noo misilete giraafe beenkoonni madaabbari batinye leellishshanno. (mitte misile 50 kuntaala riqibbanno).

Barruwate su’ma	Kuntaallate kiiri
Sanyo	
Maakisanyo	

Roowe	
Hamuse	

- a) Batinye kuntaala madabbara may barra beenki? Me’’e kuntaala beenki?
- b) Sanyote barra me’’e kuntaala madaabbara beenki?
- c) 150 kuntaala madaabbara may barra beenki?
- d) Shiima kuntaala madaabbara may barra beenki? Me’’e kuntaala beenki
- e) Maakisanyote barra me’’e kuntaala madaabbara beenki?

Fooliishsho Lamalate Xaphishsha

- ▶ Misilete giraafe loosate balanxe taje gamba assanna qineessa hasiis-sanno.
- ▶ Misilete giraafe adda ikkito shota doogonni huwantanni gede assitanno.
- ▶ Misilete giraafe misile mitto babbaxxino batinye (geeshsha) riqibbara dandiitanno.
- ▶ Balanxe misilete giraafe may ikkito kultannoro buuxa.
- ▶ Mitte misile riqibbanno batinyi kiirro afa hasiissanno.
- ▶ Jeefote xa’minoonna xa’mora dawaro garunni aa hasiissanno.

Xaphishshu Rosiishsha

1. Aante noo gati kaashshonna laalote dana seekkitine la’inihu gedensanni gaamote shae loosse.

Mango	Muuze	Awukaato
Dinnicha	Salaaxa	Shunkurta
Pappaayya	Loome	Zaytoone
Timaattime	Kaaroote	Qosxa
Hoophe	Xaaxamino shanna	Shaana

2. Kifilete giddo noo rosaano diro labballonna seenne baddine rosaanote

taje gamba asse?

3. Sase kifile rosaano giddo rosaanote hojja amaddino taje aante noo misile aana worroonni. (Mitte misile 4 rosaano riqibbanno)

Rosaanote hojja	Rosaanote batinye
1 m nna 30 sm	
1m nna 31sm kayse 1 m nna 40 sm	
1m nna 41 sm kayse 1m nna 50 sm	

- a) 1m nna 30 sm hojja afidhino rosaano batinye
 - b) 1m nna 31 sm kayse 1m nna 40 sm geeshsha hojja afidhino rosaano.
 - c) 1m nna 40 sm kayse 1m nna 50 sm geeshsha hojja afidhino rosaano batinye.
 - d) Xaphoomu rosaanote kiir me’’ete?
4. Mitte kifile giddo noo rosaano kiir 40 ikkitanna, 8 rosaano muuze nna 12 rosaano mango baxxanno, gattinori awukaato baxxannoreeti.Tenne xa’mo misilete giraafenni xawisi. (mitte misile 4 rosaano riqibbanno)
5. Mitte fayyimmate uurrinsha giddo assinoonni babbaxxitino xissote buuxo giddonni shekkeerete xissonni 40 manna , koroonu xissonni 60 manna, afaliitu xissonni 20 mannanna tayfoodete xissonni kayinni 30 manni amadamiro
- a) Tenne taje horoonsidhe misilete giraafenni xawisi.(mitte misile 10 manna riqibbanno gede assi.)
 - b) Assinoonni buuxonni jawu manni amadaminohu hiittee xissonniiti?
 - c) Shiimu manni amadaminohu hiittee xissonniiti?

FOOLIISHSHO

8

JIOMEETIRETE MISILLA

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ Isilayide, kamballonna dowaa xawissa.
- ▶ Saymeetire ikkitinoreenna ikkitinnokki jiomeetirete misilla bada.
- ▶ Lamu ragi jiomeetirete misilla midaaddansa kiirro garinni su'mansa xawissa
- ▶ Sasu ragi jiomeetirete misillanna akatansa bada

Bitima

Lame kifilera lamu ragi suudi misilla loosanna jiomeetirete misille danu danunni wora rossinoonni. Xa kayinni tenne kifilera isilayde kamballonna dowa, midaadda woy saymeetire ikkitinnoreenna ikkitinnokki jiomeetirete misillanna jiomeetirete misilla midaaddansa batinyi garinni su'mansa xawisa rossinanni.

8.1 Isilayide, kamballonna dowaa

Wo'naalsha 8.1

Waaxo waaxo ikkine loonsani looso

Konni woroonni lame lame noo misilla offollonsa gari badooshsh maatiro hasaabbe

a.

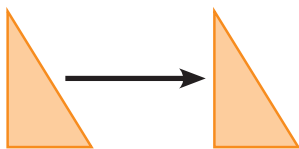
b.

c.

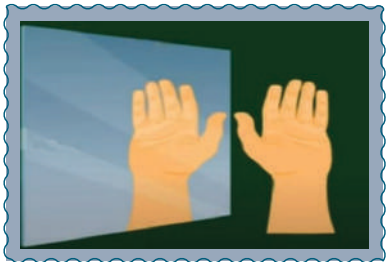
A) **Isilayde:** yaa mitturichi suude soorrikkinni shirri assate woy mittoricho suude soorrikkinni suwashshu xuruuri aana shirri assate.

Lawishsha :

B) **Kamballo:** yaa mitturichi umisi suude soorrikkinni umosi hincilaallote xuruuri aana leellishate.

Lawishsha:

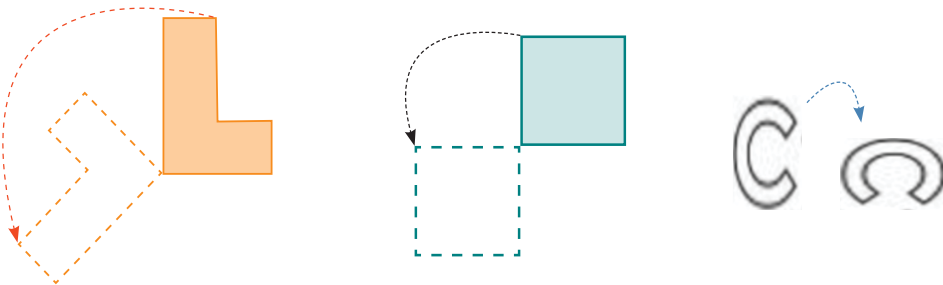
Miturichi umisi suude soorrikkinni haawiittote woy uurrinshu suwashshu xuruuri aana leellisha dandiinanni .

C) **Dowaa:** yaa mitturichi suudi mitte bixxille aana bayichinni bayicho wirri assiniro dowaaate yinanni.

Mitturichi suude soorrikkinni qiniitinni gurara woy guranni qiniitira qolle wirri assa dandiinanni.

Lawishsha:

Rosiishsha 8A

Konni woroonni noo misilla la'anni isilayde, kamballonna dowaa yitanni dawari

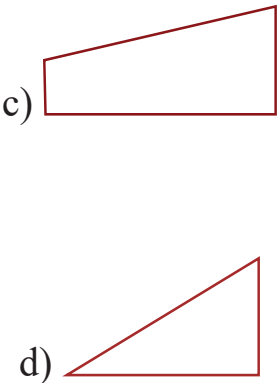
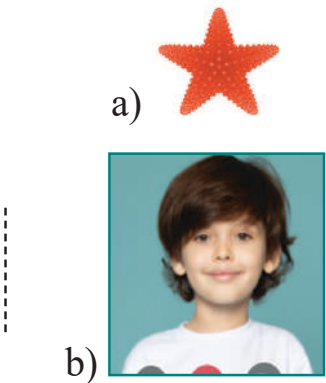
8.2 Saymetireнна saymetire ikkinokkire

Sa’u yannara isilayde, kamballonna dowa babbaxxino lawishshinninna misiletenni rossinoonni. Xa kayinni saymeetireнна saymeetire ikkinokkire bandanni gara rossinanni.

Wo’naalsha 8.2

Waaxo waaxo ikkine loonsanni looso

Konni woroonni noo misilla taalowa beenkiro beehama dandiitannoronna dandiitannokkiro hasaabbine badde.

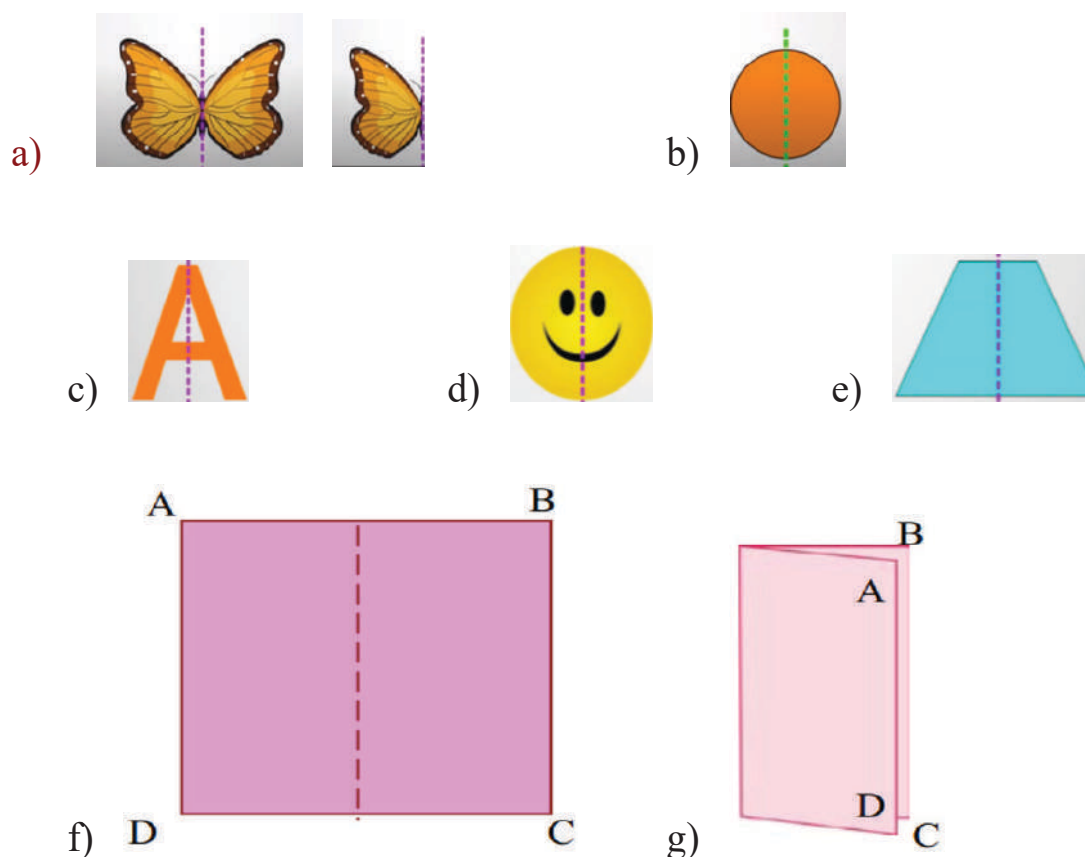

Qaagiishsha:

- ▶ Mitturichi eramme lame taalo woy mimmito lawannorichi suudenna geeshsha afi'rinoha ikka dandiro saymeetirete yinanni.
- ▶ Mitturichi misile saymeetire ikkitanno woy di'ikkitanno yaa dandiineemmohu misilete mereeroho hincilaallote xuruura darre lame taalo woy mimmito lawannoricho ikkitanno woy ikkitannokkita buunxummorooti.

Lawishsha 1

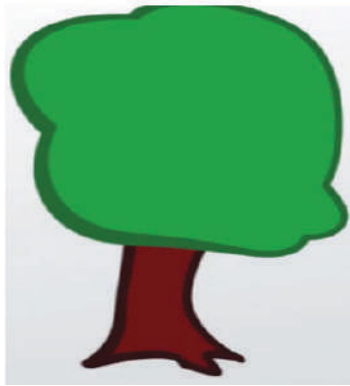
Konni worooni noo misilla saymeetire ikkatannoreeti. Korkaatuno taashshine beenkeenna taalo geeshshanna suude afidhino misilla fula dandiitannohuraati.

Lawishsha 2

Konni woroonni noo misilla saymeetire ikkitannokkireeti. Korkaatuno taashshine beeha dandiineemmokki daafiranna mimmito labbanno misilla fula dandiitannokki daafiraati.

a)

b)

Qaagiishsha:

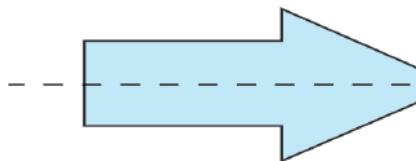
- ▶ Mittu hedote xuruuri mittoricho taalowa beehannoha ikkiro hakkonne xuruura saymeetirete xuruura yinanni.
- ▶ Saymeetirete xuruuri mitte misile hawiittotenni, uurrinshuni woy dyagoonaalete tayse sa''a dandaanno.

Lawishsha

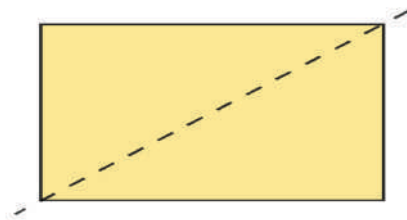
1. Misile uurrinshunni tayse sa''anno saymeetirete xuruura

2. Misile hawittote tayse sa''anno sameetirete xuruura

3. Misile diyagoonale tayse sa''anno syameetirete xuruura

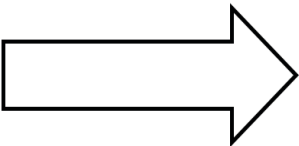
Rosiishsha 8B

1. konni woroonni noo misilla saymeetirete woy disaymeetirete yitanni borreessi

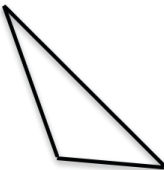
a)

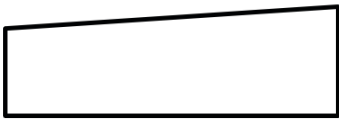
b)

c)

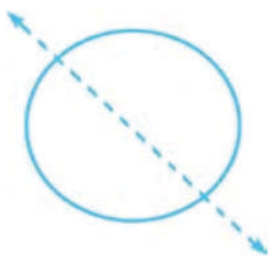

d)

2. Konni woroonni noo misilla dare saino xuruuri saymeetirete xuruura ikkanno woy di'ikanno yitanni dawari

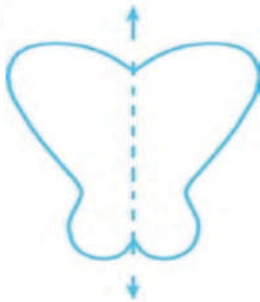
a)

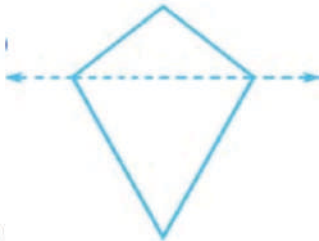
b)

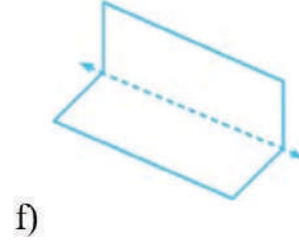
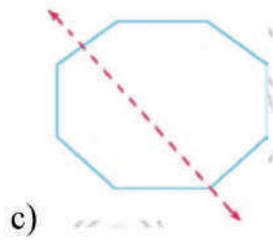

d)

e)

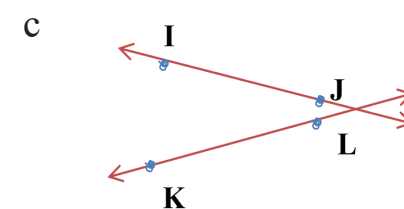
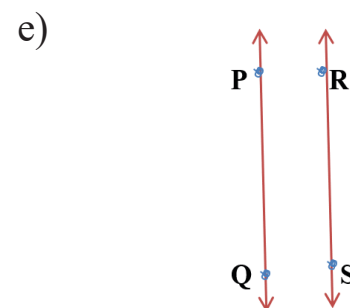
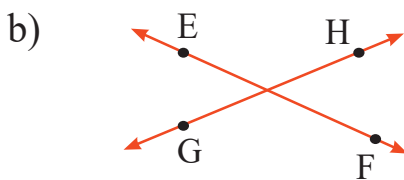
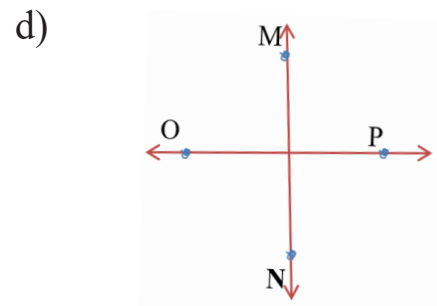
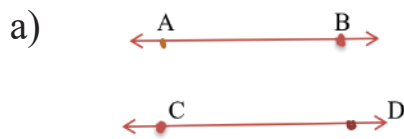

8.3 Mimmito tayse sa'anno xuruura, addeennanna hossoota xuruurra

Lame kifilera bixxille, bixxille su'minanni gara, suwashsho xuruurra su'minanni gara rossinoonni. Tenne rosu amadora mimmito tayse sa'anno xuruura, addeennanna hossoota xuruura rossinanni

Gaamote loosoo

Konni woroonni noo xuruura la'atenni woroonni noo xa'mo dawarre.

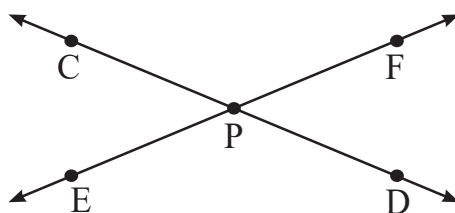

1. Addeenna ikkitino xuruurra hiikkoreeti?
2. Mimmito tayse sa'anno xuruuri hiikkonneeti?
3. Hossoota ikkitinno waaxo xuruurra hiikkoreeti?

Qaagiishsha:

- ▶ Gutu bixxille afidhino lame suwadda xuruurra mimmito tayise sa'anno xuruurra yinanni
- ▶ Mimmito tayse sa'annokki lame suwadda xuruura addeenna xuruurra yinanni
- ▶ Mimmito tayisse sa'anno lame suwadda xuruurra mittu woleho hossicha ikkiro hossoota xuruurra yinanni.

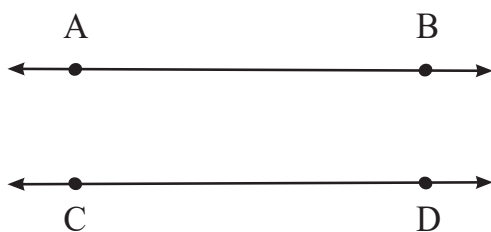
Lawishsha

1.

- » Aleenni noo suwadda xuruurra ($\overleftrightarrow{CD}$ nna $\overleftrightarrow{EF}$ gutu bixxille P afidhino. Konni daafira lamanka xuruurra mimmito tayisse sa'anno xuruurra yinanni

2.

- » Aleenni noo xuruurra $\overleftrightarrow{AB}$ nna $\overleftrightarrow{CD}$ gutu bixxille dinonsa. Yaano mimmito tayissano xuruurra di''ikkitino. Konni daafira addeenna xuruurra yinanni.

3.

- » Aleenni noo xuruurra $\overleftrightarrow{PQ}$ nna $\overleftrightarrow{RS}$ hossoota xuruurra yinanni.

Rosiishsha 8C

1. Sase babbaxxitino addeennu xuruurira me''e gutu bixxille noonsa

- a) Aleenni noo misilenni lame waaxo addeenna ikkitanno xuruurra su'mi
- b) Aleenni noo misilenni hossoota xuruurra ikka su'mi
- c) Aleenni noo misilenni mimmito taayise sa'ano xuruurra su'mi

8.4

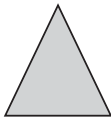
Jiometirete misilla Midaaddansa batinyi garinni su'manna xawisa

Lame kiflera jiometirete misilla midaaddansa kiirro garinni xawisa rossinoonni. Hanni rossinoonni roso qaagate kaa'lanno'ne gede konni woroonni noo wo'naalsha wo'naalle.

Wo'naalsha 8.3

Woroonni noo misilla la'ine su'mansa wonshi

1.

_____ midaado yinanni
2.

_____ midaado yiananni

8.4.1 Sasi midaadu misilla su'manna midaddansa seendilli garinni babbada

Lame kiflera sasi midaadu misile daafira rossinoonni. Xa kayinni sasi midaadu misilla su'manna midaaddansa seendilli garinni babbada rossinanni.

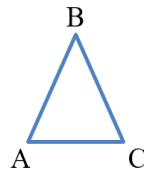
Sasi midaadu misile yaa sasunkku midaadi mimmitu ledi xaadinnaha ikkana sase dhaaddote bixxile afidhino. Sasi midaadu misilla midaaddansa seendilli garinni sasewa beenkanni.

A. Sasi midaadu misilla su'manna xawisa

Lame kiflera misilete suude midaaddansa batinye la'nanni bandanni gara rossinoonni. Xa kayinni sasi midaadu misile midaaddansa garinni su'minanni gara rossinanni.

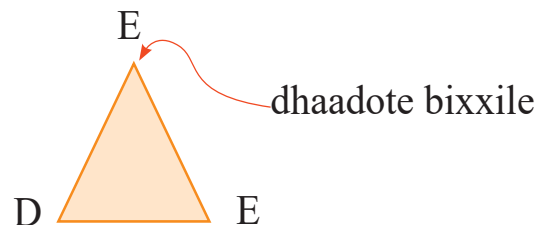
Wo'naalsha 8.4

Woroonni noo misile la'anni misilete su'manna midaaddase borreessi.

Lawishsha 1

Aante noo misile noo misile sasi midaadu misileeti

- » Tenne sasi midaadu misile sasi midaado $\triangle DEF$ yine woshshinanni
- » Alenni noo misilete su'ma haransine borreessiniro $\triangle DEF$ yinanni.
- » “ $\triangle$ ” Kuni malaati sasi midaado xawisanno malaateeti.
- » $\overline{DE}$, $\overline{DE}$ nna $\overline{FD}$ sasi midaadu DEF midaaddaati.
- » Buuroonnihu sasi midaadu $\triangle DEF$ albaati
- » Lamu midaadi mare xaadannowa dhaaddo bixxille yineemmo
- » Tenne sasi midaadu misilera 3 dhaaddote bixxile noose.

B) Sasi midaadu misilla dana midaaddansa seendilli garinni

Sasi midaadu misilla midaaddansa seendille la'nanni sasewa bada dandineemmo.

1. Sasi taalo sasi midaado
2. Lami taalo sasi midaado
3. Taalimaweelo sasi midaado

1. Sasi taalo sasi midaado

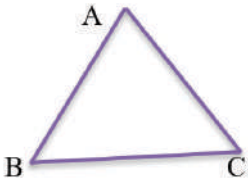
Sasi taalo sasi midaado yineemmohu sasunku midaadise seendilli taalo ikkino sasi midaadu misileeti

Lawishsha

Aante noo misile sasi taalo sasi midaadi misileeti.

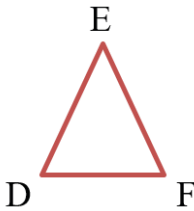
Tenne misilera sasunku midaadise seendilli taaloho.

Yaano $\overline{AB} = \overline{BC} = \overline{CA}$ ikkitanno.

2. Lami taalo sasi midaado

- » Lami taalo sasi midaadi misile yineemmohu lamu midaadi seendilli taalo ikkino sasi midaadu misileeti.

Tenne misilera midaadu $\overline{DE} = \overline{EF}$ ikkitanno.

3. Taalimaweelo sasi midaado

- » Mitte sasi midaadu misilera sasunku midaadi seendilli babbax-innoha ikkiro taalimaweelo sasi midaadu misile yinanni.

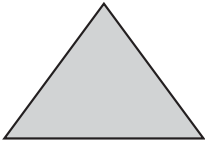
Tenne misilera sasunku midaadi seendilli babbax-innoho.

Yaano $\overline{AB}$, $\overline{BC}$, nna $\overline{CA}$ seendilli babbaxxi-innoho

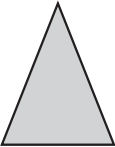
Rosiishsha 8D

1. Konni woroonni noo sasi midaadu misile midaadinsa garinni sasi taalo sasi midaado, lami taalo sasi midaadonna taalimaweelo sasi midaado yitanni borreessi

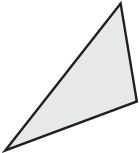
a)

b)

c)

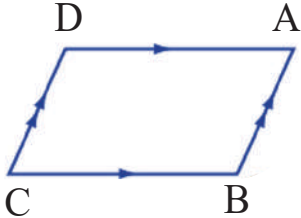
2. Qarqari’nera leellannore woraqata, kirittaase woy xaawula horoonsidhe
- a) Sasi taalu sasi midaadi suude afidhino modele loosse rosisaanchikkira leellishshi
 - b) Lami taalu sasi midaadi suude afidhino modele loosse rosiisaanchikkira leellishi
 - c) Taalimaweelo sasi midaadi suude afidhino modele loosse rosiisaanchikkira leellishi

8.4.2 *Rekitaangile, kaare, paraleelograamenna tiraapizeeme*

Tenne fooliishshora 8.3 cinaancho rosu amadora addeenna, hossichanna mimmito tayissanno xuruurire rossinoonni. Xa kayinni kuriuu xuruurra xaadinse loonsanni shooli midaadu misillanna akkattansa rossinanni .

Shooli midaadu misillanna akkattansa

Paraleloogiraame

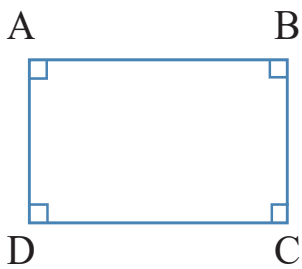
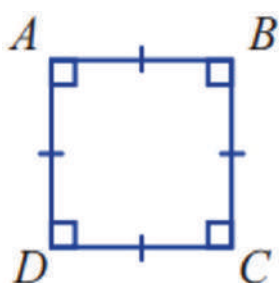
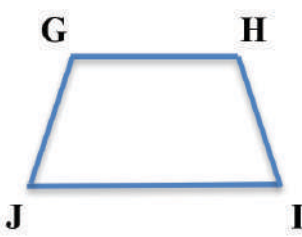

Guraanni no misile shooli-midaadoho yinanni. Shoole midaadda noose. Insano $\overline{AB}$, $\overline{BC}$, $\overline{CD}$, $\overline{DA}$.

$\overline{AB}$, $\overline{CD}$ mimmitoho alba higgino midaaddaati.

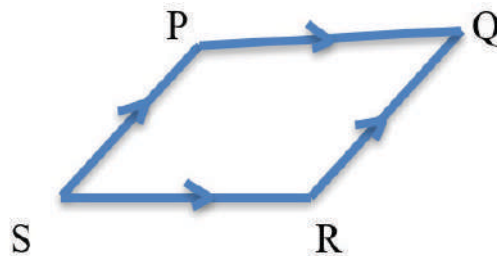
$\overline{AD}$ $\overline{BC}$ mimmitoho alba higgino midaadati.

Shooli midaadu misile lamunku mimmitoho alba higgino waaxo midaada woy xuruurra addeenna ikkituro, konne shooli- midaadu misile paralelogiraamete yinanni.

	paralelogiraame “ABCD” ra $\overline{AB}$, nna $\overline{CD}$ hattono $\overline{AD}$ nna $\overline{BC}$ addeenna ikkansa gobbanni seendilinsanno taaloho. Yaano $\overline{AB} = \overline{CD}$, hattono $\overline{AD} = \overline{BC}$ Paaralelogiraamete 4 dxaadote bixxile noose. Insano “A”, “B”, “C” nna “D” ikkitanno.
Rekitaangle 	Shoolu midaadiri lamu mimmitoho alba higgini addeenna xuruurra wolootu mimmitoho alba higgino waaxo midaada hossimmate tayissanore ikkituro rekitaangile ikkitanno. Tenne rekitaangile, rekitaangile “ABCD” yine woshsha dandiinanni. Rekitaangile “ABCD” ra $\overline{AB}$, nna $\overline{CD}$, $\overline{AD}$ nna $\overline{BC}$ ra hossootaho. Hattono $\overline{AB} = \overline{CD}$ nna $\overline{AD} = \overline{BC}$
Kaare 	Shoolu midaadunniti mimmito alba higgini addeenna xuruurra wollotu waaxo mimmito alba higgino xuruurra hossimmatenni mimmito tayisannore ikkituronna shoolenti midaadda taalo seendille afidhinore ikkituro konne shooli-midaado kaare yinanni. Kaare “ABCD” ra $\overline{AB} = \overline{BC} = \overline{CD} = \overline{DA}$
Tirapizeeme 	Lame gurcho midaada calla mimmitu ledoo addeenna ikkitino shooli midaadu misile tirapizeemete yinanni. Midaadda $\overline{GH}$ nna $\overline{JI}$ Addeennaho. Midaadda $\overline{GI}$ nna $\overline{HI}$ addeenna di”ikkitaanno

Rosiishsha 8E

1. Konni woroonni noo “PQRS” paaraleelogiraame la’atenni, uynonni xa’mo addaho woy xaraho yitanni dawari

- » Paaraleelogiraame “PQRS” rekitaangile ikka dandiitanno
 - » Paaraleelogiraame “PQRS” kaare ikka dandiitanno
 - » $\overline{PQ}$ nna $\overline{SR}$ addeenna xuruurraati.
 - » $\overline{PS}$ nna $\overline{QR}$ hossoota xuruurraati.
 - » $\overline{PS}$ nna $\overline{RQ}$
2. Konni woroonni no rekitaangilete misile la’anni woroonni noo xa’mo dawari

- a) Addeenna ikkitino midaadda badi
 - b) Hossoota ikkitino midaadda badi
 - c) Dhaaddote bixxile borreessi
3. Konni woroonni noo tiraapizeemete misile la’anni. aantino xa’mo dawari.

- a) Addeenna ikkitano xuruurra badi
- b) Dhaadote bixxille borreessi
- c) Tiraapizeemete su’ma su’mi

8.4.3 Doycho/ doychote misile/

Sa’u cinaancho rosu amadora shooli midaadu misillanna akkattansa rossinoonni. Xa kayinni doychote daafira rossinanni.

Wo’naalsha 8.6

Qarqari’nera addi addiri doychote suude afi’rinorichi no? Hanni mitto mitto kiirtanni rosiisaanchikkira kuli.

- » Qarqarinkera doychote suude afidhinori, lawishshaho: saante, qale, w,k,l kiira dandiinanni.

Doychote misile loonsanni woyte saantuwa woraqatu aana worre, mitte mittente saante qooxeessira irsaase’ne woy birre’ne bixxenni doyisse.

Woleno heeqicha, birrenna irsaase horonsi’ne doychote misile dafitarinkera kaysa dandiineemmo. Loonseemo woyte irsaasetenni woraqata seekkine qanse amandummo gedensanni birretenni wiri assinanni ka’nummo bayichi geeshsha iilla hasiissanno. Konni garinni loosantu misile doychote yinanni. Irsaasete birxe qasse uurritu darga doychote mudukki bixxille yinanni.

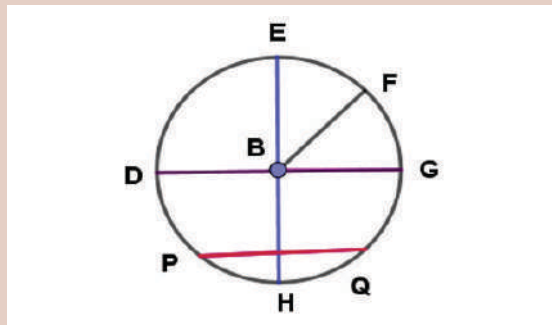

Qaagiishsha:

Mitte doyicho mudukku bixxille “B” ikkituronna bixille “D”, “E”, “F” “G” nna “H” doychote aana noo bixxille ikkituro:

- ▶ Doychote aana noo ay bixxille mudukku bixxillewiinni taalo xeertinye afidhino. Konne xeertinye radiyesete yinanni.
- ▶ Konnira $\overline{BD}$, $\overline{BE}$, $\overline{BF}$, $\overline{BH}$, nna $\overline{BG}$ doychote radiyese yinanni.

- ▶ Mudukku bixxille tayisse sa'ano aye lame doychote aana noo bixxille xaadissanno qurda xuruura diyameetire yinanni. Konni daafira $\overline{DG}$, nna $\overline{EH}$ diyameetireete yinanni. Konni garinni $\overline{DG} = 2 \times \overline{DB} = 2 \times \overline{BG}$ ikkitanno. Koonni daafira diyameetire 'd' ikkituro, radiyeese 'r' ikkituro $d = 2r$
- ▶ Doychote misile su'minannihu doychote mudukkira noo bixxile la'nanniiti. Konni daafira tenne doycha, doycha "B" yinanni.
- ▶ Doychote aana noo aye lame bixxille xaadissanno qurda suwashsho xuruura koorde yinanni. Konnira qurda suwadda xuruura PQ, DG, EH koorde yinanni.

Lawishsha

Mitte doychoti raadiyese 4s.m. ikkituro diyameetire me''e ikkitanno?

Tiro

$$\begin{aligned} d &= 2 (4\text{s.m.}) \\ &= 8\text{s.m.} \end{aligned}$$

Rosiishsha 8F

1. Irsase, birrenna heqicha horoonsidhe mudukku bixxille "O" yite su'mite doychote misile loosse leellishi.
2. Mitte doychoti raadiyeresese 5s.m. ikkituro diyameetire me''e ikkitano?

8.5

Sasu ragi jiimeetirete misilla su'manna akkata

Lame kifilera sasuragi misilla daafira rossinoonni. Xa kayinni sasuragi misilla su'manna akkatansa rossinanni.

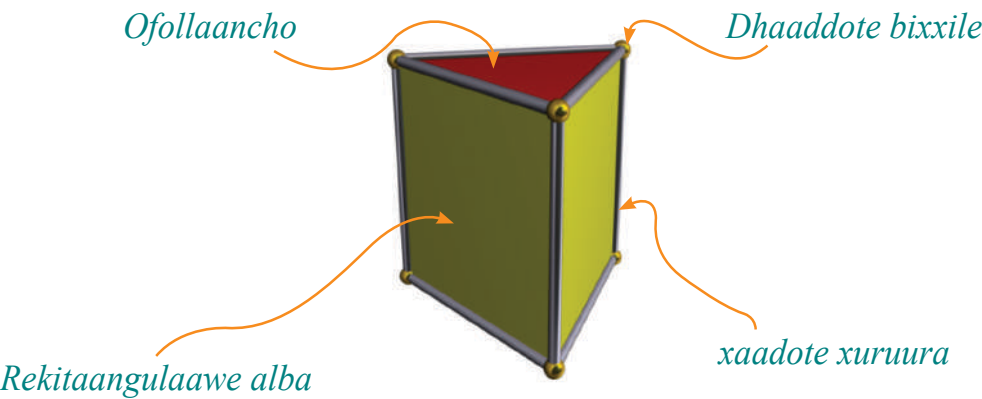
Pirizimenna silindere

Pirizime yaa lame addeennanna taalo ofollaanchoo afidhinota ikkitesu'minnihu kayinni ofollaanchise garinni sasi midaadame pirizime, rekitaangulaawe pirizime w.k.l yine su'minanni. Ofollaanchoseno aliidi ofollaanchonna woriidiha ofollaanchoo yinanni.

A. Sasi midaadaame pirizime

Sasi midaadaame pirizime lame addeennanna taalo ikkitino sasi midaadi ofollancho afidhinote, suudiseno woroonni noo gara ikkanno.

Aleenni noo sasi midaadaame pirizime

- » 2 addeennanna taalo ofollaanchoo (aliidihanna woriidi ofollaanchoo)

- » 6 dhaadote bixxille
- » 5 alba(2 sasi midaadaamonna 3 rekitaangulaawe) alba afidhino.
- » 9 dhaadote xuruura afidhinno

B. Rekitaangulaawe pirizime

Wo'naalsha 8.7

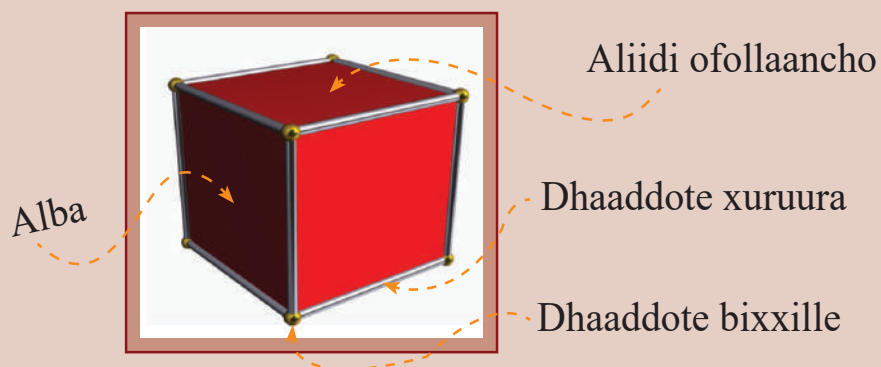
Qarqari'nera addi addiri rekitaangulaawe pirizime suude afirinorichi no? Hanni mitto mitto kiirtanni rosiisaanchikkira kuli.

Qarqarinkera horoonsi'neemmorichi giddo rekitaangulaawe pirizime suude afi'norichi, lawishshaho: kifritete kaartoone, saaxxine, gooraamo saamunna, maxaafa, irsaasete lapise W, K, L.

Qaagiishsha:

- Rekitaangulaawe pirizime lame addeennanna taalo rekitaangilete suude afi'rino ofollaancho afidhino.

Aleenni noo misile rekitaangulaawe pirizime

- » 2 addeenna ofollaanch
- » 6 alba(2 rekitaangulaawe ofollaanch, 4 rekitaangulaawe alba)
- » 8 xaadote bixxile
- » 12 xaadote xuruura afidhino

C. Kuuwe

Wo’naalsha 8.8

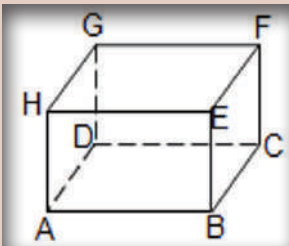
1. Qarqari’nera addi addiri rekitaangulaawe pirizime suude afirinorichi no? hanni mitto mitto kiirtanni rosiisaanchikkira kuli.
2. Kuuwe rekitaangulaawe pirizimenni mayinni baxxitanno?

Qarqarinkera horoonsi’neemmorichi giddo kuuwete suude afi’norichi, lawishshaho: dhaaddote xuruurri seendillinsa taalo ikkino saaxine nna woleno kula dandiinanni.

Qaagiishsha:

Kuuwete yaa dandiineemmohu rekitaangulaawe pirizime ikkite baalanti dhaaddote xuruurra seendilli taalo ikkirooti.

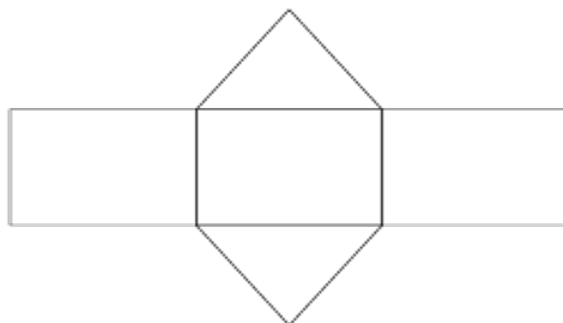
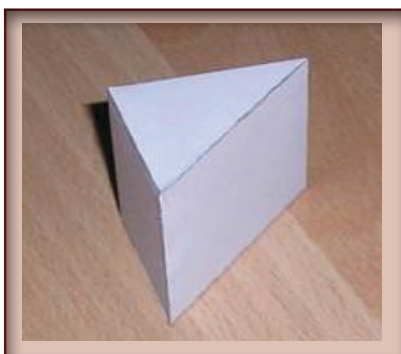
Alenni no kuuwete misile

- » 2 addeenna ofollaancha(rekitaangile GFEH nna DCBA) afidhino
- » 6 alba afidhino(2 ofollaanchonna 4 alba)
- » 8 xaadote bixxille afidhino. Insanno bixxille “A”, “B”, “C”, “D”, “E”, “F”, “G” nna “H”
- » 12 taalo seendille afi’rinnaha dhaaddote xuruurra afidhino

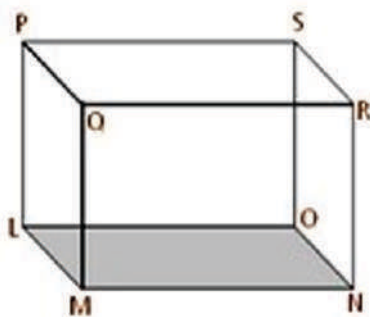
Rosiishsha 8 G

1. Qarqari’nera lellannoricho lawishshaho woraqqata, kiritaase woy xaawula horoonsidhe woroonni lawishshaho loonsonni sasi midaadaame pirizime garinni rekitaangulaawe pirizime modele loossine rosiisaan-chi’nera lellishshe.

Sasi midaadaame pirizime woraqatunni loonsanni gara

2. Konni woroonni leeltano misile la’inihu gedensanni, aantete noo xa’mo dawarre

- a) Addeenna ikkitanno lame offollaanchu uynonni fidaalenni su'mite borreessi
- b) Aleenni noo misilera meu albi noose?
- c) 8 xaadote bixxille uynonni fidalenni su'mite borreessi

D) Silindere

Wo'naalsha 8.9

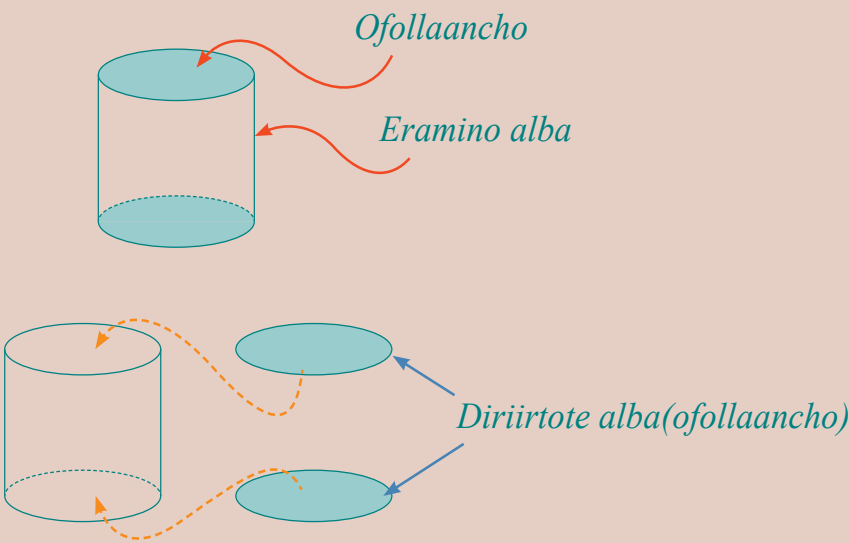
Qarqari'nera addi addiri silinderete suude afi'rinorichi no? Hanni mitto mitto kiirtanni rosiisaanchikkira kulle.

Qarqarinkera horoonsi'neemmorichi giddo silinderete suude afi'norichi, lawishshaho: mite mite waa anganni birciqqo, qalamete xaasa, mite mite kurraaze xaasa, baambu waa sayissanno siwiila, W.K.L kula dandiinanni.

Qaagiishsha:

Silindere lame doycho lawanno ofollaanchu afidhinoha ikkana lamunku ofollaanchi qoldashshu albi ledi xaaddanno

Aleenni no misilera

- » Lamu doychote ofollaanchi noose
- » Lamu diriirtote albi noose
- » 1 qoldaashshu albi noose
- » Xaadote bixxile dinose
- » 2 xaadote xurruurra noose

E. Koone

Qarqarinkera horoonsi’neemmorichi giddo koonete suude afi’rinorichi, lawishshaho:

Wo’naalsha 8.10

Qarqari’nera addi addiri rekitaangulaawe pirizime suude afi’rinorichi no? Hanni mitto mitto kiirtanni rosiisaanchikkira kuli.

Sheekku mini suudi, laamba woy zayte xorshi’rate horoonsi’nanni uduun-nichi, W.K.L kula dandiinanni.

Koonete misile

Qaagiishsha:

Koone sase raga afidhinoricho ikkite mittu doychote ofollaanchinna mitte dhaaddote bixxille afidhino

Aleenni noo koonera

- » Mittu doychote ofollaanchi noose
- » Mittu qoldashshu albi
- » Mitte dhaaddote bixxille noose.

F. Ispeere

Wo’naalsha 8.11

Qarqari’nera addi addiri ispeerete suude afi’rinorichi no? Hanni mitto mitto kiirtanni rosiisaanchikkira kuli.

Qarqarinkera horoonsi’nemorichi giddo ispeerete suude afi’norichi, lawishshaho: kaase, biyye, giloobete modele, burtuakane W.K.L kula dandi-inanni.

Qaagiishsha:

Ispeere sas raga afidhinota ikkite kaasete gedee suudi noose

Aleenni noo misile

- » Mittu qoldashshu albi noose
- » Dhaaddote bixxillenna dhaaddote xuruuri dinose.

Rosiishsha 8

Konni woroonni noo xa'mo addaho woy xaraho yitanni borreessi

- a) Silindere 2 dhaaddote bixxille afidhino
- b) Koone 2 doychote ofollaancha afidhino
- c) Kaase, biyyenna giloobete modele ispeerete suude afidhino
- d) Ispeere mitto dhaaddote bixxillenna dhaaddote xuruura afidhino

Settikki Fooliishsho Xaphishsha

- ▶ Isilaydete yineemmohu mitturichi suude soorikki shirri assine massate woy mittoricho suude soorikki suwashshu xuruuri aana shirri assatenni dargunni darga milli assate.
- ▶ Kamballo yaa mitturichi umisi suude soorikkinni umosi hincilaallote xuruuri aana leellishate
- ▶ Dowaa yaa mitturichi suudi mitte bixxille aana baychinni baycho wirri assiniro dowaate yinanni.
- ▶ Mitturichi suude soorikkinni qiniitinni gurara woy guranni qiniitira qolle wirri assa dandiinanni.
- ▶ Mitturichi eramme lame taalo woy mimmito lawannorichi suudenna geeshsha afirinnoha ikka dandiiro saymeetirete yinanni.
- ▶ Mitturichi misile saymeetire ikkitanno woy di'ikitano yaa dandi-ineemmohu misilete mereeroho hincilaallote xuruura darre lame tallo woy mimmito lawannoricho ikkitano woy ikkitannokkita buunxum-morooti.
- ▶ Gutu bixxille afidhino lame suwadda xuruurra mimmito tayisse sa'anno xuruura yinanni
- ▶ Mimmito tayisse sa'annokki lame suwadda xuruurra addeenna xuruurra yinanni
- ▶ Mimmito tayisse sa'anno lame suwadda xuruurra mittu woleho hossicha ikkiro hossota xuruurra yinanni.
- ▶ Sasi midaadu misile 3 dhaaddote bixxile afidhino.

- ▶ Sasi taalo sasi midaado yineemmohu sasunkku midaadise seendilli taalo ikkino sasi midaadu misileeti
- ▶ Lami taalo sasi midaadi misile yineemmohu lamu midaadi seendilli taalo ikkino sasi midaadu misileeti
- ▶ Mitte sasu midaadu misilera sasunku midaadi seendilli babbaxxinoha ikkiro taalimaweelo sasi midaadu misile yinanni.
- ▶ Shooli midaadu misile lamu mimmitoho alba higgino waaxo midaadda woy xuruurra addeenna ikkituro, konne shooli- midaadu misile Paralel-ogiraameete yinanni.
- ▶ Shoolu midaadiri lamu mimmitoho alba higgino addeenna xuruurra wolootu mimmitoho alba higgino waaxo midaada hossimmate tayis-sanore ikkituro Rekitaangilete yinanni.
- ▶ Shoolu midaadunniti mimmito alba higginnori addeenna xuruurra wolootu waaxo mimmito alba higgino xuruurra hossimmatenni mimmito tayissanno ikkituronna shooleenti midaada taalo seendille afidhinnore ikkituro konne shooli-midaado kaarete yinanni.
- ▶ Lame gurcho midaadda calla mimmitu ledi addeenna ikkitino shooli midaadu misile Tiraapizeemete yinanni
- ▶ Doychote aana noo ayii bixxille mudukku bixxillewinni taalo xeertinye afidhino. Konne xeertinye Radiyeesete yinanni.
- ▶ Mudukku bixxille taayisse sa'ano ayee lame doychote aana noo bixxille xaadissanno qurda xuruura diyameetire yinanni
- ▶ Doychote misile su'minannihu doychote mudukkira noo bixxille la'nanniiti
- ▶ Pirizime yaa lame addeennanna taalo ofollaancha afidhinota ikkita su'minannihu kayinni ofollaanchise garinni sasi midaadaame pirizime, rekitaangulaawe pirizime w.k.l yine su'minanni. Ofollaanchoseno aliidi ofollaanchonna woriidi ofollaancha yinanni.
- ▶ Sasi midaadaame pirizime lame addeennanna taalo ikkitinno sasi midaadi ofollaancha afidhino

- ▶ Rekitaangulaawe pirizime lame addeennanna taalo rekitaangilete suude afi'rino ofollaancha afidhino
- ▶ Kuuwete yaa dandiineenmohu rekitaangulaawe pirizime ikkite baallanti dhaaddote xuruuri seendilli taalo ikkirooti
- ▶ Silindere lame doycha lawanno ofollaancha afidhinoha ikkana lamunku ofollaanchi qoldashshu albi ledi xaaddanno
- ▶ Koone sase raga afidhinoricho ikkite mittu doychote ofollaanchinna mittu dhaaddote bixxille afidhino
- ▶ Ispeere sase raga afidhinota ikkite kaasete gedee suudi noose

Xaphishshu rosiishsha

- A) Konni woroonni noo xa'mo addaho woy xaraho yitanni dawari.
1. Mitturichi umisi suude soorrikinni haawiittote woy uurrinshu suwashshu xuruuri aana leellisha dandiinanni
 2. Mitturicho suude soorrikinni qiniitinni gurara woy guranni qiniitira qolle wirri assiniro dowaate yineemo.
 3. Mitturichi eramme lame taalo woy mimmito lawannokkirichi suudenna geeshsha afiriha ikkironno saymetirete yaa dandinanni.
 4. Saymetirete xuruuri mitte misile hawiittotenni, uurrinshuninna diyagonalete tayse sa'a dandaanno
 5. Gutu bixxille afidhino lame suwadda xuruurra mimmito tayisse sa'annoha calla ikkiro hossoota xuruurra ikka dandiitanno.
 6. Taalimaweelo sasi midaado yineemmohu sase taalo seendille afirino midaadda afidhinnotaati.
 7. Baallanti paraleelogiraame tirapizeeme ikka dandiitanno
 8. Ballanti kaare rekitaangile ikka dandiitanno.
 9. Sasi midaadaame pirizime 6 alba afidhino
 10. Koonete mittu doychote ofollaanchi noose

- B)** Konni woroonni no xa'mora taalo dawaro doori.
1. Misilete mereeroho hincilaallote xuruura darre lame taallo woy mimmito lawannoricho ikkita'no misile _____yinanni.
 - a) Isilaaydete
 - b) Dowaate
 - c) Kamballote
 - d) Saymeetirete
 2. Mimmito tayisse sa'annokki lame suwadda xuruurra _____ yinanni
 - a) Suwadda xuruurra
 - b) Hossoota xuruurra
 - c) Addeenna xuruurra
 - d) Gutu bixxille noonsa xuruura
 3. Lame taalo seendille afidhino sasi midaadu misile _____yinanni.
 - a) Sasi taalo sasi midaado
 - b) Taalimaweelo sasi midaado
 - c) Lami taalo sasi midaado
 - d) Dawaro dino
 4. Shoolu midaadunniti mimmito alba higgiori addeenna xuruurra wollotu waaxo mimmito alba higgino xuruurra hossimmatenni mimmito tayis-sannore ikkituronna shoolenti midaadda taalo seendille afidhinore ikkituro konne shooli-midaado _____ yinanni
 - a) Kaare
 - b) Tirapizeme
 - c) Paraleelogiraame
 - d) Rekitaangile
 5. Doychote aana noo aye lame bixxille xaadissanno qurda suwashsho xuruura _____ yinanni
 - a) Radiyeese
 - b) Koorde
 - c) Diyameetire
 - d) Mudukku bixxile

6. Konni woroonni noo dorshi giddo rekitaangulaawe pirizime daafira halaale ikinokkihu
 - a) 2 addeenna ofollaancha afidhino
 - b) 6 alba(2 rekitaangulaawe ofollaancha, 4 rekitaangulaawe alba) afidhino
 - c) 8 xaadote bixxille afidhino
 - d) 9 xaadote xuruura afidhinno
7. Mitto doychote ofollaancha calla afidhinnoti hittenneeti?
 - a) Koone
 - b) Ispeere
 - c) Sasi midaadaame pirizime
 - d) Silindere
8. Qarqarinkera horoonsi'neemmorichi giddo silinderete suude afi'norichi hikkuriiti?
 - a) Mite mite waa anganni birciqqo
 - b) Mite mite qalamete xaasa
 - c) Baambu waa sayissano siwila
 - d) Baalunku dawarote

BIKKAANO

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ Seendille, qelpheephonna amadooshshu bikkote dana bada.
- ▶ Seendille, qelpheephonna amadooshshu garu bikkote booso bada.
- ▶ Bikkate garu bikkote booso horoonsi'ra.
- ▶ Boosuwa mitte boosonna wole booso widira soorra.
- ▶ Seendille, qelpheephonna amadooshshe barru-barru heeshsho giddo horoonsiratenni qaalu pirobileemma tira.

Bitima

Lame kifilera seendille meetiretenninna senti meetiretanni bikka, mittu dani boosuwa ikkitino seendille bikko ledanna xeisa, qelpheepho giraametenninna kilo giraametanni bikka, mittu dani qelpheepho bikko ledanna xeisa, amadooshshe liitiretenninna mili liitiretanni bikkanna mittu dani boosuwa ikkitino amadooshshu bikko ledanna xeisa rossinoonni.

Xa kayinni seendille milimeetiretenni (mm), sentimeetiretenni (sm) nna kiilo meetiretenni (km) bikka, mittu dani boosuwa ikkitino seendillu bikko ledanna xeisa, qelpheepho mili giraamete (mg), giraamete (g), kiilo giraamete (kg) nna kuntaalunni bikka, mittu dani boosuwa ikkitino qelpheephote bikko ledanna xeisa, amadooshshe mili liitirete (ml), liitirete (l) nna gaaloonete bikkanna mittu dani boosuwa ikkitino amadooshshu bikko ledanna xeisa rossinanni

9.1

Seendille mili meetirete (mm), senti meetirete (sm), meetirete (m) nna kiilo meetirete (km) bikka

Sa'u kifilera seendille seentimeetiretenni nna meetiretenni bikka rossinoonni. Xa kayinni seendille milimeetirete, seentimeetire, meetiretenninna kiilo-meetiretenni bikka rossinanni.

Seendille bikkate horonsi'nemmo budunna yannate uduune

Seendille bikkate horonsi'nemo uduune lamewa beeha dandineemo. Insanno budunna yannanniha yine.

Gaamote loosu

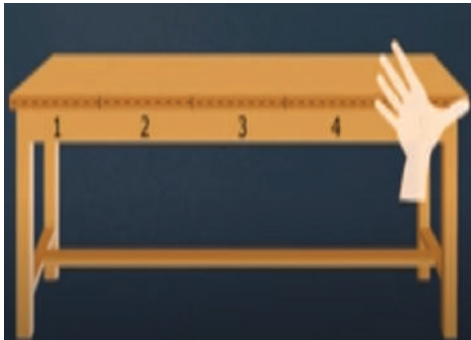
Bi'rre yannara ikko woy xa yannara noore seendille bikkate horonsi'nemmo budunna yannate uduunne kulle?

A. Seendille bikkate horonsi'nemo budu uduune

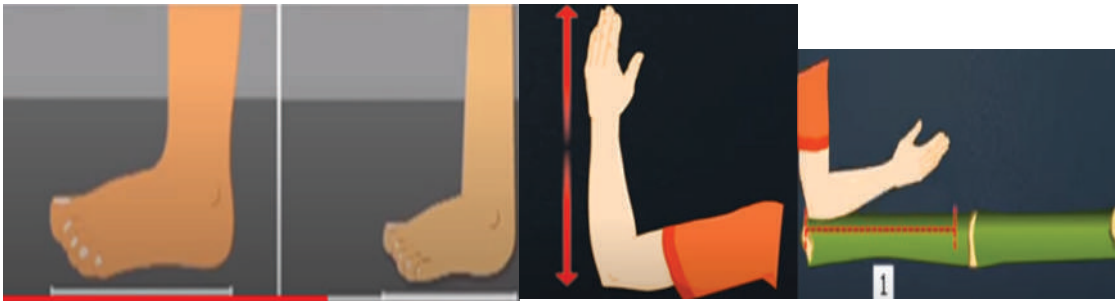
Qarqarinkera seendille bikkate horonsi'nemmo budu uduuni lawishshaho: taako, haruma, ciggille, qaafo, siiwonna w.k.l.

Taakko

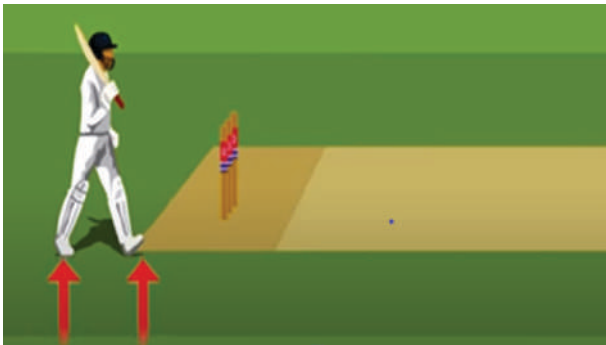

4 qubbicho

Ha'ruma

Cigille

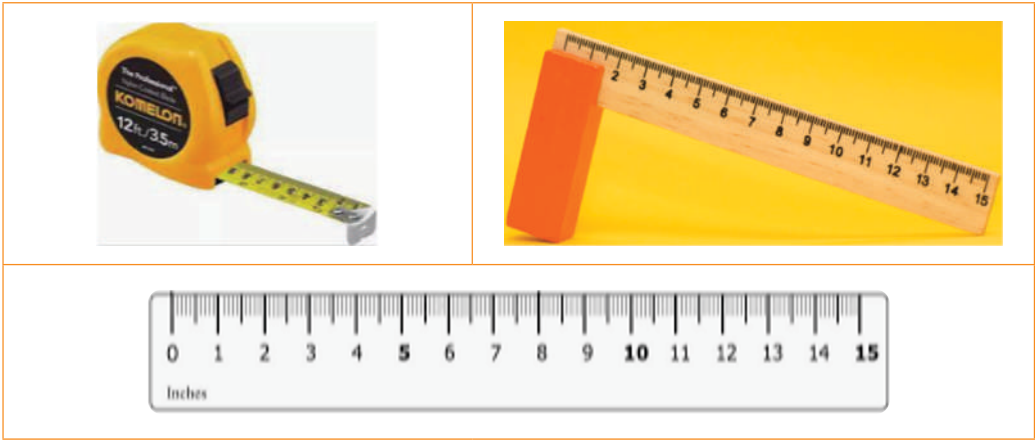
Qaafu

siiwo w.k.l

B. Seendille bikkate horonsi’nemmo yannate udunne

Qarqarinkera seendille bikkate horoonsi’neemmo yannate uduunne boode konni worooni

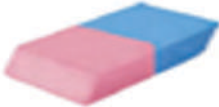
Wo’naalsha; 9.1:

Waaxo-waaxo ikkine loonsanni loos

- 1. Masimara horonsidhine ofoollitinonni xarapheezi hojjanna seendille bikke
Me’’e meetire? Me’’e seenti meetireнна milli-meetire ikkanoro la’e?
- 2. Kolishshu saaleedi godowanna hojja bikkinanni bikkaancho kulle?

Lawishsha :

- 1. Irsaasete, laaphisetenna biirete seendille bikkate horoonsi’neemmo bikkaanchi maati?

		
Irsaase	Laaphise	Biiire

2. Hawaasi Quchuminni kayse Alatti Wondi Quchumi geeshsha noo xeertinye mayinni bikkinanni?

Tiro

1. Irsaasete, laaphisete woy biirete seendille bikkate horoon-si’neemmo bikkaano seenti meetiretenna mili meetirete.

Aleenni misilete aana leeltanno irsaase seendille 8 seenti meetireeti.

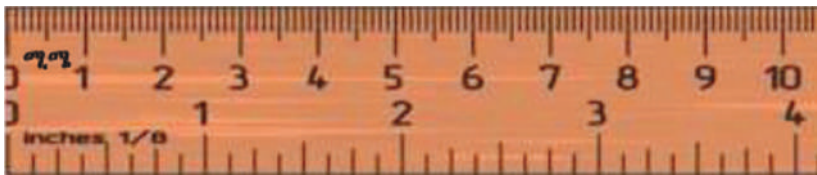
Aleenni misilete aana leeltanno laaphise seendilli 5 seenti meetireeti.

2. Hawaasi quchuminni kayise Alati Wondi Quchumi geeshsha noo xeertinye bikkate kiilo-meetire horoonsi’nanni.

Qaagiishsha:

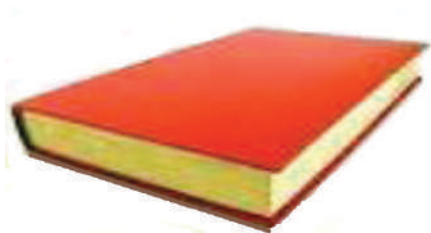
► Meetireenna senti meetire mereerima seendille afi’rinoricho bikkate nna shiima seendile afi’rinoricho bikkate kayinni mili meetire horoon-si’neemmo.

Masimaru aana aleenni nooti seendille mili meetireteninna senti meetire-tenni bikkate kaa’litanno.

Lawishshaho:

- » Lowo qoola afi’rino maxaafi du’milli seendille afirate mili meetire horonsi’nemo

- Meetire haranchunni ‘m’ yine borreessinanni, senti meetire haranchunni ‘sm’ ikkitanna mili meetire haranchunni kayinni ‘mm’ assine borreessinanni.

- » Jawa seendille afi’rinoricho bikkate kiilo meetirete horoon-sinemmo. Haranchunni ‘km’ yine borreessinemmo.
- » Seendillu bikkaano mereero noo fiixoomi konni woroonni nooha lawanno.

$$1 \text{ s.m} = 10 \text{ m.m}$$

$$1 \text{ m} = 100 \text{ s.m}$$

$$1 \text{ k.m} = 1000 \text{ m}$$

Gaamote looso 2

1. Konni woroonni noo xa’ mora garu seendillu bikkaano boosuwa horoon-siratenni fano darga wonshi?
 - a) 12 s.m = _____ m.m
 - b) 34 m = _____ .m
 - c) 9 k.m = _____ m

Lawishsha ;

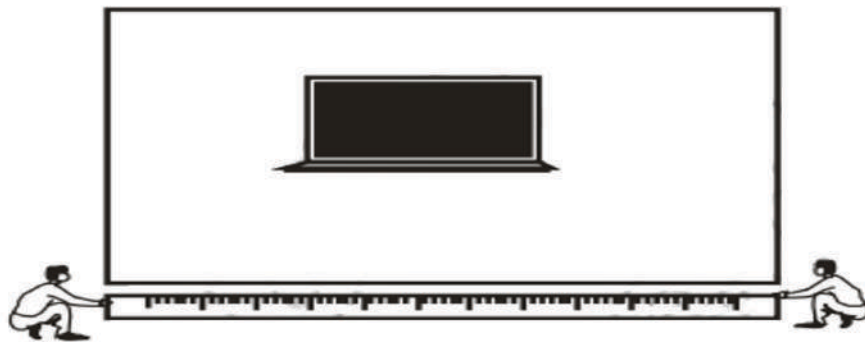
- a) 30 s.m, mili meetirete widira qolte soorri.
- b) 7m, seenti meetirete widira qolte soorri.
- c) 10 k.m, meetirete widira qolte soorri.

Tiro

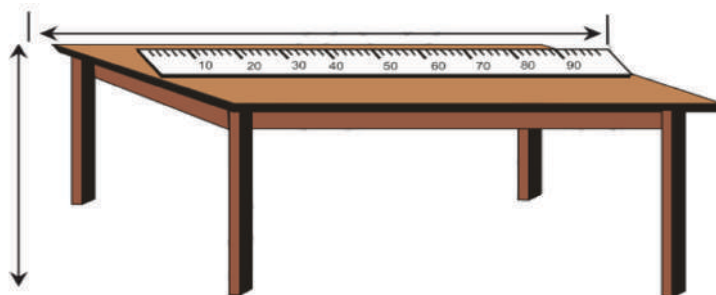
- a) $30 \text{ s.m} = 30 \times 10 \text{ m.m} = 300 \text{ m.m}$
 b) $7 \text{ m} = 7 \times 100 \text{ s.m} = 700 \text{ s.m}$
 c) $10 \text{ k.m} = 10 \times 1000 \text{ m} = 10000 \text{ m}$

Rosiishsha 9A

1. Kifile'ne seendilli maageeshsha ikkanno?

2. Woroonni misilete no xarapheezi seendilli 90 s.m. ikkiro, seendillisi hojjasinni lame ero ikkiro xarapheezu hojja me''ete?

3. Hawaasi Quchuminni kayse Daayye Quchumi geeshsha noo xeertinye mayinni bikkinanni?
 4. Aante noore k.m uynoonnita meetirete (m) widira, meetire senti meetirete widiranna senti-meetire mili meetirete booso widira qolte soorri.

- a. 20 k.m b. 29 k.m c. 24 s.m d. 38

5. Masimarakki horoonsidhe shaete giddo borreessinnoniri seendille bikkitinne borreesse

A,k	Bikkinaniri	Seendille
1	Xarapheeze seendille	
2	Shallago'ne maxaafi seendile	
3	Dafitari'ne seendille	
4	Jaali'ne hojja	

9.2

Mittu dani boosuwa ikkitino seendilli bikko ledanna xeisa

Sa’u kifilera mittu dani boosuwa ikkitino seendilli bikko (seenti meetirena meetire) ledanna xeisa rossinoonni. Xa kayinni tenne kifilera mittu dani boosuwa ikkitino seendilli bikko (mili meetire, seenti meetire, meetirena kiilo-meetire) ledanna xeisa rossinanni.

Wo’naalsha 9.2

Konni woroonni noo xa’mo dawari.

- a) 5m + 6m

b) 7m + 10m
- c) 15 s.m – 8 s.m

d) 20 k.m + 12k.m

Lawishsha

1. Aante noo xa’mo ledi
- a) 200 m.m + 250 m.m

b) 380 m + 210 m
2. Aante noo xa’mo xeisi
- a) 35k.m – 5 k.m

b) 580 m.m – 400 m.m

Tiro

1.

- a) $200 \text{ m.m} + 250 \text{ m.m} = 450 \text{ m.m}$, korkaatuno mittu dani booso lendanni woyte kiirro lende bikkaanote booso mitte calla borreessinanni.
- b) $380 \text{ m} + 210 \text{ m} = 590 \text{ m}$

2.

- a) $35 \text{ k.m} - 5 \text{ k.m} = 30 \text{ k.m}$, korkaatuno mittu dani booso xeinsanni woyte kiirro xeinse bikkaanote booso mitte calla borreessinanni.
- b) $580 \text{ m.m} - 400 \text{ m.m} = 180 \text{ m.m}$

Rosiishsha 9B

1. Ladawe dikkotenni 20 meetire ikkitanno siiwo hidhitu. Hidhitino siiwo giddonni 4 meetire murte siito usurturo, Ladawera me”e meetire siiwo gattuse?
2. Dureette sase kifile rosaancho ikkitana mininsanni kayisse rosu mini geeshsha 200 meetireeti. Konni daafira dureete rosu hadhe minensa marro daate xaphoomunni mageeshshi seendille hadhino?

3. Aante noo kiirro shallagi;

a) 230 k.m – 35 k.m

c) 130 s.m – 110 s.m

b) 300 m + 40 m

d) 550 k.m + 620 k.m

9.3

Qelpheepho mili-giraamete, giraamete, kilo-giraametenna kuntaalunni bikka

Sa’u kifilera qelpheepho giraametenninna kiilo giraametenni bikka rossinoonni. Xa kayinni tenne kifilera qelpheepho mili giraamete, giraamete, kilo giraamete nna kuntaalunni bikka rossinanni.

Gaamote looso

1. Rosaano, umi’ne qelpheepho marichinni bikkinanniro hasaabbine dawaro’ne rosiisaanchi’nera ku’le.
2. Shallagote maxaafi’ne qelpheepho bikko mageeshsha ikkitannoro hedde? Hiitte bikko boosonna bikkinanni?

Lawishsha;

1. Shure maccate wodhitino culka bikkinanni bikkaancho mayinanni?
2. Rosi’ne mini lekkate kaase nna angate kaase qelpheepho mayinni bikkinanniro rosiisaanchi’nera kulle?
3. Mittu uduunichi qelpheepho bikkate kaa’lanno yannatenna budu uduunicho kulle. Kultini uduunnichinni hiissine bikkinanni?

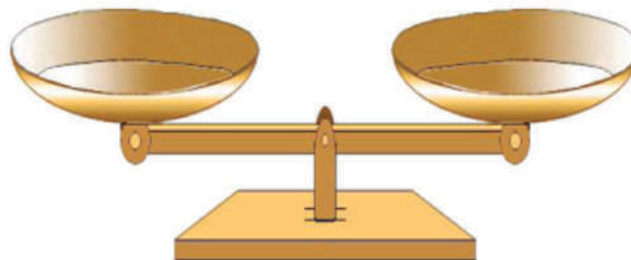
Tiro

1. Shure maccate wodhitino culka bikkinanni bikkaanchi giraamete nna mili –giraamete yinanni. Korkaatuno shotaricho bikkote horoonsi’neemmo bikkaanooti.
2. Lekkatenna angae kaase qelpheepho bikkate horoonsi’neemmohu giraamete.
3. Babbaxxino uduunicho bikkate budunna yannate uduunnicho horonnsi’neemmo.

Yannate uduunni hoogiro budunni mannu babbaxxinno uduunne bikkate horoonsiranno. Lawishshaho: jooge woy xaasa, angatenni noosi ayirrinye bikkanna w.k.l horoonsi'nanni.

Yannate udduunni giddo qelpheepho bikkate mizaana horoonsi'neemmo. Mittirichi noosi qelpheepho bikkate kaa'lanonke uduunnichooti. Mizaana horoonsi'ne mittu uduunnichi qelpheepho bikkineemmo woyte mitte mizaanu sayne aana bikka hassi'nanni uduunnichonna wole sayne aana anfoonni qelpheepho bikko woratenni bikkinanni.

Qaagiishsha

- ▶ Qelpheephote yaa mitturichi noosi ayirrinyeeti.
- ▶ Mili-giraamenna giraame shota qelpheepho bikkinanni bikkote uduunnichooti yaate.
- ▶ Kiilo-giraamenna kuntaalu jawa ayirrinye afidhino qelpheepho bikkinanni bikkote uduunnichooti.
- ▶ Qelpheephote bikkaano booso fiixoomme konni woroonni noo garinno xainsanni.

$$1\text{g} = 1000\text{ m.g}$$

$$1\text{k.g} = 1000\text{g}$$

$$1\text{kuntaali} = 100\text{k.g}$$

Lawishsha;

1. Aante noore kiilo giraametenni giraamete widira soorri?

a) 6 k.g

b) 8 k.g

2. Lame kuntaala kiilo giraamete widira qolte soorri?

1.

a) $6\text{k.g} = 6 \times 1000\text{ g}$
 $= 6000\text{ g}$

Tiro b) $8\text{kg} = 8 \times 10000\text{ g}$
 $= 8000\text{ g}$

2. $2\text{ kuntaali} = 2 \times 100\text{ k.g}$
 $= 200\text{ k.g}$

9.4

Mittu dani boosuwa ikkitino qelpheephote bikko ledanna xeisa

Sa'u kifilera mittu dani boosuwa ikkitino qelpheepho bikko (giraamenna kiilo giraame) ledanna xeisa rossinoonni. Xa kayinni tenne kifilera mittu dani boosuwa ikkitino qelpheepho bikko (mili giraame, giraame, kiilo giraamenna kuntaala) ledanna xeisa rossinanni.

Wo’naalshsha 9.4

- 1. Bashanqe qelpheepho 37 k.g ikkituronna Dangiso qelpheepho Bashanqe qelpheephonni 2 k.g roorturo, Dangiso qelpheepho me “e ikkitanno?
- 2. Dangiite 3k.g maxine suuqete hidhitu.Tenne maxine aaninni jaalasera 1k.g uyturo isera me”e kiilo giraame maxine gattanno?

Lawishsha

Konni woroonni noo xa’mo shallagi

- a) 395 m.g + 36 m.g
- b) 800 g – 400 g
- c) 7 kuntaala + 3 kuntaala
- d) 280 k.g – 48 k.g

Tiro

- a) $395\text{ m.g} + 36\text{ m.g} = 431\text{ m.g}$ ikkanno. Korkaatuno lame mittu dani qelpheepho lendanni woyte kiironsa lende boosonsa bikkaancho mitte calla worranni.
- b) $800\text{g} - 400\text{g} = 400\text{g}$ ikkanno. Korkaatuno lame mittu dani qelpheepho xeinsanni woyite kiironsa xeinse boosonsa bikkaancho mitte calla worranni.
- c) $7\text{ kuntaala} + 3\text{ kuntaala} = 10\text{ kuntaala}.$
- d) $280\text{k.g} - 48\text{ k.g} = 232\text{ k.g}$

Rosiishsha 9C

- 1. Shallagote maxaafinna Ingilizete maxaafi giddo roore qelpheepho afi’nohu hiikkonneeti ?
- 2. Doorsiiso mannimmate guunte rosiisaanchooti. Mitte hige qiniiticho anganni 15k.g nna guracho anganni 10 k.g kincho kaysiro, mitteenni Doorsiiso me”e k.g kincho kaysanno?

3. Konni woroonni mittu dani booso afidhino bikkammaano ledi.

- a) 982g+18g
- b) 673m.g + 820 m.g
- c) 57k.g + 46 k.g
- d) 16 kuntaala +26 kuntaala

4. Konni woroonni mittu dani booso afidhino bikkamaano xeisi.

- a) 246k.g - 127k.g
- b) 488g - 380g
- c) 370ku - 250ku.
- d) 800mg -780m.g

5. Aante noore shiimiidi qelpheephote booso widira qolte soorri

- a. 20 kuntaala
- b. 10 k.g
- c. 100g

9.5 Amadooshe mili litirete (ml), litire (l) nna gaaloonete bikka

Sa'u kifilera amadooshe litiretinninna mili litirenni bikka rossinoonni. Xa kayinni amadooshe litirenni, mili litirenni nna gaaloonetenni bikka rossinanni.

Wo'naalsha 9.5

1. Mine'ne waa, adonna malawo mayinni bikkinanniro hasaabbine rosiisaanch, nera kulle?
2. Fayyimmate urrinshara xissamino qaaquullira uynanni shoroppe mayinni bikkinanni hayikkinsanniro hasabbine bikkote booso kulle?

Lawishsha:

1. Aante noori gidido du'namaano ikkitinore badde

Waa

Buna

Ado

Haqqicho

kincho

Tiro

1. Aleenni noori giddo du’namannori waa, bunanna adote du’namannokkiri giddo haqqichonna kinchoho

2. Mine’ne addi addi du’namaano amadate horoonsidhinanni uduunni giddo qaagginannire rosiisaanchi’nera kulle.

» Addi addi du’namaano amadate horoonsi’neemmo uduunni giddo boodu konni woroonni noreeti.

Xaasa

Jooge

Kubbaaya

Siine

9.6

Mittu dani boosuwa ikkitino amadooshshu bikko ledanna xeisa

Sa’u kifilera mittu amadooshshu bikko boosuwa (litireнна mili litire) ledanna xeisa rossinoonni. Xa kayinni mittu dani boosuwa ikkitino amadooshshu bikko boosuwa (mili litire, litireнна gaaloone) ledanna xeisa rossinanni.

Wo’naalsha 9.6

Aante noore mittu dani boosuwa shallagi

- a) 20L+55L

b) 180ML+608ML
- c) 1002L – 541L

d) 782ML – 525ML

Lawishsha : konni woroonni noo mittu dani boosuwa shallagi

1. 89L+122L
2. 905ML-379ML

Tiro

1. $89L + 122L = 211L$ ikkitanno. Korkaatuno lame mittu dani amadooshshu booso lendanni woyte kiironsa lende boosonsa bikkaancho mitte calla worranni.
2. $905ML - 379ML = 529ML$ ikkitanno. Korkaatuno lame mittu dani amadooshshu booso xeinsanni woyte kiironsa mimmitu-winni xeinse boosonsa bikkaancho mitte calla worranni.

Qaagiishsha

- ▶ Du'namaanote geeshshi shiima ikkiro bikkate horoonsi'neemmo bikkaanchi booso mili litire ikkitanno.
- ▶ Litirenni mili litirete fiixoomenna badooshshe xawinsanni woyte
 - » $1L = 1000ML$
 - » Mili litire litirete widira qollanni woyte uyinoonni mili litire 1000-ho beenkanni.
 - » Litire mili litirete widira qollanni woyte uyinoonni litire 1000 nni batinsanni.

Lawishshaho:

1. Fayyimmate uurrinsha xissamino mannira xaggicho uytanohu sirinju aana borreessantino mili litire la'ateniti.

2. Litiretenni bikkate horoonsi'neemo uduunni mereero xarmuse, haylaandenna jooge horoonsiira dandineemmo.

Rosiishsha :9D

1. Aante noo litire mili litirete litirete widira soorri
 - a. 2 L
 - b. 4L
 - c. 6L
 - d. 9L
2. 5000 mili litire me''e litire ikkitanno?
3. Konni woroonni noo xa'mo $<$, $>$ woy = yaano malaatta horoonsidhe dawari.
 - a) 3L _____ 250ML
 - b) 500ML _____ 5L
 - c) 4L _____ 4000ML
4. Dawassi lamalate giddo 21 litire waa agate, 15 litire waa biso hayishshirate nna 20 litire uduunne hayishshi'rate horoonsiro, Dawassi lamalate giddo horoonsi'rino way me''e litire ikkanno?
5. Aante noore shallagi:

a) 25L + 15L	c) 65mL - 41mL
b) 50L + 45L	d) 74mL - 44mL

9.7

Seendille, Qelpheephonna amadooshshe amaddino qaalu probleemma

Sa'u cinaanchu rosu amadora mittu dani boosuwa ikkitino amadooshshu bikko ledanna xeisa rossinoonni. Xa kayinni Seendille, Qelpheephonna Amadooshshe qaalu piroleemenni xawisa rossinanni.

Wo'naalsha 9.7 :

Rosi'ne mini noohu lekkate kaase xawi hojja 100 meetireenna godowa 64 meetireeti. Konne lekkate kaase xawo lame higgine doddinanni doytine guddiniro me''e meetire doddini yaate?

Lawishsha

1. Baqqalira 40k.g hayxenna 30 k.g qamade dikko fushshe hiri. Baqqali xaphoomunni me''e k.g gide dikkote fushshe hiri?
2. Mittu sagalet mini lamalate giddu umi barra 10 litire, layinki barra 9 litire, sayikki barra 12 litirena shoollki barra 11 litire ahangonni zayte sagalet qixxawora horoonsi'riro, shoollunku barri giddu mageeshshi litire zayte horoonsi'ranno?
3. Mittu kameeli 1 litire laambinni 10K.M ha'riro, 20 litire laambinni me''e kiilomeetire ha'ranno?

Tiro

1. Uynoonnihu - hayxe 40k.g , qamade 30 k.g
Hansoonnihu- xaphooma Baqqali hirino gidi k.g me''eho?
Konne afirate hayxu waaga +qamadete waaga=xaphooma waaga ikkanno.
$$= 40k.g + 30 k.g$$
$$= 70k.g$$

2. Uyinoonnihu- umi barra10 litire, layinki barra 9 litire, sayikki barra 12litireнна shoolkki barra 11 litire ashangonni zayte Hansoonnihu- shoolunku barri giddo mageeshshi litire zayte horonsiranno?

Konne afi'rate shoolunku barri giddo horoonsi'rino litire lendeemmo. yaano $(10L+9L)+(12L+11L)= 19L+23L=42L$ ikkitanno.

3. Uynoonnihu- 1litire laambinni 10k.m ha'riro, Hansoonnihu- 20 litire laambinni me''e kiilomeetire ha'ranno? Hansoonnire afi'rate $20 \times 10k.m= 200km$ ikkitanno.

Rosiishsha 9E

1. Borojjera 56 meetire ikkitannoti xaaxantino siiwo noosi. Borojje saada usudhate 28 meetire horoonsi'riro gattino siiwo me''e meetire ikkitanno?

2. Shallame qelpheepho 56k.g –ti qaaqqose Dureete qelpheepho 13 k.g Shallamewiinni ajjannoha ikkiro, Dureete qelpheepho me''e ikkitanno?

3. Mittu gambaychi 52L waa amada dandaanno. Taalo amado afidhino shoolu gambayibba me''e litire waa amaddanno?

4. Malawera 28L zayte noose.Tenne zaytese giddonni 13L zayte jaalasera nna 6L rodoosera hirturo, Malawera gatino zayte me''e litireeti?

Fooliishsho Honsete Xaphishsha

- ▶ Harancho seendille afi'rino uduunne bikkate mm horoonsi'nanni.

▶ Mereerima seendille afi'rino uduunnenna seeda xeertinye bikkate senti-meetire meetireнна kilo meetire horoonsi'neemmo.

▶ Seendillu bikkaano booso mereero noo fiixooma

▶ 1s.m=10mm

▶ 1m=100sm

▶ 1k.m=1000m.

- ▶ Mili-giraame, giraame,kilo-giraamenna kuntaalu mittu uduunni qelpheepho bikkate horoonsi'neemmo boosooti.
- ▶ Qelpheephote bikkaano booso mereero noo fiixoomi
- ▶ $1\text{k.g}=1000\text{g}$
- ▶ $1\text{kuntaali}=100\text{k.g}$
- ▶ $1\text{g}=1000\text{mg}$
- ▶ Mitturichi amadooshshe bikkinanni bikkaanchi haa'ra dandaanno geeshsha haa'rinore amadote yinanni.
- ▶ Du'namaanchu geeshshi shiima ikkiro, horoonsi'neemmo bikkaanchu booso mili litire ikkanno.
- ▶ Litiretenna mili litirete mereero noo fiixoomme
- ▶ $1\text{L}=1000\text{ML}$
- ▶ Gaaloone du'namaano bikkinanni bikkaanchooti.

Xaphishshu rosiishsha

1. Aante noore shallagi

a) $20\text{ k.m} + 120\text{ k.m}$	c) $180\text{ s.m} - 86\text{ s.m}$
b) $100\text{ m} - 60\text{m}$	d) $290\text{ m.m} - 72\text{ m.m}$

2. Konni woroonni noo xa'mora seendillu bikkaano booso fiixooma horoonsiratenni dawari.

- a) $5\text{ k.m} = \underline{\hspace{2cm}}\text{ m}$
 b) $33\text{m} = \underline{\hspace{2cm}}\text{ s.m}$
 c) $98\text{s.m} = \underline{\hspace{2cm}}\text{ m.m}$

3. Aante noore qelpheephote bikkaano booso shallagi

- a) $100\text{g} + 10\text{g}$
 b) $88\text{k.g} + 47\text{k.g}$
 c) $199\text{m.g} + 288\text{mg}$

4. Konni woroonni noore du'naamaanote bikkaano booso shallagi.
 - a) 1000m.L + 22m.L
 - b) 77m.L + 34m.L
5. Dangiite lamalate giddo lame maaqqe ado mateesera uytanno. Mitte maaqqe 25L ado amadduro, Dangiite lamalate giddo mateesera me''e litire ado uytanno?
6. Aante noore shiimiidi booso widira qolte soorri.
 - a) 12k.g
 - b) 5 kuntaala
 - c) 9L
 - d) 19 g
7. Rosaanchu Dooyyamo qepheepho 38 k.g, rodoosi La'miitu qelpheepho Dooyyamo qelpheephonni 11 k.g nni ajanno. La'mitu qelpheepho me''e k.g ikkitanno?

FOOLIISHSHO

10

ITOPHIYU WOMAASHSHA

Hexxo

- Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:
- ▶ Addi addi loosu aana hossanni noo Itophiyu womaashshu noottuwa afa.
 - ▶ Mitte womaashshu nootte mitte boosinni wole boosora soorra.
 - ▶ Itophiyu womaashsha barru barru heeshsho aana horoonsi-ra.

Bitima

Lame kifilera Itophiyu womaashsha horoonsi’ratenni woxe ledanna xeisa, dikkirate garanna qaalu pirobileemma tira rossinoonni. Xa kayinni womaashshu booso mitte boosonni wole boosora soorranna barru barru heeshshonke ledoo xaaddanno Itophiyu womaashshu qaalu pirobileemma tira rossinanni.

10.1

Womaashshu booso mitte boosonna wole boosora soorra

10.1.1 Womaashshu booso fiixxoomme

Mini’ne giddo babbaxxitinno Itopiyu womaashsha yaano birrunna saante noottuwa la’inara dandiitinanni. Qoleno addi addi uduunne hidhate horonsidhinara dandiitinanni.Xa kayinni tenne cinaancho rosu amadora womaashshu booso fiixxoome rossinanni.

Gaamote Looso

- 1. Shoolu birrira me”e sumune heedhanno.
- 2. Babbaxxitinno Itopiyu birru nootunna saante xawisse.
 - » Addi addi loosu aana hoossanni noo Itophiyu womaashshi birru noottuwanna saantete misillati. Itophiyu womaashshi birri nootuwa aane nooreti.

Ontu birri noote

Tonnu birri noote

Ontawu birri noote

Xibbu birri noote

Lamu xibbi birri noote

Aante nooti Itophiyu saantuwate misileeti.

Duruure, 5saante, dolche, sumune , shilinge nna 1 birra

Qaagiishsha:

Birru noottuwanna saantete meero noo fiixxooma:

- » 1 lamu xibbi birri nootte = 2 xibbu birri nootte
- » 1 xibbu birri nootte =2 ontaawu birri nootte
- » 1 ontaawu birri nootte =5 tonnu birri nootte
- » 1 tonnu birri nootte = 2 ontu birri nootte
- » ontu birri nootte = 5 mittu birri nootte
- » 1 birr nootte = 2 shilingeeti
- » 1 shilinge = 2 sumuneeti

Lawishsha:-

- a) 1 lamu xibbi birri nootte me’’e ontaawu birri nootte ikkitanno.
- b) 1 ontaawu birri nootte me’’e tonnu birri nootte ikkitanno

Tiro

- a) 1 lamu xibbi birri nootte = 4 ontaawu birri nootte ledo taalo ikkitanno.
- b) 1 ontaawu birri nootte = 5 tonnu birri nootte ledo taalo ikkitanno.

Rosiishsha 10 A

- 1. Konni woroonni noo fano darga wonshe
 - a) 1 lamu xibbi birri = _____ Tonnu birri nootte ikkanno.
 - b) 1 xibbi birri = _____ ontu birri nootte ikkanno.
 - c) 1 xibbi birri = _____ Tonnu birri nootte ikkanno.
 - d) 1 ontaawu birri = _____ ontu birri nootte ikkanno.
 - e) 1 tonnu birri = _____ mittu birri nootte ikkanno.
 - f) 1 ontaawu birri = _____ Tonnu birri nootte ikkanno
- 2. Aane noo fano baycho wonshe.
 - a) 1 lamu xibbi birri = 1 xibbi birri nootte + _____ ontaawu birri nootte.
 - b) 1 xibbi birri = _____ ontaawu birri nootte + 5 tonnu birri nootte.
 - c) 1 ontaawu birri = _____ tonnu birri nootte + 4 ontu birri nootte.
 - d) 1 Tonnu birri = 1 ontu birri nootte + _____ mittu birri nootte.

10.1.2 Womaashshu noottuwa birru/saantete widira soorra.

Sa’u cinaancho rosu amadora babbaxxitinno Itophiyu womaashshu noottuwa mereeronsa noo fiixooma rossinoonni. Xa kayinni womaashshu noottuwa birru woy saantete widira soorra rossinanni.

Wo’naalsha 10.1

Ante noo xa’mo dawari

- a) 2 birri me’’e shilinge ikkanno
- b) 600 duruure me’’e birra ikkitanno.

Qaagiishsha:

- ▶ Birra duruurete widira soorrata uyinoonni birra 100 duruurenni batin-saanni.
- ▶ Duruure birru widira soorrata uyinoonni duurure 100ho beenkanni.
- ▶ Mitte saante onte duruure ledο taalo ikkitanno.

Lawishsha

Konni woroonni noo womaashshu boosuwa shiimidi booso widira qolte soorri.

- a) 2 birri me’’e durrure ikkanno
- b) 100 birri me’’e shilinge ikkanno
- c) 10 birrinna 200 sumune,me’’e sumune ikkitanno.

Tiro

- a) 2 birri = 2 x 100
= 200 duruure ikkanno.
- b) 100 birri = 2 x100 shilige
= 200 shilinge ikkitanno.
- c) 10 birrinna 200 suumune
= 10 x 4 + 200
= 240 suumune ikkitanno

Rosiishsha 10B

- 1. Konni woroonni xa’mo daware.
 - a) 200 birri giddo me’’e 1 xibbu birri nootte no?

- b) 400 birri giddo me’’e ontaawu birri nootte no?
- c) 10 birri giddo me’’e suumune no?

2. Lamu xibbi birri noottera

- a) Me’’u ontaawu birri nootte hedhanno.
- b) Me’’u tonnu birri nootte hedhanno.
- c) Me’’u ontu birri nootte hedhanno.

10.2

Barru barru heeshshonke ledo xaaddanno
Itophiyu womaashshu Qaalu Pirobileeme
tira

Sa’u cinaancho rosu amaadora womaashshu booso mitte boosonna wole boosora soorinanni gara rossinoonni. Xa kayinni barru barru heeshshonke ledo xaaddano Itophiyu womaashshu pirobileemma tira rossinanni.

Wo’naalsha 10.2.

Doorite 100 birrinni furuno, 35 birrinni muuze, 45 birrinni paappaayyanna 25 birrinni mango hidhitu. Doorite xaphoomunni me’e birra fushshitu?

Lawishsha

1. Mitte kiilo sukkaare waagi 40 birrati, mittu dafitari waagi 25 birratinna mitte biire waagi 10 birra ikkiro, xaphoomunni 4 kiilo sukkaare, 5 dafitarinna 2 biire hidhate me’’u birri hasiisanno.?

Tiro

4 kiilo sukkaare waagi = 4 x 40 birra = 160 birra ikkanno

5 dafitaru waagi = 5 x 25 birra = 125 birra ikkanno.

2 biire waagi = 2 x 10 birra = 20 birra ikkano.

Xaphoomunni hasiisanno birri = (160 birra + 125 birra) + 20 birra

=285 birra +20 birra = 305 birra ikkanno.

Konni daafira 315 birri hasiisanno.

2. Dangiite 500 birra amadde dikko fultino. 200 birrinni badalate bullee, 50 birrinni qunqumado shaanna, 25 birrinni awukaatonna 60 birrinni babbaxxitinno qaamatto hidhitu.

- Xaphoomunni me'e birra fushshitu?
- Me'u birri gatisse?

Tiro

Dangiite shoolenka hidhate fushshitino birri

$$(200\text{birra} + 50\text{ birra}) + (25\text{ birra} + 60\text{ birra})$$

$$= 250\text{ birra} + 85\text{ birra}$$

$$= 335\text{ birra}$$

- Xaphomunni fushshitino birri 235 birra ikkanno
- Gatinose birri = noose birrinni – Xaphooma fushshitino birra

$$= 500\text{ birra} - 335\text{ birra}$$

$$= 165\text{ birri gataanose.}$$

Rosiishsha 10 C

- Shoole mimmiti labbano shallagote maxaaffa 400 birrinni hidhitinniro; mittu shallagote maxaaffa waagi me'e birra ikkanno?
- Doyyamo 1000 birra amade quchuma fuli, 400 birrinni oososira uduune, 250 birrinni umisira ko'atte, 150 birrinni qole mini uduune hiiri.
 - Doyyamo xaphoomunni me'e birra fushshi
 - Me'u birri gatisi?
- Mittu saamuni waagi 25 birra ikkiro, 5 saamunna hidhate me'e birri hasiisanno.

Fooliishsho Tonneta Xaphishsha

- ▶ Birrunna saantete noottuwa mereero noo fiixooma.
 - » 1 lamu xibbi birri nootte = 2xibbu birri nootte
 - » 1 xibbu birri nootte = 2 ontaawu birri nootte
 - » 1 ontaawu birri nootte = 5 tonnu birri nootte
 - » 1 tonnu birri nootte = 2 ontu birri nootte
 - » 1 ontu birri nootte = 5 mittu birri nootte
 - » 1 birri note = 2 shilingeti
 - » 1 shilinge = 2 suumuneti
 - » 1saante = 5 duruureeti

Xaphishshu Rosiishsha

1. Konni woroonni noo fano darga wonshi.
 - a) 20 birri giddo _____ shilinge no
 - b) 48 birri giddo _____ duruure ikkanno.
 - c) 9000 duruure _____ birra ikkitanno.
2. Laammiso aganunni 3000 birra batooshshe afi'ranne 1200 birra sagalete, 800 birra minu batooshshira, 100 birra suuqotenna 500 birra babbaxxitinno doogora horoonsirino.
 - a) Laammiso xaphoomunni me'e birra fushshi?
 - b) Me'u birri gatinosi ?
3. Lamu xibbi birri me'e 50 birri nootte ikkanno.
4. Mittu xibbi birri me'e suumune ikkanno.
5. Itophiyu birri noottuwa 5birrinni kayisse 200 xibbi birri nootte geeshsha lendiro xaphoomunni me'e ikkanno.
6. Darartu rosaanchote borreessamete 50 birranna umi woga rosu mini baatosshshira 200 birra baatu. Daraartu mittenni me'e birra fushshitu?

FOOLIISHSHO

11

ITOPHIYU YANNATE BIKKO

Hexxo

Tenne fooliishsho gedensaanni rosaano dandaa noonsahu:

- ▶ Itophiyu yannate bikko saatete aaninni nabbawa.
- ▶ Mitte yannate bikko booso wole yannate bikko booso widira qolle soorra
- ▶ Itophiyu yannate bikko horonsiratenni barru-barru heeshsho giddo leeltanno qaalu pirobileemma tira

Bitima

Lame kifilera yanna saatetenni, bocu saate, bocu- boci saate, saatenna daqiiqa, yanna amadinno qaalu pirobileema tira rossinoonni. Xa kayinni tenne kifilera saate nabbawa, saatenna daqiiqa, Barra, lamala, agannanna diro, shota Itoophiyu barru kiiraanchonna barru barru heeshsho'ne giddo leeltanno qaalu pirobileeme tirranni gara rossinanni.

11.1 Saate nabbawa

Sa’u kifilera yanna saate, boco saate, bocu boci saate, dijitaalenna analoge saate, leellinshanni gara rossinoonni. Xa kayinni saate nabbambanni gara rossinanni.

Dijitaalenna analoge saate

Dijitaale saate yineemmoti konni woroonni misilete leellinshoonni saate gedeete

Analoge saate yineemmoti konni woroonni misilete leellinshoonni saate gedeete

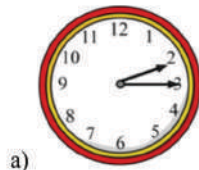
Wo’naalsha 11.1

Aante noo yanna xawissanno analoge saate horoonsidhine dafitari’ne aana misilete leelishshe

- a. 10: 10 b. 3: 00 c.9: 05 d. 10 : 07

Lawishsha

Konni woroonni noo analogenna dijitaale saate la’e saate fidaletenni borreessite xawisi.

a)

b)

c)

d)

Tiro

- a) Lame saatenna tonnaaonte daqiiqa
- b) Tonnaalame saatenna sajjiina shoole daqiiqa
- c) Tonnaa lame saatenna sette daqiiqa
- d) Tonne saatenna onte daqiiqa

Qaagiishsha:

- ▶ Yannate bikko afate horoonsi'neemmo uduunnicho saatete yinanni.
- ▶ Roore woyte yanna saatetenninna daqiiqunni xawinsanni.

- ▶ Haranchu workichi saate kulanno
- ▶ Mereerimu workichi daqiiqa kulanno
- ▶ Shaaladu workichi sokonda kulanno.
- ▶ Saate kiirate daqiiqu kiiranchi 12 kiironni kae qiniitira hige dowanni hari xeertinye bikkatenniiti.
- ▶ Analoge saatera daqiiqu kiiraanchi 12nni kae 1 kiironni iilliro 5 daqiiqa, 2 kiironni iilliro 10 daqiiqa, 3 kiironni iilliro 15 daqiiqa, 6 kiironni iilliro 30 daqiiqa, yinnanni kiirranni.
- ▶ Analoge saatera daqiiqu kiiraanchi 12 kiironni kae qiniitira doye wona kaiwa wirri yee iilliro (mitte doyyo) 1 saateeti yineemmo.

Rosiishsha 11A

1. Aante noo yanna leellishshanno saatete modella la'inanni yanna kiirotenni borreessi.

a) b) c) d)

2. Konni woroonni noo saate la'inanni dafitari'ne aana dijiitaale woy analoge saate misile loossine rosiisaanchi'nera leellishshe.

11.2 Saatenna daqiiqa

a. 8:43 b. 1:00 c. 5:08 d. 4:00

Sa'u cinaancho rosu amadora saate nabbanbanni gara rossinoonni. Xa kayinni saatenna daqiiqa rossinnanni.

Wo'naalsha 11.2:

Aante noo xa'mora dawaro qoli

- a) 4 saate me''e daqiiqaati?
- b) 240 daqiiqi me''e saateeti ?

Lawishsha

Konni woroonni noo xa'mo dawari.

- a) 6 saate me''e daqiiqaati ?
- b) 300 daqiiqi me''e saateeti?

Tiro

a) 1 saate = 60 daqiiqaati

6 saate = 6 x 60daqiiqa

= 360 daqiiqa

b) 1 saate = (300 x 1 saate)/60

= 30% saate

= 5 saate

Qaagiishsha:

► Saate, daqiiqanna sokondu fiixoomi konni woroonni aane noo garaati.

Booso	Haranchunni borreessinniro	Wolle booso widira qolle soorinniro
Sokonda	Sko	1daq = 60 sko
Daqiiqa	Daq	1 daq = 60 sko
Saate	Sat	1sat = 60 daq = 3600 sko

» Saate daqiiqu widira qollanni woyte 60nni batinsanni.

» Daqiiqa saatete widira qollanni woyite 60ho beenkanni.

» Saatenna daqiiqa badate lame bixxille (:) horoonsi'nanni.

» Lame (:) naxiwe horoonsi'niro booso saatetenni worranni

Rosiishsha 11B

1. 360 daqiiqi me’’e saateeti?

2. Sette saate me’’e daqiiqaati?

3. Konni woroonni noo shae garunni wonshi

Saate	Daqiiqa
	240
6	
	300
10	

11.2. 1 *Mittu dani booso noonsa yannate bikkanno ledanna xeisa*

A . **Mittu dani booso noonsa yannate bikkaano leda**

Sa’u cinaancho rosu amadora saatenna daqiiqu fiixooma, hattono shiimiidi boosonna jawiidi booso widira qole soorra nna jawiidi boosonna shiimiidi booso widira qole soorinanni gara rossinoonni. Xa kayinni mittu danni booso noonsa yannate bikkaano lendanni gara rossinanni.

Gaamote looso

Waaxo waaxo ikkitinne aante noo xa’mo dawarre

- 1. 35 daqiiqi aana 55 daqiiqa lendiro me’’e saate ikkanno.
- 2. Mittu manchi soodihunni 12 saatenni hara hanafe, barrihunni 7 saatenna 30 daqiiqinni iilli. Kuni manchu hajaminowa iillate mageeshshi saate adhisi?

Lawishsha

Aante noo xa’mo dawari

- 1. 45 daqiiqi aana 25 daqiiqa lendiro me’’e saate ikkanno
- 2. saatenna 45 daqiiqi aana 35 daqiiqa lendiro me’’me saate ikkanno?

Tiro

- 1. $45 \text{ daqiiqa} + 25 \text{ daqiiqa}$
 $= 70 \text{ daqiiqa}$
 $= 1 \text{ saatenna } 10 \text{ daqiiqa}$
- 2. $2 \text{ saatenna } 45 \text{ daqiiqa} + 35 \text{ daqiiqa}$
 $= (120 \text{ daqiiqa} + 45 \text{ daqiiqa}) + 35 \text{ daqiiqa}$
 $= 165 \text{ daqiiqa} + 35 \text{ daqiiqa}$
 $= 200 \text{ daqiiqa}$
 $= 3 \text{ saatenna } 20 \text{ daqiiqa}$

B. Mittu dani booso noonsa yannate bikkaano xeisa

Sau cinaancho rosu amadora mittu dani booso noonsa yannate bikkaano leda rosinoonni. Xa kayinni mittu dani booso noonsa yannate bikkaano xeisa rossinanni.

Wo’naalsha 11.2

Aante noo xa’mo dawari

- a) 48 daqiiqi aaninni 35 daqiiqa xeinsiro badooshshu me’’e ikkanno?
- b) Baraasi mitto barra 5 saate doogo kaameelunninna lekkasinni hari. baraasi kameelunni harinno doogo 3 saatenna 40 daqiiqa ikkituro, lekate harinno doogo me’’e saate ikkitanno?

Lawishsha: 2 saatenna 35 daqiiqi aanninni 1 saatenna 45 daqiiqa xei-siro badooshshu me’’e ikkanno?

Tiro

120 daqiiqa + 35 daqiiqa -60 daqiiqa + 45 daqiiqa

= 155 daqiiqa - 105 daqiiqa

= 50 daqiiqa

Qaagiishsha:

▶ Saatenna daqiiqa lendanninna xeinsanni woyite balanxe mitte booso widira qollanni.

Rosiishsha 11C

3. Aante noore shalagi.
- a) a) 85 daqiiqa – 45 daqiiqa
 - b) b) 58 daqiiqa – 24 daqiiqa
 - c) c) 90 daqiiqa – 32 daqiiqa
 - d) d) 68 daqiiqa – 32 daqiiqa

- 4. Bookaansi gatesi loose guddate 5 saate adhanosi , looso loose gundohu 7:30 ikkiro,looso hanafihu soodihunni me”e saatenniiti?
- 5. Konni woroonni “A” hundaanni noota “B” hunda noori ledi fiixoonsi.

“A”

“B”

1	Shoole saate	a)	30 daqiiqa
2	Onte saate	b)	420 daqiiqa
3	Lee saate	c)	240 daqiiqa
4	Lamala saate	d)	360 daqiiqa
5	Sette saate	e)	540 daqiiqa
6	Honse saate	f)	480 daqiiqa

11.3 Barra, lamala, agananna diro

Sa’u cinaancho rosu amadora saate nabbawa, daqiiqanna saate horoon-si’nanni gara rossinoonni. Xa kayinni Barra, lamala, agannanna diro horoon-si’nanni gara rossinanni.

Gaamoote looso

- 1. Aante noo xa’mo waaxo waaxo ikkitine dawaro qolle.
 - a) Mittu barri me”e saateeti?
 - b) Mitte lamala me”e barraati?
 - c) Mittu diri me”e aganaati?
 - d) Mittu agani me”e barraati?

Lawishsha

Konni woroonni noo xa’mo dawari

- a) Ontu barri me”e saate amadanno?
- b) Lamalu aganni me”e barra afi’rinno?
- c) Sette lamala me”e barra afidhino?
- d) Fooqa lendikkinni 3 diri me”e barraati?

Tiro

- a) 1 barri = 24 saate afirino
5 barri = 5 x 24 saate
= 120 saateeti
- b) 1 aganni = 30 barrati
7 aganni = 7 x 30 barra
= 210 barra
- c) 1 lamala = 7 baraati
8 lamala = 8 x 7 barra
= 56 barra
- d) fooqa lendikkinni 1 diri = 360 barraati
1 diri = 360 barra
3 diri = 3 x 360 barra
= 1080 barra

Rosiishsha 11 D

- Konni woroonni noo xa'mora halaalaancho dawaro loose qoli.
 - Shoolu aganni me''e barra ikkanno?
 - Bocu diri me''e lamala ikkanno?
 - Mittu aganni me''e saateeti?
 - Mittu diri me''e barraati? (fooqa lendikkinni)
- Misile la'atenni yanna me''e ikkitinnoro kirotenni xawisi

11.4 Shota Itoophiyu Barru kiiraancho (kalandere)

Sa'u cinaancho rosu amadora barra, lamala, agannanna diro xawinsanni gara rossinoonni. Xa kayinni shota Itophiyu barru kiiraanchi (kalandere) kiirranni gara rossinanni.

Wo'naalshsha 11.4

Mitte barru kiiraancho (kalandere) maricho amada noosero mine maate'ne ledi hasaabbine kifilete rosiisaanchi'nera kulle.

Lawishsha

Aante noo barru kiiraancho la’anni xa’mo dawari.

Doteesa2014

Sanyo	Mak	Roowe	Ham	Arbe	Qida	Samb
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Onkoleessa2014

Sanyo	Mak	Roowe	Ham	Arbe	Qida	Samb
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

- a) Doteessa 28 may barra hosanno?
- b) Onkoleessa jeefote sambati barra me’’eho?
- c) Doteessa sayikki arbe barri me’’eho?

Tiro

a) Doteessa 28 hosino barri Arbete

b) Jeefote barri 28 hosanno

c) Doteessaho 3ki arbe barri 21ho

Qaagiishsha:

▶ Mitto barru kiirancho (kalandere) leellishshannohu diro, aganna, lamalanna barra ikkanno. Hattonno addi addi ayaanna hossann barra amaddanno.

Rosiishsha 11 E

1. Aleenni noo barru kiiraancho horoonsiratenni aante noo xa'mo dawari.
 - a) Onkoleesu mayi barra hanafinno?
 - b) Doteessa 23 mayi barra ikkanno?
 - c) Onkoleessa 18 mayi barra ikkanno?
 - d) Doteessa mayi barra goofanno?
2. Woxawaaje aganni meekki aganaati?

11.5 Barru barru heeshsho ledo xaadanore Itophiyu yanna horoonsi'ne tira

Sa'u cinaancho rosu amadora shota Itoophiyu barru kiiraancho (kalandere) worranninni nabbanbanni gara rossinoonni. Xa kayinni barru-barru heeshshonsa aana afidhanno Itoophiyu yanna horoonsidhe qaalu pirobileeme tira rossinnanni.

Gaamote looso-3

Konni woroonni noo xa'mo waaxo waaxo ikkitinne loose.

- » Xa yanna 7 saatenna 35 daqiiqa ikkiro. 80 daqiiqi gedensoonni me'e saate ikkanno?

Lawishsha

Mittu fonqolira fajjinoonni saate 3 saateeti. Fonqolu soodihunni 3:00 saatenni hanafiro me'ete goofanno?

Tiro

onqoloho fajjinoonni saate 3:00 saateeti

Hananfoonni saate 3:00 saateeti

Gooffannohu me'e saatenniiti?

Konne afirate = fonqoloho fajjinoonni saate + Hanfoonni saate

$$= 3 \text{ saate} + 3 \text{ saate}$$

$$= 6 \text{ saate}$$

Konni daafira fonqolu goofannohu 6 saatenniiti.

Rosiishsha 11 F

1. Xa yanna 6 saatenna 30 daqiiqa ikkituro. 90 daqiiqi gedansaanni me’’e saate ikkanno?
2. Sette saatenna darate daqiiqunni boreesinnanni woyte me’’e ikkanno?
3. Buljitura tayxe honse diroseeti. Shoolu diri gedensaanni me’’e diro ikkanosse?

Fooliishsho tonnaa mittete xaphishsha

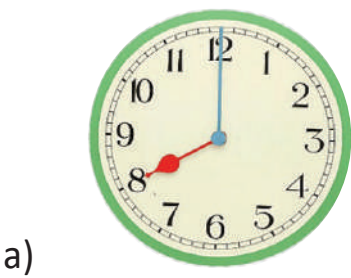
- » Yannate bikko afate horoonsi’neemmo uduunnicho saatete yinanni
- » Roore woyte yanna saatetenninna daqiiqunni xawinsanni
- » Saate kiirate daqiiqu kiiraanchi 12 kiironni kae kiiranni qiniitira hige dowanni hari xeertinye bikkatenniiti.
- » Daqiiqu kiiraanchi 12 kiironni kae, 1kiiro iilliro 5 daqiiqa, 2 kiiro iilliro 10 daqiiqa 3 kiiro iilliro 15 daqiiqa, 6 kiiro iilliro 30 daqiiqa, yinnanni kiirranni.
- » Daqiiqu kiiranchi 12 kiironni kae qiniitira doye wonna kaiwa wirri yee iilliro (mitte doyicho hariro) 1 saate ikkinno yinnanni.
- » Saatetenna daqiiqu mereero noo fixoomma 1 sat = 60 daq
- » Daqiiqa saatete widira soorinanni woyte uyinoonni daqiiqa 60ho beehate.
- » Saate, barra, lamala, agannunna diru mereero noo fixooma

Booso	Mitte boosonna wole booso widira soorra
1 barra	24 sat
1 lamala	7 Barra
1 aganni	4 Lamala
1 diri	12 aganna

- ▶ Shoolu dirinni mitte hige 366 barra ikkano woyte fooqu aganni 6 barra ikkanno. Ka’a woyte fooqu 5 barrati.
- ▶ Mitto barru kiiraanchi (kalandere) leellishshannohu diro ,aganna, lamalanna barra ikkanno.

Xaphishshu rosiishsha

1. Aante noo saatete Modella la’anni me’’etero dafitari’nera borreesi.

2. Konni woroonni noo saate daqiiqu widira soorri

- a. 2 saate b. 4 saate c. 6 saate

3. Aante noore shalagi

- a) 86 daqiiqa + 46 daqiiqa c) 52 daqiiqa – 28 daqiiqa
b) 29 daqiiqa + 91 daqiiqa d) 98 daqiiqa – 38 daqiiqa

4. Aante noore shimiidi booso widira soorri

- a) 2 barri me’’e saateeti ?
b) 6 aganni me’’e baraati?
c) 5 aganni me’’e lamalaati?
d) mittu diri bocu-boci me’’e aganaati?

5. Mittu wedellichi lame hige lekkate kaase daanyimmate qajeelsha adhinno. Umiha 1 agannanna 2 laamala adhino, layinkiha 2 aganni qajeelsha adhiro, Xaphoomunni me’’e lamala qajeelsha adhi ?

Shallagote rosu dani giddo bandoonni qallate tiro

A.K	Sidaamu afinni	Amaaru Afinni	Ingilizete Afinni
	Uynoonni Tiro	Uynoonni Tiro	noosi Tiro
1.	Wo’ma kiirro	Mulu quxuroochi	Whole number
2	Kalaqu kiirro	Mequxeriya quxuroochi	Natural number
3	Beehanshoota	kifilfaayoochi	Fraction
4	Dijite	Ahaaze	Dijite
5	Kiirro	Quxuri	Number
6	Beehamancho	Tekaafayi	Dividende
7	Behaancho	Akaafayi	Divisor
8	Beehache	Dirisha	Qoentient
9	Taalcho beehanshoota	Temexaaxany kifilfaayoochi	Equivalent fraction
10	Bixile	Naxiwe	Point
11	Xuruura,suwashsho xuruura	Mesimari,qexita mesimer	Line, Straight Line
12	Sasi-Midadame	Gone sosit	Tringle
13	Shooli-Midadame	Gone arati	Qudratir13ails
14	Adeena xuruura	Tiyiyyu mesimer	Paralle line
15	Hosicha xuruura	Qiseneki mesimari	Perpendicular line
16	Mimmito tayisanno xuruura	Teqoraaci mesimeri	Intersection line
17	Doycho	Kibbi	Circle
18	Shae	Senxaraje	Table
19	Bikka	Melekkati	Measure
20	Bikko	Likeeti	Measurement
21	Waaxo	Xindi	Pair
22	Dhaadote bixile	Neqoxi	Vertex
23	Afi’rimala	Melamefeleqi	Formula
24	Taje	Mereja	Date
25	Ikkadimma	Biqati	Competance
26	shalaga	Masilaati	Compute (solving)

